

Christian Ringdal

**“In The True Spirit of Democracy”:
Arbeiderklasse, rase og Congress of Industrial Organizations, ca. 1935-
1945.**

Mastergradsoppgave i historie
Institutt for arkeologi, konservering og historie
Universitetet i Oslo
Høsten 2008

Forkortelser	s. i
Introduksjon	s. 1
Teoretisk og metodisk utgangspunkt i historiografistudien.....	s. 2
Teorier om klasse, fagbevegelse og “rase”.....	s. 3
Opplegg, framstilling og disposisjon.....	s. 7
Kapittel 1 Historisk bakgrunn	s. 9
Den nye kapitalismen.....	s. 9
Den nye arbeiderklassen.....	s. 11
Den etablerte fagbevegelsen – American Federation of Labor (AFL).....	s. 12
Roosevelt som president – politisk åpning for fagbevegelsen?.....	s. 14
Gjennombrudd for industriforbundsmodellen.....	s. 17
Kollektive avtaler og ansiennitetsspørsmålet.....	s. 18
Industriorganisering ovenfra og nedenfra.....	s. 19
Bruddet mellom AFL og CIO – en åpen historisk situasjon?.....	s. 20
Kapittel 2 En debatt om rase og klasse	s. 24
Den gamle arbeiderhistorien: Commons/Perlman-skolen.....	s. 24
Den nye arbeiderhistorien: E. P. Thompson og Herbert Gutman.....	s. 25
En debatt om rase og klasse.....	s. 26
Debatten om Gutmans “The Negro and the United Mine Workers”.....	s. 27
David Roediger og <i>Wages of Whiteness</i>	s. 28
Tre hoveddimensjoner i <i>Wages of Whiteness</i>	s. 29
Kritikken mot <i>Wages of Whiteness</i>	s. 33
Skoledannelse.....	s. 35
Kapittel 3 Whiteness-skolen	s. 37
Presentasjon av verkene.....	s. 37
Whiteness på begynnelsen av det 20. århundret.....	s. 39
Whiteness: arbeiderklasse, rase og fagbevegelse.....	s. 41
Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering.....	s. 46
Hatstreiker og raseopptøyer.....	s. 49
Nabolag i New Deal-politikken.....	s. 52
Kommunistenes rolle i CIO og whiteness-prosessen.....	s. 53
Statens rolle for fagbevegelse, boliger og innvandring.....	s. 54
Arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet.....	s. 57
Kapittel 4 Black Agency-skolen	s. 59

Presentasjon av verkene.....	s. 59
Svarte arbeidere: rase, klasse og fagbevegelse.....	s. 62
Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering.....	s. 65
Hatstreiker og raseopptøyer.....	s. 68
Nabolag, New Deal-politikken og industriens rolle.....	s. 70
Kommunistenes rolle for CIO og svarte arbeidere.....	s. 72
Statens rolle for fagbevegelsen.....	s. 74
Arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet.....	s. 76
Kapittel 5 Historiografiens styrker og svakheter, og årsaken til skiftene.....	s. 79
Styrker og svakheter i historiografien.....	s. 79
Hvorfor oppstår nye historiske skoler?.....	s. 84
Utvikling av skoler innenfor Gutman-tradisjonen.....	s. 85
Kapittel 6 UAW, klasse og rase – et empirisk eksempel.....	s. 90
Presentasjon av kildematerialet.....	s. 90
Klasse, rase og UAW.....	s. 91
Kampanjen for å organisere Ford.....	s. 92
Skolering og sosiale aktiviteter.....	s. 95
Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering.....	s. 101
Raseopptøyer og hatstreiker.....	s. 109
Nabolag og UAW.....	s. 111
Kommunistenes rolle i UAW.....	s. 113
Statens rolle for UAW.....	s. 115
Arbeidsgivernes rolle – mangler.....	s. 117
Konklusjon.....	s. 118
Kilder og litteratur.....	s. 121

Forkortelser

AFL	American Federation of Labor
AIWA	Automotive Industrial Workers' Association
ALUA	Walter Reuther Archives of Labor and Urban Affairs
CIO	Congress of Industrial Organizations
CP	Communist Party
CUA	American Catholic University History Research Center & University Archives
FEPC	Fair Employment Practices Commission
FTA	Food, Tobacco, Agricultural, and Allied Workers of America
GM	General Motors
ILWU	International Longshoremen's and Warehousemen's Union
MESA	Mechanics' Educational Society of America
NAACP	National Association for the Advancement of Colored People
NIRA	National Industrial Recovery Act
NLRA	National Labor Relations Act (Wagner Act)
NRA	National Recovery Administration
PWOC	Packinghouse Workers' Organizing Committee
SWOC	Steel Workers' Organizing Committee
UAW	United Automobile Workers
UMW	United Mine Workers
UPWA	United Packinghouse Workers of America
USWA	United Steelworkers of America
UTW	United Textile Workers
TWOC	Tobacco Workers' Organizing Committee

Introduksjon

Denne studien har to hovedmålsettinger. For det første ønsker jeg å identifisere og analysere historiografiske hovedtendenser innenfor studiet av forholdet mellom etnisitet/rase, fagbevegelse og arbeiderklasse i USA. For det andre vil jeg relatere skolenes antakelser til et empirisk eksempel basert på arkivstudier.

Spørsmålene jeg vil stille som utgangspunkt for studien, er som følger: Hvordan analyserer historiografien ulike aspekter ved CIOs arbeid angående etnisitet/rase? Hva skjedde på arbeidsplassene og i nabolagene? Hvilken rolle spilte arbeidsgiverne og staten? Og hvilken rolle spilte kommunistene? Disse temaene vil gå igjen både i kapitlene om historiografien og i det som er basert på arkivmaterialet.

Dette blir altså en hybridstudie som både er basert på historiografi og på arkivmateriale som kilder. Dette er en noe uortodoks måte å sette sammen en masteroppgave på, og noen ord kan sies i den forbindelse. I utgangspunktet ønsket jeg å gjøre en empirisk undersøkelse av hvor vellykket United Auto Workers' (UAW) arbeid mot rasemotsetninger i organiseringen av arbeiderne ved Ford i Detroit var. Det viste seg imidlertid at arkivet jeg gjorde dette arbeidet ved, hadde forlagt en hel årgang av bilarbeidernes avis *United Automobile Worker*, en årgang det ville vært nødvendig å ha tilgang til for å gjennomføre planen. Imidlertid ville en rein historiografisk studie forhindret bruk av annet materiale jeg fant ved arkivet, materiale som har gjort det mulig å relatere historiografien jeg har sett på til arkivmateriale. Valget jeg har gjort, er altså å presentere et historisk case med basis i arkivmaterialet for å kunne vurdere historiografien opp mot primærkilder. En slik framgangsmåte kan kanskje problematiseres. En innvending kunne for eksempel være at det å velge en hybridløsning går ut over å reindyrke det historiografiske aspektet. Jeg har imidlertid inkludert alt jeg mener bør være en del av en historiografisk studie, og siden lagt til det empiriske elementet. Dette mener jeg har ført til en interessant prøving av historiografien. Det er mulig å trekke noen konklusjoner på bakgrunn av dette, noe jeg kommer tilbake til i kapittel 6.

Jeg har valgt ut litteratur og lett etter kilder i arkiver som grovt sett omhandler hvilke erfaringer en nydannet industriforbundsføderasjon, Congress of Industrial

Organizations (CIO), gjorde seg det første tiåret av sin eksistens, 1935-1945. Verkene jeg har valgt ut, er analyser av disse erfaringene. Arkivmaterialet omhandler ett av CIO-forbundene, nærmere bestemt bilarbeidernes fagforbund UAW. Dette materialet viser erfaringene UAW gjorde seg i Detroit dette tiåret.

Teoretisk og metodisk utgangspunkt i historiografistudien

I og med at min tekst vil være både historiografisk og empirisk, må det teoretiske utgangspunktet være todelt. Jeg vil her inkludere teori om hva det vil si å skrive historiografisk, samt redegjøre for det teoretiske utgangspunktet mitt angående koblingen av etnisitet/rase, arbeiderklasse og fagbevegelse.¹

Hva vil det si å skrive historiografisk?² Man kan tenke seg to hovedelementer som må være med. For det første er temaer og teoretisk perspektiv sentralt. Rundt dette kan det oppstå ulike skoledannelser. En skole kan oppstå når flere enn en person argumenterer ut fra en felles tenkemåte, noe som avgrenser dem fra andre tenkemåter. Dette kan skje som del av et lærer/elev-forhold. Man kan også se for seg at det fins en viss sosial eller institusjonell forankring for en skole. For det andre må konseptet om forandring i historieskrivning inkluderes. Hvorfor oppsto skolene, hvorfor skjedde bruddene mellom dem?

Skoledannelser og brudd mellom skoler kan tenkes å finne sted på mange måter. En skole kan forklares institusjonelt, gjennom at forskere som jobber sammen på et sted utvikler samme syn. En annen måte skoler kan oppstå på, er gjennom fageksterne impulser, for eksempel gjennom forskernes felles politiske syn. Utviklingen i samfunnet utenfor academia spiller ofte en rolle for utviklingen innenfor academia. En tredje vei fram til en skole, kan være fagintern. Temaer og metoder som reiser seg med forskningen kan samle forskere og skape skoler. I motsetning til skoler som har oppstått institusjonelt kan dette føre til like tanker selv om stedene forskningen skjer på er forskjellige.³ Disse tre forklaringene er ikke gjensidig ekskluderende.

¹ Å bruke begrepet "rase" for å skille mellom mennesker av forskjellig hudfarge er problematisk, da konsensus i dag er at det biologisk fins én menneskerase. Språklig brukes imidlertid "race" fortsatt på engelsk, og med en annen betydning enn "ethnicity". Forestillingene om rase kan sies å være et sosialt faktum. Jeg vil derfor for enkelthets skyld bruke begrepet rase i denne studien.

² Det kan nok snakkes om flere typer historiografi. Man kan for eksempel velge å analysere en idé, et verk, en forfatter eller en skole ut fra historiografiske kriterier som faginterne, fageksterne og institusjonelle årsaker for skolens utvikling. Se Myhre 1996.

³ Kjeldstadli 1992, s. 67.

For å analysere de ulike skolene i historiografien om CIO og etnisitets-/rase-spørsmålet har jeg som metode brukt en organisert tekstlesning. Hovedskolene jeg har analysert er to subkategorier innenfor det som kan kalles Gutman-skolen i amerikansk historiografi: Jeg har valgt å kalle dem Whiteness- og Black Agency-skolen.⁴ Sentralt hos disse skolene står analyser av ulike sosiale og kulturelle aspekter i arbeiderklassen, og jeg vil presentere og analysere dem i kapittel 2, 3, 4 og 5. Jeg har lest meg fram og tilbake mellom utvalgte verker og på bakgrunn av denne lesingen valgt ut noen sentrale tematiske punkter som analyseres i alle arbeidene. Punktene jeg har sammenliknet skolene på, er deres syn på forholdet mellom arbeiderklasse, rase og fagbevegelse, hva de sier om spørsmål som ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering, temaene hatstreiker (streiker mot svartes rettigheter) og raseopptøyer, nabolagenes utvikling under Franklin D. Roosevelt, kommunistenes rolle innenfor fagbevegelsen og statens og arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet. Disse punktene har jeg så brukt for å sammenlikne skolene med hverandre. Jeg har stilt følgende spørsmål: I hvilken grad sier de det samme om samme sak? I hvilken grad sier de forskjellige ting om det samme? Og i hvilken grad sier de forskjellige ting om forskjellige ting, det vil si: Tier en skole om noe den andre tar opp? I kapittel 6 har jeg så brukt de samme temaene for å analysere arkivmaterialet.

Jeg har altså valgt å å relatere skolenes antakelser til arkivmateriale. Jeg må derfor også gjøre rede for mitt teoretiske utgangspunkt for det realhistoriske.

Teorier om klasse, fagbevegelse og “rase”

Hvordan og hvorfor utvikler arbeiderklassen og dens organisasjoner seg som de gjør? Arbeidskraft er ifølge Karl Marx en vare som kjøpes av kapitalister for å skape merverdi i arbeidsprosessen. De konkrete arbeidsprosessene har gjennomgått mange forandringer gjennom den kapitalistiske produksjonsmåtenes historie. Organiseringen av produksjonen har en materiell side, som er teknologien. I tillegg kommer den sosiale siden, som omfatter både en horisontal arbeidsdeling og en vertikal autoritets- og kommandostruktur. Denne organiseringen skaper ulike plasser som for eksempel

⁴ Gutman-skolen ble grunnlagt av Herbert Gutman. Whiteness og Black Agency er temaene skolene jeg har analysert fokuserer på. Navnene har jeg fra Robert Zieger. Han identifiserer hva han kaller “Wages of Whiteness”-, “Black Agency”- og “Public Policy”-skolen. Av forskningsøkonomiske hensyn har jeg sett bort fra sistnevnte. Se Zieger 2004.

ufaglært arbeider eller formann. Disse plassene må fylles av mennesker, og i møtet med plassene oppstår ulike reaksjoner og måter å forholde seg på.⁵

I tillegg til arbeiderklassens objektive utvikling skjer det altså subjektive forandringer i arbeiderklassen.⁶ Dette gjelder blant annet hvordan de reagerer på jobbene de rekrutteres til å utføre. Det fins både individuelle og kollektive måter å reagere på. Knut Kjeldstadli har i den forbindelse stilt opp fire punkter som kan illustrere sammenhengen mellom objektive og subjektive forandringer i klassen:

- 1) Klassestrukturen med objektive “plasser” som ble fylt av individene ...
- 2) En klassebestemt livsform innenfor disse plassene, de faktiske levde livene ...
- 3) En klassesdisposisjon, grunnholdning... [det] Pierre Bourdieu kaller klassehabitus ...
- 4) Klasseorganisering, kollektiv handling, det politiske feltet.⁷

Disse punktene innebærer en forståelse av at subjektive forandringer i klassebevisstheten ikke er determinert av utviklingen i de objektive plassene, men at det ligger et potensial der. I denne studien ønsker jeg å forklare hvordan en bestemt type kollektiv organisasjon (fagforeninger), særlig industriforbundet, jobbet.

Jeg tror man kommer ganske langt med en marxistisk analyse. Imidlertid utviklet Marx selv aldri noen fullt artikulert teoretisk analyse om fagbevegelsens utvikling.⁸ Arbeidsverditeorien hans viser imidlertid at arbeidere i utgangspunktet har felles interesser mot kapitalistene. Den britiske arbeidslivsforskeren Richard Hyman har på bakgrunn av Marx utviklet en teori for forståelse av *europaisk* fagbevegelse. Ifølge Hyman opererer fagbevegelsen innenfor hva han kaller et evig triangel – hvor de ulike sidene i triangelet er arbeidsmarkedet, klassen og sivilsamfunnet. Disse tre elementene representerer de strukturene en fagbevegelse må forholde seg til, og hvilken hovedstrategi den jobber etter. Hver side i triangelet tilsvarer en strategi. Noen fagforeninger har en hovedinnretning som innebærer å sperre andre arbeidere ute fra fagfeltet sitt – fagforbundsstrategi. Andre prøver å organisere alle i en industri – industriforbundet. Dette betyr et forsøk på å samle klassen. En tredje strategi er å være samfunnsintegrerende, når fagforeningen eksplisitt ønsker å bygge bro mellom klassene. Det er uvanlig at en fagforening bare inneholder ett av disse elementene.

⁵ For mer om plasser i arbeidsorganiseringen, se Kjeldstadli 1989, særlig ss. 467-471.

⁶ For forholdet mellom klassen “i seg selv” og “for seg selv”, se Marx 1984, ss. 108-110.

⁷ Kjeldstadli 2002, s. 43.

⁸ Ifølge Hyman 2001, s. 17.

Hymans poeng er at fagbevegelsen ofte spiller flere roller samtidig. Et industriforbund kan for eksempel både spille rollen som framforhandler av kontrakter på vegne av medlemmene, som militant organisator av klassen, men også bygge bro mellom klassene gjennom å godta arbeidsgivernes styringsrett. Samfunnsintegrering kan kanskje også oppfattes som en strategi hvor grupper som tidligere har vært holdt utenfor blir trukket med i organiseringsprosessen.

For inn i dette bildet kommer spørsmålet om etnisitet/rase. Etnisitet betegner en annen form for fellesskap enn klasse. Etnisk fellesskap kan dannes på basis av faktiske egenskaper, som språk, kultur eller utseende – eller noen ganger ut fra forestilte egenskaper som større eller mindre grad av felles opphav. Knut Kjeldstadli har skrevet at “etnisitet er en mulighet, som noen ganger blir virkelighet”, at trekk som språk, religion eller utseende i noen situasjoner og konjunkturer blir holdt fram som viktige av folk i en gitt gruppe.⁹

Ulik etnisitet innenfor arbeiderklassen skaper ikke automatisk motsetninger. Men etniske motsetninger har ofte vært en realitet. Dette kan det være flere grunner til. En mulighet er sosiologen Oliver Cox’ teori om at etniske motsetninger er et resultat av splitt-og-hersk-strategi fra arbeidsgiverne, hvor arbeidsgiverne bevisst prøver å skape motsetninger basert på etnisitet: “(E)very segregation barrier is a barrier put up between black and white people by their exploiters”.¹⁰ Andre legger større vekt på arbeidsmarkedsbaserte forklaringer, som at ulike grupper skyves inn i ulike segmenter av arbeidslivet og at det dermed skapes slike motsetninger. Arbeidsmarkedssegmenterings-teorien til Richard Edwards, Michael Reich og David Gordon er et eksempel på dette.¹¹ Etnisitet entrer gjerne arbeiderklassen og fagbevegelsen på mange plasser i produksjonen. Plassen på bunnen av arbeidsmarkedet er særlig preget av at særskilte etniske grupper trer inn og ut av den.

Fagbevegelsen kan forstås langs en vertikal organisatorisk akse og en horisontal politisk akse. Den vertikale aksene kan deles i tre hovedgrupper: heltidsansatte ledere (fagbyråkratiet), lokale tillitsvalgte og medlemmer på grunnplanet. Den horisontale aksene er en politisk venstre/høyre-konflikt, der hvor kampen om politiske ideer foregår.¹²

⁹ Kjeldstadli 2004.

¹⁰ Cox 1970, s. 470.

¹¹ Edwards et. al. 1975.

¹² Se for eksempel Cliff et. al. 1986; Cliff 2002; og Callinicos 1995.

Den politiske debatten innenfor fagbevegelsen må forstås som en del av spørsmålet om ideer generelt i samfunnet. Utgangspunktet er det klassiske Marx-sitatet fra *Den tyske ideologi*: “I hver epoke er den herskende klasses tanker de herskende tanker”.¹³ Marxisten Antonio Gramsci videreutviklet denne tanken ved å utdype hvordan arbeideres bevissthet under kapitalismen er motsetningsfylt:

The active man-in-the-mass has a practical activity, but has no clear theoretical consciousness of his practical activity... His theoretical consciousness can indeed be historically in opposition to his activity. One might almost say that he has two theoretical consciousnesses (or one contradictory consciousness).¹⁴

Ideene i samfunnet er altså herskerklassens ideer, men arbeiderklassens egne erfaringer gjør at de i ulik grad og på ulike tidspunkter godtar noen og avviser andre av disse ideene. Den afroamerikanske historikeren Robin Kelley har beskrevet denne bevisstheten som skiftende. Han omtaler motsetningene mellom svarte og hvite arbeidere i de amerikanske sørstatene på 1930-tallet som “fluid”: Kommunistenes erfaringer der “suggests that racial divisions were far more fluid and Southern working-class consciousness far more complex than most historians have realized.”¹⁵

Historiske forhold i USA – som slaveri og institusjonalisert rasisme – skapte vanskelige kår for enhet mellom svarte og hvite arbeidere. I 1935 publiserte den afroamerikanske historikeren W.E.B. Du Bois *Black Reconstruction in America 1860-1880*. Den handler om hvilken rolle de nylig frigjorte slavene spilte i det amerikanske samfunnet umiddelbart etter borgerkrigen (som ble avsluttet i 1865). Hovedtesen til Du Bois er at egenaktiviteten til de tidligere slavene radikaliserer samfunnet og skapte potensialet for enhet mellom svarte og hvite arbeidere, men at de ble sveket – i en politisk reaksjon mot de svartes rettigheter havnet de hvite arbeiderne i fellesskap med de tidligere slaveeierne. Dette problematiserer en tanke om at enhet oppstår automatisk på grunn av potensielle felles objektive interesser.¹⁶

En av debattene i historiografien om USAs fagbevegelse er i hvilken grad fagforeningene forente eller splittet arbeidere av ulik etnisitet. Et marxistisk utgangspunkt som Hymans er til stor hjelp, men etnisitets- og raseaspektet må

¹³ Marx 1970, s. 89.

¹⁴ Sitert i Forgacs (red.) 1988, s. 333.

¹⁵ Kelley 1990, p. xiii

¹⁶ Du Bois 1995.

inkluderes.¹⁷ Jeg fokuserer på forholdet mellom hvite og svarte arbeidere. Grupper som asiater og latinamerikanere har også vært viktige i amerikansk arbeiderklasse. Jeg har valgt å se bort fra dem, dels av forskningsøkonomiske grunner. Men det kan også sies at svarte amerikanere står i en særstilling. Ufrivillig migrasjon gjennom slavehandel og politisk og økonomisk ufrihet gjennom slaveri skapte en særegen situasjon for svarte, selv om andre grupper også opplevde undertrykking. Spørsmålet om enhet mellom svarte og hvite arbeidere må vurderes på bakgrunn av dette.

Opplegg, framstilling og disposisjon

Før jeg går over til hoveddelen av denne masteroppgaven, skal jeg utdype hvordan den er bygd opp. Det har vært en utfordring å bygge opp en hybridstudie som denne slik at de to delene – den historiografiske og den kildebaserede – ikke står hver for seg, men integreres i hverandre. For å gjøre dette har jeg altså brukt de samme punktene i undersøkelsen av arkivmaterialet som i undersøkelsen av Whiteness- og Black Agency-skolen. Sammenlikningen av resultatene fra historiografien og arkivmaterialet vil kunne relatere skolens analyser til hverandre og arkivmaterialet – og si noe om hvordan analysene stemmer overens med kildene.

Jeg vil i kapitlet om arkivmaterialet gi en mer detaljert presentasjon av det materialet jeg har basert meg på. Men jeg vil si et par ord om arkivmaterialet her også. Jeg avgrenset innsamlingen av kilder i arkivene til å dreie seg om ett CIO-forbund, UAW, sitt arbeid i en by – Detroit. Fordelen med å avgrense kildestudien slik, er som sosialhistorikeren David Montgomery har skrevet:

The local setting is where men and women have pursued their personal goals in familiar contexts, identified friend and foe through everyday encounters, and forged, or failed to forge, collective action... It is there that we can best scrutinize the panorama of economic relations and how identities “happen” amid historical change and conflict.¹⁸

Montgomery argumenterer imidlertid for at det lokale må knyttes til to andre nivåer for å gi mest mulig mening: det nasjonale og det internasjonale. Et av forskningsspørsmålene mine er altså statens rolle for utviklingen i fagbevegelsen. Det internasjonale nivået er derimot av forskningsøkonomiske årsaker utelatt.

Hvor representativt var UAW og Detroit? UAW ble etter hvert et av de største CIO-forbundene. Detroit hadde enkelte særpreg. Byen var blant USAs største på

¹⁷ Dette gjelder for øvrig også kjønn og seksualitet. Av plasshensyn vil jeg fokusere på etnisitet og rase.

¹⁸ Montgomery 2001, s. 1262.

1930-tallet, og var en monoøkonomi dominert av bilindustrien. Detroit hadde vokst raskt på begynnelsen av 1900-tallet, og migrasjonen som førte til denne veksten var preget av at rurale hvite og svarte folk fra sørstatene ankom med ønske om jobb, noe jeg kommer tilbake til i kapittel 1. Særpregene til Detroit betyr at byen på dette tidspunktet kan ses som et ytterpunkt på en skala, en by som viser optimale vilkår for klasseenhet. Hvis klasseenhet ikke fantes der, burde man heller ikke vente seg å finne det andre steder.

Disposisjonen for denne masteroppgaven er som følger. I kapittel 1 gir jeg en realhistorisk introduksjon av årsakene til CIOs framvekst. Kapittel 2 er en introduksjon av de to dominerende historiografiske tradisjonene i USAs arbeiderhistorie. Kapittel 3 og 4 analyserer Whiteness- og Black Agency-skolen. I kapittel 5 trekker jeg noen av trådene fra kapittel 2, 3 og 4 sammen og vurderer styrker og svakheter i de forskjellige skolene, samt drøfter hvorfor skiftene mellom dem har skjedd. I kapittel 6 presenterer jeg UAWs erfaringer og drøfter hvordan disse står i forhold til Whiteness- og Black Agency-skolens analyser.

En siste språklig vurdering før jeg begynner på kapittel 1: Amerika er selvfølgelig mye mer enn USA. For enkelhets skyld har jeg imidlertid brukt ordet “amerikansk” om USAs innbyggere på flere steder.¹⁹ Jeg har også brukt begrepet rase på en måte som kan diskuteres. Dette skyldes som nevnt at ordet “race” brukes om hudfarge i engelsk språkbruk – ordet etnisitet fanger ikke opp dette. Når det gjelder begrepene “African American” og “black”, ble de i hovedsak innført som begreper med borgerrettighetsbevegelsen på 1960-tallet. Før den tida var det vanlig å bruke “negro” eller “colored” som relativt nøytrale begreper.²⁰ Borgerrettighetsorganisasjoner ble stiftet med navn som National Negro Congress og National Association for the Advancement of Colored People. “Nigger” var derimot alltid en nedsettende betegnelse. Hvis noen føler seg støtt av språkbruken i enkelte av sitatene jeg har brukt, vil jeg poengtere at dette ikke er mine ord, men kildenes. Jeg har valgt å bruke nåtidens betegnelser som afroamerikaner eller svart der teksten er min egen.

¹⁹ “USAsk” eller “US-amerikansk” klinger etter min mening forferdelig dårlig.

²⁰ Som sosiologen James Loewen skriver, var “*Negro*... the standard term used to refer to African Americans before about 1872, by blacks as well as whites, and connoted no disrespect... After 1972, writers who persist in using *negro* demonstrate either a deliberate refusal to use *black*... or an appalling ignorance of correct usage.” Se Loewen 2005, s. ix.

Kapittel 1 Historisk bakgrunn

På en fagforeningskongress i oktober 1935, slo John Lewis, forbundsleder og forkjemper for industriorganisering i American Federation of Labor (AFL), ned “Big Bill” Hutcheson. Hutcheson var leder for et rivaliserende forbund og tilhenger av fagforbundsorganisering. Dette var Lewis’ symbolske avskjed fra AFL. Dagen etter opprettet Lewis og sju andre forbundsledere Committee for Industrial Organization²¹ (CIO). Tre år etter ble det permanent organisatorisk brudd mellom CIO og AFL.²²

Dette kapitlet omhandler årsakene til stiftelsen av CIO og bruddet med AFL. Jeg vil se på endringene som skjedde i amerikansk kapitalisme og arbeiderklassens sammensetning i tiåret før splittelsen. Deretter vil jeg se nærmere på AFL og hvorvidt føderasjonen var i stand til å svare på de nye utfordringene. Økonomisk krise, massestreiker og politiske reformer var bakteppet for at AFL og CIO til slutt skilte lag. Gjennom å følge kronologien i hendelsene vil jeg vise hvilke muligheter og begrensninger som presenterte seg for aktørene i denne utviklingen, og søke å forklare hvorfor det gikk som det gjorde. I den forbindelse vil jeg også stille spørsmålet: Fantes det alternative utganger på denne prosessen?

Den nye kapitalismen

La meg begynne med å se på forandringene i den amerikanske økonomien på 1920-tallet. I denne perioden ble den andre industrielle revolusjonens virkninger tydelige.²³ Den andre industrielle revolusjonen innebar både økt industrialisering og en endring av industriens karakter. Tendensen var at produksjonen og antall sysselsatte innenfor primærnæringene sank i forhold til i sekundær- og tertiærnæringene. I 1926 var USAs industriproduksjon større enn alle de andre stormaktenes til sammen. Særlig stor var økningen innenfor produksjon av stål, biler, gummi, petroleum, kjemikalier og elektriske produkter.²⁴

Produktiviteten per arbeider økte dramatisk i løpet av 1920-tallet. Maskinene gjorde at hver enkelt arbeider kunne produsere mer i løpet av den samme tida. Samtidig var tendensen at de måtte jobbe hardere. Arbeidsintensiteten økte i tillegg til arbeidsproduktiviteten. “Stretch-out” kalte tekstilarbeiderne fenomenet at sjefene

²¹ Som senere ble omdøpt til Congress of Industrial Organizations.

²² Som varte fram til 1955 da de slo seg sammen og stiftet AFL-CIO.

²³ Skriver for eksempel Zieger 1995, s. 6.

²⁴ Chandler 1990, ss. 4-7

krevede at de skulle operere mer enn en maskin av gangen, og at hastigheten på maskinene ble økt.²⁵ “Speed-up” kalte bilarbeiderne tempoøkningen.²⁶

Dette hang sammen med en annen tendens som preget utviklingen av arbeidet i denne perioden, det som er vanlig å kalle “deskilling”. Vitenskapelig ledelse (taylorisme) i industrien besto ifølge den amerikanske ingeniøren Frederick W. Taylor i å følge noen enkle prinsipper, med det formål å redusere tida det tok å gjøre et ledd av en arbeidsprosess. Dette skjedde gjennom bevegelsesstudier, som førte til en tydeligere arbeidsdeling blant arbeiderne innenfor en enkelt bedrift. Samlebåndsproduksjon var et eksempel på dette.²⁷ Planleggingen av arbeidsprosessen fikk en større betydning, og arbeidsledernes kontroll av at arbeiderne utførte sine tildelte arbeidsoppgaver, ble dominerende. I bilindustrien ble elementer fra vitenskapelig ledelse systematisert av Henry Ford. Med fordismen ble bilproduksjonen delt opp i ledd langs et samlebånd, hvor hver gruppe arbeidere hadde et fåtall arbeidsoppgaver per bil. Fra 1914 til 1929 nær tidoblet antallet produserte biler seg fra 573 000 til 5,3 millioner. Antallet arbeidere i bilindustrien økte, men saktere enn produksjonen.²⁸ Hver arbeider i bilindustrien produserte altså flere biler i 1929 enn i 1914, men var involvert i en mindre del av produksjonsprosessen.

De faglærte arbeiderne forsvant ikke nødvendigvis i de nye industriene. Andelen kunne variere etter industri, men på 1930-tallet ble store deler av produksjonen i bilindustrien utført av faglært arbeidskraft. En studie av hvordan bilindustrien var organisert på 1930-tallet, viste at kompliserte arbeidsoppgaver krevde faglærte arbeidere. Omtrent dobbelt så mange faglærte som samlebåndsarbeidere var involvert i bilproduksjonen. Men stadig større deler av arbeidsprosessen ble gjennomført av “semi-skilled” arbeidere ved samlebåndet. Ufaglærte jobbet stort sett med forefallende arbeid.²⁹ En liknende utvikling fant også sted i de andre nye industriene.³⁰ Jeg skal se nærmere på konsekvensene av denne oppsplittingen av arbeidet i kapittel 3, 4 og 6.

²⁵ Irons 1996.

²⁶ Meier et. al. 1979, s. 15.

²⁷ Taylor 2003, ss. 205-209.

²⁸ Zieger 1995, s. 7; Dette analyseres mer i detalj i Braverman 1974.

²⁹ Se Lichtenstein 1980, ss. 335-353.

³⁰ For eksempel i produksjonen av elektriske produkter. Ved fabrikkene til General Electric (GE) og Westinghouse var forholdet mellom faglærte arbeidere og de andre annerledes enn i bilindustrien: andelen av faglærte var 25 prosent, “semi-skilled” 60 prosent og ufaglærte 15 prosent. Her ble det produsert både kompliserte elektriske produkter som turbiner, og lettere forbruksvarer som kjøleskap.

Den nye arbeiderklassen

Strukturelle endringer i økonomien skapte altså forandringer i hvilke plasser som objektivt sett fantes for arbeiderklassen. Nye plasser i produksjonsprosessen ble skapt, med en overgang til “deskilled” arbeid. Hvem fylte de nye plassene?

Innvandringen skapte en mangfoldig arbeiderklasse med indre spenninger. Historikeren og samfunnsgeografen Mike Davis kaller organiseringen av arbeidet i USA på begynnelsen av 1900-tallet for et industrielt kastesystem – at etno-religiøs tilhørighet og urban segregering hadde en svært stor betydning for hvilke jobber, fagforeninger og politiske partier de ulike gruppene havnet i. Hvite protestantiske arbeidere som var født i landet, og som kan kalles “nativists”³¹, var i overveiende grad faglærte. Førstegenerasjons innvandrere på begynnelsen av 1900-tallet fra katolske områder i Sør- og Øst-Europa havnet ofte i ufaglærte jobber, og som jeg vil vise i kapittel 3, er deler av Whiteness-skolen opptatt av hvordan denne gruppa handlet. De uorganiserte innvandrerne hadde en stor geografisk mobilitet i sin søken etter arbeid. I fabrikkene ble disse gruppene lenge segregert i ulike avdelinger etter nasjonalitet og rase, og overvåket av arbeidsledere som var rekruttert fra “nativist”-gruppa. Motsetninger mellom “nativist” arbeidere og innvandrere (for eksempel på grunn av språkproblemer), motsetninger mellom ulike nasjonaliteter, samt motsetninger mellom svarte og hvite, skapte et vanskelig klima for arbeiderklasseenhet på begynnelsen av 1900-tallet.³² Jeg vil se nærmere på dette i kapittel 3, 4 og 6.

Etter 1914 kom det færre innvandrere til USA enn tidligere, og innvandringen stoppet nesten helt opp etter at strenge restriksjoner ble innført tidlig på 1920-tallet. Men intern migrasjon innenfor USAs grenser betydde at urbaniseringen og tilstrømmingen av mindre faglært arbeidskraft til fabrikkene fortsatte. Industribyene vokste raskt.

Et første viktig element i urbaniseringen var svarte amerikaneres migrasjon til byene i nord, noe som skapte en større gruppe mennesker som kunne fylle de laveste plassene. Mellom 1910 og 1930 vokste antallet svarte amerikanere betydelig i de viktige industribyene Chicago, Cleveland og Detroit, sistnevnte er mitt studieobjekt i

Arbeidet på de kompliserte produktene ble utført av faglærte arbeidere, mens de lettere produktene var mer samlebåndsorientert “semi-skilled” produksjon. Se Schatz 1979.

³¹ Fordi de var tilhengere av fordeler for dem som var født i USA. Særlig gikk konflikten mellom “nativists” og katolske innvandrere. For mer om “nativism”, se Higham 1998.

³² Davis 1986, ss. 42-45. Dette minner om teorien om et segmentert arbeidsmarked, men er mer omfattende. Se Edwards et. al. 1975.

kapittel 6.³³ For det andre var flere av arbeiderne etter hvert andregenerasjons innvandrere, som behersket engelsk godt. For det tredje utgjorde kvinner mange steder, som i bilfabrikkene, en stadig større andel av arbeiderne. Faglært arbeid i kompliserte arbeidsoppgaver ble nesten utelukkende utført av “nativists”, mannlige arbeidere. Men et voksende antall arbeidere, i mange industrier flertallet, jobbet som “semi-skilled” eller ufaglært. Egne avdelinger for produksjon av seter var besatt av kvinner. I de verste arbeidsoppgavene var det ofte førstegenerasjons innvandrere og svarte som ble plassert. Støperiet ved River Rouge-fabrikken til Ford i Detroit, et helsefarlig arbeidssted, hadde en stor andel svarte arbeidere.³⁴

I bilindustrien var det imidlertid forskjeller på arbeidsgivernes ansettelsespolitikk. I hovedsak var det Ford som sto for ansettelse av svarte arbeidere. Ford åpnet plasser for svarte som vanligvis var stengt for dem, deriblant enkelte faglærte jobber. De andre bilprodusentene ansatte svært få svarte arbeidere, plassene som var åpne for dem, var som regel i støperiene. Hvilke plasser som var åpne for svarte, og årsaken til at andre plasser var stengt, kommer jeg tilbake til i kapittel 3, 4 og 6.

Tendensen i 1930 var en mer urbanisert arbeiderklasse som jobbet i masseproduksjonen i nye industrisektorer. Ny teknologi og forandringer i arbeidsprosessen åpnet plasser for mindre faglærte arbeidere, men faglærte arbeidere var fortsatt viktige i produksjonen. De nye arbeiderne var multinasjonale, multietniske og bestående av begge kjønn og raser. Hvordan reagerte arbeiderne på dette?

Den etablerte fagbevegelsen – American Federation of Labor (AFL)

De strukturelle endringene i amerikansk økonomi og arbeiderklasse i første del av 1900-tallet var altså betydelige. Utviklingen av en ny arbeiderklasse skapte nye arbeidere å organisere. Dette forutsatte en utvikling i arbeidernes klassebevissthet.

Den etablerte fagbevegelsen i USA på dette tidspunktet var AFL. AFL ble stiftet i 1886, basert på nasjonale forbund bestående av faglærte arbeidere. AFL fulgte altså en fagforbundsstrategi, som vist i Hymans triangel fra introduksjonen. Men ofte innehar altså fagbevegelsen mer enn ett av trekkene i triangelet. De strukturelle endringene i økonomien gjorde det vanskelig for AFL å benytte en rein

³³ I Chicago økte antallet svarte innbyggere med 430 prosent, i Cleveland med 750 prosent og i Detroit med hele 1991 prosent. Holt et. al. (red.) 2000, s. 126.

³⁴ Meier et. al. 1979, kap. 1.

fagforbundsstrategi. Historikeren Christopher Tomlins har i den forbindelse påpekt at hvis man følger en streng definisjon av fagforbund, var svært få AFL-forbund organisert etter “craft” alene. Etter 1911 åpnet man mer opp for å inkludere flere “strategic workers of a particular industry”. Han mener “craft-industrial” er en mer presis betegnelse på AFL.³⁵

Kapitalistene utfordret stadig AFLs makt under den andre industrielle revolusjonen og overgangen til masseproduksjon.³⁶ Angrepene på AFL var bakteppet for en av de store konfrontasjonene mellom arbeid og kapital i amerikansk historie.

Høsten 1919 fant en av de største streikebølgene i USAs historie sted – en femtedel av amerikanske arbeidere var involvert i streik. Arbeidere i de fleste sektorer over hele USA streiket, med tilløp til arbeiderrådsdannelser enkelte steder.³⁷ Et hovedmotiv bak streikebølgen i de nye industriene var retten til fagorganisering. Lizabeth Cohen analyserer streikebevegelsen i Chicago i et verk jeg kommer tilbake til i kapittel 4. Hun påpeker at AFL ikke var i stand til å forene arbeiderne på tvers av nasjonalitet, hudfarge og fagkunnskaper, noe som svekket bevegelsen.³⁸ Selv om AFL hadde “craft-industrial” trekk, var idealet fortsatt i stor grad å organisere arbeidere etter faggruppe innenfor hver fabrikk. Derfor var det for eksempel 24 forskjellige fagforeninger i stålindustrien. Denne strategien hindret alliansebygging med de mindre faglærte arbeiderne, innvandrerne og svarte. Kapitalistene kunne da enklere splitte opp stålarbeiderne etter nasjonalitet og rekruttere streikebrytere. De hyret inn provokatører for å piske opp hat mellom ulike nasjonaliteter. Provokatørene fikk for eksempel ordre om å spre rykter ”among the Serbians that the Italians are going back to work. Call up every question you can in reference to... hatred between the two nationalities.”³⁹ I juli 1919 hadde konkurranse om jobber og boliger eksplodert i en uke med blodige opptøyer mellom svarte og hvite, hvor 38 mennesker ble drept og 537 skadet. Nasjonalt ble over 30 000 svarte arbeidere rekruttert som streikebrytere i streikene, i Chicago ble åtte tusen rekruttert på State Street og sendt til fabrikk sør i byen.⁴⁰ 1919 i Chicago kommer jeg tilbake til i kapittel 3 og 4.

³⁵ Tomlins 1979, s. 1027

³⁶ Se for eksempel Davis 1986, s. 42.

³⁷ Det ble opprettet et “Soldiers’, Sailors’, and Workingmen’s council” en kort stund, før ordensmakten gjenerobret byen. Se Brecher 1997, ss. 119-128.

³⁸ Cohen 1990, ss. 38-49.

³⁹ Cohen 1990, s. 41.

⁴⁰ Cohen 1990, ss. 36, 42-43.

Storstreiken i 1919 led nederlag, og det er vanskelig å overdrive betydningen av dette nederlaget for fagbevegelsens utvikling det neste tiåret.⁴¹ Perioden var en sterk økonomisk oppgangstid, men arbeiderklassen fikk lite igjen i forhold til de rikeste. En tiendel av den rikeste prosenten i samfunnet tjente like mye som de fattigste 42 prosentene. 25 000 arbeidere ble drept og 100 000 permanent yrkesskadet på jobb hvert år.⁴² På tross av økonomisk vekst falt antallet AFL-medlemmer fra over fire millioner i 1920 til under tre millioner i 1929, og streikenivået stupte.⁴³ Så kom krisa.

Roosevelt som president – politisk åpning for fagorganisering?

New York-børsens plutselige stup i oktober 1929 var starten på kapitalismens kanskje dypeste økonomiske krise, Depresjonen. Over 5000 amerikanske banker gikk konkurs, og industriproduksjonen falt med 50 prosent de første årene etter krakket.⁴⁴ I 1933 var arbeidsledigheten minst 25 prosent. I byene dannet det seg slumområder av hjemløse arbeidere som fikk tilnavnet “Hoovervilles”, etter president Herbert Hoover.

Hoover ble oppfattet som ute av stand til å gjøre noe med de økonomiske og sosiale problemene. Heller ikke AFL var det mange som hadde tro på – nedgangen i medlemstallet fortsatte til det sto på så vidt over to millioner medlemmer i 1933.⁴⁵ Ønsket om en forandring fikk mange arbeidere til å håpe at en ny president ville kunne gjøre noe med problemene. I 1932 vant en presidentkandidat som hadde gjennomført enkelte sosiale reformer i delstaten New York – Franklin D. Roosevelt.

I 1933 ble Roosevelt innsatt som president og satte i gang et reformarbeid. National Industrial Recovery Act (NIRA) og National Recovery Administration (NRA) fikk store konsekvenser for arbeidslivet. Roosevelt la vekt på at den økonomiske krisa skulle bekjempes gjennom å “restore our rich domestic market by raising its vast consuming capacity”.⁴⁶ Keynesianske ideer om en sterkere statlig styring av økonomien og stimulering av etterspørselen i økonomien skulle skape oppgang igjen. NIRA innførte institusjonelle og juridiske reformer som skulle gjøre dette. Disse inkluderte opprettelsen av en kriseadministrasjon (NRA) for å kontrollere markedet noe og sikre stabile priser. Penger ble satt av til offentlige

⁴¹ I hvert fall ifølge Davis 1986, s. 51.

⁴² Zinn 1996, p.373.

⁴³ Antallet fagorganiserte var et sted mellom 10 og 15 prosent av arbeiderne på dette tidspunktet; se Boris et. al. (red.) 2003, s. 561. Streiketallet falt fra 3789 i 1916 til 629 i 1928, se Preis 1972, s. 4.

⁴⁴ Zinn 1996.

⁴⁵ Preis 1972, s. 8.

⁴⁶ Roosevelt sitert i Lichtenstein 2002, s. 25.

arbeidsprogrammer. For å skape flere jobber i privat sektor ble det innført arbeidstidsreguleringer. Det ble lovfestet minstelønnsatser. I tillegg lovfestet NIRA retten til fagorganisering. NIRA forutsatte at “employees shall have the right to organize and bargain collectively through representatives of their own choosing... free from the interference, restraint, or coercion of employers”.⁴⁷ Fra bunnivået i 1933 steg etter hvert antall fagorganiserte bratt. Denne effekten som staten kunne ha på fagbevegelsens vekst, skal jeg for øvrig se nærmere på også i kapittel 3, 4 og 6.

AFL-medlemskapet økte med 30 prosent mellom 1933 og 1935.⁴⁸ Dette skjedde imidlertid ikke som en automatisk følge av NIRA. Den største streikebevegelsen siden 1919 hadde oppstått våren 1933 – altså før NIRA og lovverkets ordlyd om retten til fagorganisering.⁴⁹ Den fant sted i de uorganiserte industriene som hadde vokst så raskt før krisa slo inn, særlig i bilindustrien.⁵⁰

Streikene i 1932 og 1933 led som regel nederlag. AFL gjorde lite for å støtte dem, ofte saboterte de dem.⁵¹ Domstolene dømte dem ulovlige; politiet og nasjonalgarden brukte våpen for å fjerne streikeblokade og få streikebrytere inn på arbeidsplassene. Men trenden skulle snu. 1934 var et epokegjørende år. En bølge av lokale streikebevegelser med utgangspunkt i enkeltsektorer spredte seg til å bli lokale generalstreiker – og vant etter konfrontasjoner mellom arbeidere og ordensmakt.⁵²

Streikene i 1934 var viktige av flere grunner. Viktigst var kanskje at de var ledet av grunnplanet, ikke av AFL. Aktører utenfor AFL skapte en bevegelse som forbigikk den etablerte fagbevegelsen. Mange lokale ledere var sosialister, kommunister og syndikalister – men like viktig var hva Ronald Schatz kaller “autonomous workmen”. De var faglærte arbeidere som i kraft av at de hadde en plass i produksjonen med en del frihet, kunne oppsøke andre deler av fabrikkens i løpet av en arbeidsdag. Dermed kunne de bygge forbindelser mellom fabrikkseksjoner og organisere streikene. Streikene oppsto ofte rundt ikke-økonomiske krav: “in a majority of cases the underlying thrust was the petty despotism of... the foremen and the inhuman pressure of mechanized production lines”.⁵³

⁴⁷ Section 7(a) av NIRA, sitert i Lichtenstein 2002, s. 25.

⁴⁸ Zieger 1995, ss. 16-17

⁴⁹ Preis 1972, ss. 72-73

⁵⁰ Preis 1972, s. 12.

⁵¹ Davis 1986, s. 59.

⁵² 1934-streikene “paved the way”, Preis 1972, kap. 4.

⁵³ Davis 1986, ss. 55-57.

Streikene fikk konsekvenser innad i AFL. Det ble reist en debatt om man skulle satse på industriorganisering framfor fagorganisering. Tilhengerne av industriorganisering innenfor AFL merket seg særlig tre fenomener. For det første vokste mange steder fagforeninger som var organisert etter industriforbundsmodellen – utenfor AFL. I bilindustrien i Midtvesten organiserte uavhengige forbund som Mechanics' Educational Society of America (MESA) og Automotive Industrial Workers' Association (AIWA) titusener av arbeidere.⁵⁴ For det andre vokste det fram nye, lokale fagforeninger i sektorer hvor AFL ikke hadde forbund, som bil- og gummiindustrien. Disse var også organisert etter industrimodellen. Mange av disse søkte om AFL-tilslutning med status som “federal locals”. AFL hadde en åpning for at uorganiserte arbeidere i nye sektorer kunne søke om slik status i en overgangsfase, før det eventuelt ble stiftet et nytt fagforbund, eller arbeiderne i et slikt “federal local” ble delt etter fag og fordelt på de eksisterende AFL-forbundene. For det tredje strømmet mange nye arbeidere inn i AFL i industrisektorer hvor de hadde forbund. United Textile Workers (UTW) mer enn seksdoblet medlemsmassen fra juni 1933 til over 300 000 i juni 1934.⁵⁵ Dette kunne tyde på at AFL måtte ta spørsmålet om industriorganisering mer på alvor. Dersom man satte opp nye industriforbund, kunne disse vokse raskt. Enkelte forbundsledere i AFL snakket stadig høyere om dette.

AFL kunne nå fortsette å være organisert som før, uten forandring. Eller den kunne blitt reformert etter industriforbundsmodellen. Endelig kunne det skje en nydanning, hvor tilhengerne av fagforbund og tilhengerne av industriforbund gikk fra hverandre i en splittelse. John Lewis, mannen som slo ned Hutcheson, sto nå fram som den ledende forkjemperen for industriorganisering. Han ledet United Mine Workers (UMW), som organiserte arbeidere i stålindustriens selskaper. Som vertikalt integrerte selskaper hadde stålselskapene kontroll over alle leddene i produksjonskjeden, fra råvareutvinning til stålproduksjon. Lewis ville benytte rommet som oppsto med Roosevelt som president. I forkant av NIRA sendte han organisatorer ut i gruvene for å rekruttere nye medlemmer. Slogordet var: “The President wants you to join the union”.⁵⁶ På AFL-kongressen i oktober 1933 var han en del av et mindretall som ble nedstemt i en votering om industriorganisering.

⁵⁴ Zieger 1995, s. 31.

⁵⁵ Preis 1972, s. 36.

⁵⁶ Preis 1972, s. 13.

På AFL-kongressen i oktober 1934 la eksekutivkomiteen fram forslag om industriorganiseringsinitiativer – gjennom “federal locals”. Men AFL-ledelsens tilbakeholdenhet gjorde mange av initiativene mislykket. Arbeiderne var nok fortsatt tilhengere av fagorganisering, men de var blitt motstandere av AFL.⁵⁷ Året etter skulle imidlertid gjennombruddet for industriorganisering komme.

Gjennombrudd for industriforbundsmodellen

Høyesterett erklærte NIRA for grunnlovsstridig i mai 1935. Imidlertid ble det i juli vedtatt en lov, National Labor Relations Act (NLRA – Wagner Act⁵⁸), som var enda mer fordelaktig for fagbevegelsen sammenliknet med NIRA. En målsetning bak loven var å forhindre “company unionism”, og sikre at fagbevegelsen reelt sett representerte arbeiderne på en bedrift. Men for at loven skulle ha betydning, måtte fagbevegelsen være i stand til å bruke den. AFLs initiativer for industriorganisering hadde vært lite effektive. De forbundslederne som var for industriorganisering, avgjorde at det måtte opprettes en egen struktur for å få det til.

På AFL-kongressen i oktober 1935 ble initiativet til CIO tatt. En gruppe på åtte forbundsledere dannet Committee for Industrial Organization. Disse representerte forbund som hadde opplevd vekst og streiker i løpet av de siste årene, og ønsket å utvide rekrutteringspotensialet til nye sektorer.⁵⁹ Polariseringen mellom forkjempere og motstandere av industriorganisering innenfor AFL ble stadig sterkere. En rekke unge delegater fra “federal locals” i de nye industriene viste tydelig misnøye med kongressflertallets motstand mot industriorganisering, og det var under en krangel mellom delegater fra gummiindustrien og fagforbundstilhengeren “Big Bill” Hutcheson at Lewis grep inn og slo ned Hutcheson. Morgenen etter ble CIO stiftet.

CIOs organisatoriske uavhengighet fra resten av AFL var stor. De første månedene etter opprettelsen var imidlertid CIO-aktiviteten relativt beskjeden. I hovedsak gikk den ut på å distribuere materiale om industriorganisering innenfor AFL. Medlemmer av “federal locals” ble oppfordret til å delta på AFL-møter. Den nye organisatoriske strukturen trakk imidlertid CIO-lederne vekk fra resten av AFL. Samtidig skjøv AFL-ledelsens åpenlyse motvilje mot industriorganiseringen dem vekk. Lewis trakk seg fra AFLs eksekutivkomité i slutten av november 1935. Han tok

⁵⁷ Preis 1972, s. 35.

⁵⁸ Etter forslagsstilleren, senatoren Robert Wagner.

⁵⁹ Se Zieger 1995, s. 24.

initiativer og la fram målsettinger som åpent brøt med majoritetssynet i AFL. Jo sterkere konflikten med AFL-ledelsen ble, desto sterkere støtte syntes det som om CIO fikk på grunnplanet. Adolph Germer, CIOs første “field representative”, fikk samme svar på fabrikkene han besøkte: AFL var for dårlig, “federal locals” måtte forbli organisert etter industrimodellen og det var nødvendig med en massiv kampanje “as advocated by Lewis”.⁶⁰ Dette trakk CIO ytterligere vekk fra andre AFL-forbund.

Selv om AFL var “craft-industrial”, organiserte de ikke de nye arbeiderne. AFL-reaksjonen på grunnplansstreikene i de nye industriene var betegnende. En tilhenger av AFL-modellen karakteriserte de streikende arbeiderne som “rubbish”, “riffraff”, “good-for-nothings”, og sa at “(w)e do not want the men today if they are going on strike tomorrow”.⁶¹ CIO brøt med dette, og brukte forskjellen på organisasjonene bevisst i sine kampanjer. CIOs strategi var inkluderende, og de rekrutterte medlemmer uavhengig av deres plass i det industrielle kastesystemet eller rase, Organisasjonen utviklet hva Cohen har kalt en “culture of unity” for å forene medlemmene på tvers av motsetningene.⁶² Enhetskulturen kommer jeg tilbake til i kapittel 3 og 4. Hvordan organisasjonen sammenliknet seg med AFL, med fokus på å forene svarte og hvite, skal jeg vise i kapittel 6.

Samtidig som CIO organiserte de nye arbeiderne, kan man imidlertid si at de sto for en byråkratiseringstendens. Streikebevegelsen på 1930-tallet nådde sitt høydepunkt med en rekke streiker i stål-, bil-, gummi-, og elektronikkindustrien, hvor mange tok i bruk “sit-down”-taktikken, i 1936 og 1937. *New York Times* påpekte at streikene i mange tilfeller var på grunn av “dissatisfaction... with the union itself”.⁶³

Kollektive avtaler og ansiennitetsspørsmålet

Motsetningen mellom CIO og arbeiderne på grunnplanet stammet fra måten CIO var organisert på og avtalene de inngikk. Kollektive avtaler var en viktig del av CIOs arbeid, og jeg vender tilbake til effektene av dem i kapittel 3, 4 og 6. En typisk CIO-forhandlet avtale i en industri inkluderte følgende elementer. Den inneholdt en forpliktelse til å ikke streike i avtaleperioden, med enkelte unntaksbestemmelser. Den inneholdt en systematisert klageprosedyre, hvor de tilliltsvalgte fikk ansvaret for å behandle klagesaker med ledelsen. Den anerkjente arbeidsgivernes styringsrett over

⁶⁰ Bilfabrikkarbeider fra Flint, sitert i Zieger 1995, s. 30.

⁶¹ Teamster-president Tobin sitert i Preis 1972, s. 41.

⁶² Cohen 1990, s. 340.

⁶³ Brecher 1997, s. 225, tall s. 223..

produksjonsmidlene. Innsamling av kontingent ble byråkratisert. Tidligere hadde den blitt samlet inn av den tillitsvalgte, nå ble den trukket fra lønsslippen.⁶⁴

Ansiennitetsspørsmålet var et sentralt krav for CIO, og jeg vil som sagt vende tilbake til det ved flere anledninger i denne studien. Knut Kjeldstadli har påpekt at ansiennitetsprinsippet virket ved å begrense markedsmekanismene og skape trygghet, eller i det minste forutsigbarhet. Forandringene i organiseringen av produksjonen skapte en felles situasjon for arbeidere ved at de ikke hadde kontroll over sin egen situasjon. Ansiennitet ble en måte å overta noe av kontrollen og sikre jobbene på.⁶⁵ Men ansiennitet kan baseres på ulike kriterier. Forutsatt at fagbevegelsen er sektororganisert etter industri, må en fagforening stille seg spørsmålet om ansiennitetskravet skal gjelde på nasjonalt plan i et selskap, på enkeltfabriknivå, eller bare innad på hver avdeling på fabrikk. En teoretisk mulighet i den forbindelse er at jo mer generell ansienniteten er, desto større mulighet for mobilitet. Med mindre generell ansiennitet opparbeider man seg bare ansiennitetsrettigheter i avdelingen man jobber i, og potensialet for arbeidssegmentering er desto større.⁶⁶ Et begrep som ofte har blitt brukt angående svarte arbeideres plasser i produksjonen, er “last hired, first fired”.⁶⁷ Spørsmålet jeg vil vende tilbake til, er om CIOs politikk på området bidro til å motvirke dette. Dette er det uenighet om, noe jeg vil vise i kapittel 3, 4 og 6.

Industriorganisering ovenfra og nedenfra

De kollektive forhandlingene tydet på en viss motsetning mellom fagbyråkrati og grunnplan i CIO-bevegelsen. Forbedringer skulle forhandles fram av CIO, ikke skje gjennom streiker. Signalene fra CIO-ledelsen var imidlertid motsetningsfylte. Lewis oppsøkte arbeidere i Goodyear i januar 1936. Han kritiserte arbeidsgiverne og AFL kraftig, og sa: “Your destiny is in your hands... I hope you’ll do something for yourselves”.⁶⁸ Henvendt til arbeidsgiverne sa han imidlertid: “A CIO contract is adequate protection against sit-downs, lie-downs or any other kind of strike”.⁶⁹

CIO-ledelsen befant seg i 1936 og 1937 ofte i en situasjon hvor den måtte drive støttearbeid for streiker den egentlig var mot, eller skeptiske til, for å beholde troverdigheten på grunnplanet. Samtidig opprettet den nye, vertikale strukturer etter

⁶⁴ Lynd 1973, s. 75

⁶⁵ Kjeldstadli 1989, ss. 464-465.

⁶⁶ Se for øvrig Lichtenstein om forholdet mellom “departmental” og “plantwide seniority” i CIO; Lichtenstein 2002, ss. 74-75.

⁶⁷ Et eksempel er Sundstrom 1992.

⁶⁸ Lewis sitert i Zieger 1995, s. 33.

⁶⁹ Brecher 1997, s. 226.

industri som kunne være arbeidernes forhandlingspart. I juni 1936 satte CIO opp Steel Workers' Organizing Committee (SWOC). SWOC ble opprettet ganske eksplisitt for å ignorere AFLs vedtekter. Gjennom å organisere store rekrutteringskampanjer for stålarbeidere, henvendte SWOC seg direkte til industriarbeiderne gjennom utsendte, sentralt ansatte organisatorer. Gjennombruddet for denne modellen kom da US Steel anerkjente SWOC som eneste forhandlingspart på fabrikkene sine i mars 1937. Kort tid etter ble komiteer etter SWOC-modellen i 1937 også opprettet i tekstilindustrien og slakteriindustrien.⁷⁰ Mange organisatorer i disse komiteene var kommunister, mange av dem også svarte, en sammenheng jeg kommer tilbake til i kapittel 3, 4 og 6.

SWOC-modellen har blitt oppfattet som en sentralisert måte å organisere industriforbund ovenfra på, men det fantes altså nok av aktivitet på grunnplanet. Andre CIO-forbund vokste i større grad fram nedenfra. Bilarbeiderne organiserte seg i UAW fra 1935. Gjennombruddet kom imidlertid med "sit-down"-streikene vinteren 1936-1937. Disse streikene rammet GM og Chrysler, og historikeren Nelson Lichtenstein skriver at bevegelsens "autonomous, noninstitutional character" innebar at grunnplansarbeiderne hadde et pragmatisk forhold til forbundet. UAW vokste fra 30 000 til 400 000 i månedene etter streikene. Lichtenstein mener det pragmatiske forholdet grunnplansarbeiderne hadde til forbundet ga kollektive forhandlinger en utvidet betydning, fordi de "might walk off the job to await satisfaction outside the supervisor's office while their representatives argued inside".⁷¹ En utfordring for UAW var imidlertid at Ford-konsernet holdt stand mot fagorganisering. Det måtte en langvarig kampanje til før Ford ga seg våren 1941, en kampanje som fokuserte på å inkludere svarte arbeidere. Jeg vender tilbake til dette i kapittel 4 og 6.

Etter opprettelsen av SWOC i juni 1936 ble CIO-forbundene først suspendert, deretter ekskludert fra AFL. Utviklingen de to neste årene førte partene stadig lenger fra hverandre. I april 1938 vedtok CIO-forbundene å avholde en stiftelseskongress samme høst. Lewis erklærte at det var på tide "for the CIO to decide its own destiny".⁷² Congress of Industrial Organizations var født.

Bruddet mellom AFL og CIO – en åpen historisk situasjon?

La meg stille et siste spørsmål i dette første kapitlet: Var det nødt til å gå som det gikk, eller kan man se for seg andre utganger på uenigheten innenfor AFL?

⁷⁰ Textile Workers' Organizing Committee og Packinghouse Workers' Organizing Committee.

⁷¹ Lichtenstein 2003, ss. 12-13.

⁷² Lewis sitert i Zieger 1995, s. 88-89.

David Brody ser historien om CIO som en prosess hvor det endelige utfallet nærmest var forutbestemt. Han argumenterer mot å spekulere i det som “might-have-been” – at det interessante for historikeren ikke er å finne alternative utganger på den historiske prosessen, men å gjøre en grundig undersøkelse av det som faktisk skjedde.⁷³ Dersom historikeren legger for stor vekt på at det historiske “transformative moment is... genuinely open... then he or she is powerfully impelled toward a logic of contingent explanation: it could have been otherwise”.⁷⁴

Men som jeg har vist, spilte så mange faktorer inn for opprettelsen av CIO at flere ulike utfall var mulige. Historien om CIO er et eksempel på en åpen historisk situasjon. Utviklingen av en ny arbeiderklasse under den andre industrielle revolusjonen var en nødvendig betingelse for at industriorganisering skulle bli en så viktig sak. Men det var ikke gitt for de ulike partene innenfor AFL at et brudd med CIO skulle oppstå. Hendelsene hadde flere plausible alternative utganger.⁷⁵

En mulighet var at industriforbundene som skulle komme til å utgjøre hovedtyngden innenfor CIO, ikke hadde hatt suksess. En annen at bruddet mellom AFL og CIO ikke hadde funnet sted, men at AFL hadde blitt reformert. Endelig kunne dynamikken i streikebevegelsen ført den i en helt annen retning enn den vertikalt organiserte industriorganiseringen som skjedde. La meg se på disse tre alternativene.

Streikebevegelsen som oppsto i 1933, hadde liten støtte i de konservative delene av AFL. Hva hadde skjedd dersom deler av fagbyråkratiet ikke hadde stilt seg så tungt bak industriorganisering? Uten initiativet for en alternativ fagorganisering er det all grunn til å tro at konsekvensene kunne blitt store både for AFL og for arbeiderne i de nye industriene. En liknende situasjon som i 1919-perioden, hvor fagforbundsmodellen bidro til å gjøre det enklere å bryte streikebevegelsen, virker plausibel. Dette førte igjen til medlemsflukt fra AFL og en arbeiderklasse på defensiven. Lewis og de andre initiativtakerne sin intervensjon i den historiske prosessen var derfor avgjørende for at historien tok den vendingen den gjorde.

Men fokuset på industriorganisering trengte ikke nødvendigvis å føre til et brudd mellom AFL og CIO. Det er grunn til å tro at forkjemperne for industriorganisering i utgangspunktet så for seg reform av AFL som målet. Lewis ble

⁷³ Brody sitert i Dubofsky 2003, s. 304.

⁷⁴ Brody 1993, ss. 223-224.

⁷⁵ Kontrafaktisk historie er nødvendig i “enhver seriøs historieskrivning”. Sørensen 2004, ss. 9, 163ff.

trukket vekk fra resten av AFL-ledelsen av grunnplanet, og skjøvet vekk av reaksjonene fra resten av AFL. I tillegg til at et stort mindretall var åpne tilhengere av industriorganisering, var mange AFL-forbund allerede nærmere “craft-industrial” enn “craft”, og delegater fra “federal locals” var tilhengere av industriorganisering. Dette tyder på at reform av AFL ikke kan avvises som utenkelig.⁷⁶

En siste mulighet er om en alternativ, mer horisontalt organisert bevegelse kunne ha utviklet seg. Staughton Lynd argumenterer for å forstå utviklingen på 1930-tallet som en prosess hvor hoveddynamikken skjedde nedenfra – gjennom “alternative unionism”. Han ser CIOs gjennombrudd som en byråkratisering og institusjonalisering av bevegelsen. Han påpeker at 1934-streikene var eksempler på “the ‘mobilization’ of working-class communities” som skjedde over hele USA på den tida. Fordi det ikke fantes nasjonale organisasjoner som kunne bistå dem, “rank and filers were obliged to turn to each other and create horizontal networks that in turn generated a distinctive organizational culture and set of attitudes.”⁷⁷ Arbeiderne i de nye industriene ble ofte organisert enten i “federal locals” innenfor AFL eller i uavhengige fagforeninger som MESA og AIWA. Disse var horisontalt organisert og baserte seg på aktivitet fra medlemmene. Opprettelsen av nasjonale, vertikale organisasjonskomiteer etter SWOC-modellen i de nye industriene betydde at nasjonale, kollektive avtaler bandt arbeiderne til kun å streike på avtalte tidspunkter. Grunnplansaktiviteten i 1936-1937, og det faktum at mange av disse streikene skjedde mot CIO-ledelsens ønske, tyder på at historien også kunne gått i retning av hva Lynd argumenterer for. Men i mange tilfeller var resultatet som i stålindustrien, at CIO-organisasjoner ble anerkjent som forhandlingspart, og dermed ble dominerende. Dette var imidlertid også avhengig av hvilke tanker som vant fram på grunnplanet. Og det styrkeforholdet var i CIOs favør etter hvert som historien utviklet seg.

Jeg kan nå konkludere dette kapitlet om årsakene til CIOs opprinnelse. Jeg har sett på arbeiderklassens utvikling i seg selv og for seg selv i USA umiddelbart før og under 1930-tallet. Strukturelle forandringer i økonomien skapte en større, urbanisert arbeiderklasse som jobbet i flere nye industrier. Nye plasser i arbeidsprosessen ble skapt, og de nye industriene besto i hovedsak av mindre faglærte arbeidere. Faglærte

⁷⁶ Den norske arbeiderbevegelsens historie viser at reform av slike sammenslutninger er en mulighet. LO-kongressen vedtok i 1923, etter “Den lange strid om organisasjonsformene”, et kompromiss hvor omlegging til industriforbund var målsetningen. Dette var imidlertid ifølge Maurseth en “(u)fullendt symfoni med dissonanser, hvor vedtaket ikke ble fulgt opp av alle. Se Maurseth 1991, ss. 351-377.

⁷⁷ Lynd 1996, s. 3.

arbeidere hadde imidlertid også en viktig plass i de nye industriene. Den nye arbeiderklassen var multinasjonal, multietnisk og av begge kjønn og raser. AFL var ikke i stand til å organisere de nye arbeiderne gjennom sin fagforbundsstrategi. CIO var altså tilhengere av å forene arbeidere på tvers av fagkunnskaper eller hudfarge, debatten om hvor godt tanken ble omsatt i praksis vender jeg altså tilbake til i kapittel 3, 4 og 6. Roosevelts lovbeskyttelse av organisasjonsretten, med lover som NIRA og Wagner Act, skapte et rom som fagbevegelsen kunne fylle. Jeg vil som sagt vende tilbake til også spørsmålet om statens rolle for fagbevegelsen i kapittel 3, 4 og 6.

Et annet eksempel jeg vil bruke seinere, er for øvrig Roosevelts Executive Order 8802 fra 25. juni 1941. Med andre verdenskrig la USA om til statlig kontrollert krigsproduksjon, og i 1942 var 61 prosent av USAs produksjonskapasitet underlagt “conversion, curtailment or control”. Executive Order 8802 proklamerte at: “The Policy of the United States is that there shall be no discrimination in the employment of workers in the defense industries or Government because of race, creed, color or national origin.” Omleggingen til krigsproduksjon betydde med andre ord at et større rom ble skapt for at CIO skulle kunne forene svarte og hvite arbeidere.⁷⁸

Før NIRA og Wagner Act fantes det en eksisterende massebevegelse av streiker fra 1932, som kunne fylle rommet staten åpnet med lovverket, og som viste at arbeiderne i de nye industriene var i stand til å organisere seg uavhengig av AFL. Derfor opprettet et mindretall av forbundsledere i AFL en uavhengig struktur for å organisere de nye arbeiderne. Erttertida viste at opprettelsen av CIO i 1935 var det reelle bruddet mellom AFL og CIO. Lenge var det åpent hvordan det endelige historiske utfallet skulle bli, men CIO utgjorde etter hvert en selvstendig organisasjon.

Jeg vil nå vende blikket mot historiografien.

⁷⁸ Se Koistinen 2004, s. 278; Executive Order 8802 er sitert i “Utilization of Negroes in War Production In the Wayne County Area”; ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1941-1942”.

Kapittel 2 En debatt om rase og klasse

Førrige kapittel ga det historiske bakteppet for denne studien. I dette kapitlet vil jeg introdusere historiografien og se nærmere på debatten om forholdet mellom rase og klasse i nyere amerikansk arbeiderhistoriografi. Denne debatten peker fram mot skolene jeg vil gå mer i dybden på i kapittel 3 og 4. Først vil jeg imidlertid presentere de to dominerende skolene i historiografien om USAs arbeiderklasse og fagbevegelse: Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen.

Den gamle arbeiderhistorien: Commons/Perlman-skolen

Jeg vil starte den historiografiske analysen med skolen som var dominerende samtidig med at CIO ble opprettet. Dette var Commons/Perlman-skolen etter økonomene John Commons og Selig Perlman.

Størsteparten av 1900-tallet var det Commons/Perlman-skolen som var den dominerende skolen i amerikansk arbeiderhistorie.⁷⁹ Den baserte analysene sine på at den naturlige måten å organisere fagforeninger på var fagforbundstrategi, og at fagbevegelsen burde operere på et økonomisk plan. Arbeideren var i dette synet “economic man”. Perlman mente at denne formen for fagbevegelse viste en større modenhet enn en fagbevegelse som også stilte sosiale krav.⁸⁰

Analysene til Commons/Perlman-skolen begrenset seg til institusjonene i fagbevegelsen. Kildemessig baserte de seg i stor grad på offisielle referater fra forhandlingsrommene, offisiell statistikk og liknende. Aspekter ved fagbevegelsen som ikke handlet om forhandlinger og lederskapet – som etniske og kulturelle aspekter ved arbeidernes hverdag – falt ut. Commons/Perlman-skolen gjorde en rekke arbeidslivsstudier som i dag kan betraktes som viktige kilder. Commons skrev for eksempel utstrakt om hvordan “sweatshop-systemet” i fabrikkene fungerte.⁸¹

Men avgrensningen som lå til grunn for tradisjonen betydde at flertallet av arbeiderklassen i praksis falt ut av arbeiderhistorien. Skolens tendens var å overdrive betydningen av den institusjonelle fagbevegelsen for arbeiderklassen som helhet.

I den grad skolen behandlet spørsmålene om etnisitet og rase, kunne det være som et problem. Perlman argumenterte for eksempel for at den viktigste enkeltfaktoren i den amerikanske fagbevegelsens historie var at den hadde klart å

⁷⁹ Her baserer jeg meg på Boris et.al. (red.) 2003; Brody 1979; Trotter 1995; og Hyman 2001.

⁸⁰ Hyman 2001, s. 3.

⁸¹ Boris et.al. (red.) 2003, s. 164.

ekskudere det han kalte “Mongolian labor”, altså asiatick arbeidskraft, fra å skaffe seg arbeid, noe som blant annet skjedde ved Kongressens Chinese Exclusion Act fra 1882.⁸² Det fantes imidlertid en annen tradisjon innenfor Commons/Perlman-skolen samtidig. Denne hadde samme institusjonelle fokus, men en annen innretning på etnisitet, nemlig en afroamerikansk arbeiderhistoriografi. Denne tradisjonen fokuserte ifølge historikeren Joe Trotter på svarte arbeidere i arbeidslivet og “emphasized the need to create a favorable climate for inter-racial unionism”. Disse historiene hadde imidlertid også en tendens til å overdrive den institusjonelle fagbevegelsens rolle for svarte arbeidere.⁸³

Commons/Perlman-skolens institusjonelle fokus var lenge fullstendig dominerende innenfor USAs arbeiderhistoriografi. På slutten av 1960- og begynnelsen av 1970-tallet skjedde det imidlertid et brudd med denne skolen.

Den nye arbeiderhistorien: E. P. Thompson og Herbert Gutman

Commons/Perlman-skolen fokuserte altså på det institusjonelle ved fagbevegelsen, også når studiene handlet om minoriteter. På 1960-tallet kom imidlertid arbeiderklassens hverdagserfaringer mer i sentrum. Dette var det som kan kalles Gutman-skolen, etter grunnleggeren Herbert Gutman.

En viktig påvirkningskraft på historikerne i Gutman-skolen var E.P. Thompson og hans *The Making of the English Working Class* fra 1963.⁸⁴ Der fokuserer Thompson på kulturelle trekk og skapelsen av arbeiderklassen i bred forstand. Det var mennesker som skulle studeres framfor institusjoner.

Herbert Gutman var skoledanneren i USA. Gutmans “Work, Culture and Society in Industrializing America 1815-1919” er en klassiker. Han analyserer hvordan arbeiderklassen i USA var kjennetegnet av at immigranter tok med seg før-industrielle tradisjoner og ritualer fra hjemlandet som kom i konflikt med det industrielle systemet, i tråd med Thompsons arbeid om engelske arbeidere.⁸⁵

Det kan identifiseres flere retninger innenfor Gutman-skolen.⁸⁶ Felles for dem er ønsket om å skrive historie nedenfra og å ta i bruk andre typer kilder i tillegg til

⁸² Ifølge Hill 1996, s. 189.

⁸³ Trotter 1995, ss. 500-501.

⁸⁴ Thompson 1980.

⁸⁵ Gutman 1973. “Work, Culture, and Society in Industrializing America 1815-1919” var opprinnelig en seminarartikkel presentert i London i juni 1968. Den ble publisert i *American Historical Review* i 1973 og seinere ble det også utgitt en samling av Gutmans tekster med samme navn.

⁸⁶ Her baserer jeg meg på Brody 1979; Arnesen 1993; Arnesen 1998; Trotter 1995; Norwood 1997; og Appleby et.al. 1994.

dem Commons/Perlman-skolen brukte, kilder som kunne si noe annet om arbeiderklassen enn hva som hadde blitt gjort tidligere. Klasse som kategori ble presentert som noe som innehadde flere nivåer. Thompson forsto klasse som

a historical phenomenon, unifying a number of disparate and seemingly unconnected events, both in the raw material of experience and in consciousness. I emphasize that it is a *historical* phenomenon. I do not see class as a ‘structure’, nor even as a ‘category’, but as something which in fact happens (and can be shown to have happened) in human relationships.⁸⁷

Dette sitatet peker i retning av de nivåene i forholdet mellom objektive plasser og subjektiv klassebevissthet som jeg pekte på i introduksjonskapitlet, men Thompson vektla de subjektive erfaringene arbeiderne gjorde seg tyngre enn den objektive utviklingen av arbeiderne som klasse.

Det kan nok identifiseres tre hovedtendenser for det historikerne i Gutman-skolen studerte. Det ble utført en rekke studier om etnisitet i arbeiderklassen. Man gjorde studier av hverdagslivet i lokalsamfunn. Og man utforsket hverdagslivet på fabrikken og hvordan forandringer i arbeidsprosessen påvirket arbeiderne.⁸⁸

Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen skiller seg altså fra hverandre. Etter hvert vokste det fram en kritikk. Noen mente at skolene undervurderte raseforhold som et tema som trengte særlig behandling.

En debatt om rase og klasse

På tross av at Gutman-skolen var mangfoldig, ble det reist kritikk mot det noen mente var en tendens til å romantisere arbeiderklassen og fagbevegelsen, og mot å snevre inn forståelsen av arbeiderklassen til å være en kategori med kun hvite menn.

I kapittel 3 og 4 vil jeg presentere de to skolene som behandler den tematikken på forskjellig måte. Men først vil jeg presentere debatten omkring historikeren og aktivisten Herbert Hills kritikk mot Herbert Gutman fra 1988, og David Roedigers skoledannende *Wages of Whiteness* fra 1991. Denne debatten peker fram mot skolene jeg vil analysere i de neste kapitlene. Den grunnleggende tematikken er lik, da debatten handlet om forholdet mellom rase, klasse og fagbevegelse. Debatten omhandlet en tidligere tidsperiode enn den jeg har valgt å konsentrere meg om i de

⁸⁷ Thompson 1980, s. 8 (originalens utheving).

⁸⁸ Brody 1979. David Brody skriver for eksempel at mens Thompson og Gutman var mest opptatt av “working-class culture”, så fokuserte Harry Braverman og David Montgomery mer på “the shop-floor experience”.

påfølgende kapitlene. Debatten er likevel verd å presentere, fordi den la et teoretisk grunnlag for den seinere historiografiske utviklingen.

Debatten om Gutmans “The Negro and the United Mine Workers”

I 1968 publiserte Gutman en artikkel med tittelen “The Negro and the United Mine Workers of America: The Career and Letters of Richard L. Davis and Something of Their Meaning 1890-1900”.⁸⁹ Gutmans artikkel handlet om Richard Davis, en svart fagforeningsmann, og var basert på reisebrev Davis hadde skrevet i *United Mine Workers Journal* på slutten av 1800-tallet. Fagbevegelsen i USA var på denne tida segregert, i den grad svarte arbeidere i det hele tatt fikk være med. Men Gutman fant i brevene fragmenter av informasjon som antydte at Davis ikke var alene, og at historien om møtet mellom svarte og hvite arbeidere i sørstatene hadde flere fasetter.⁹⁰

Herbert Hill var fagligpolitisk ansvarlig i borgerrettighetsorganisasjonen NAACP (National Association for the Advancement of Colored People) i to tiår fram til midten av 1970-tallet og ble seinere akademiker. Han angrep i 1988 Gutmans analyse av UMW. Han publiserte “Myth-Making as Labor History: Herbert Gutman and the United Mine Workers of America”, en knallhard kritikk.⁹¹ Hill mente at Gutman skapte en myte basert på antakelsen om at UMW på slutten av 1800-tallet var “the advanced model of interracial working class solidarity”. Gutman forsøkte å “dissolve race in class” og forfektet hva Hill kalte den gamle sosialistiske drømmen: at klassekampen ville gjøre rasemotsetningene irrelevante ved å forene arbeiderne.⁹² Gutman søkte etter et eksempel på enhet i en historie på et sted den ikke fantes, og gjorde en høyst selektiv analyse av raseforholdene i UMW for å “justify the primacy of class as the premise for interpreting the relationship between black and white workers”.⁹³ Gutman anerkjente altså ikke “race as a crucial factor” av ideologiske grunner.⁹⁴

For Hill var altså arbeiderklassens interetniske solidaritet og klassebevissthet ideologien, mens rasespørsmålet var den sosiale realiteten. Artikkelen førte til en lang debatt i akademiske fora. Hills kritikk ble publisert etter Gutmans død, og det ble dermed opp til yngre historikere å forsvare tesen. Debatten gikk på i hvilken grad

⁸⁹ Artikkelen ble republisert i 1977, se Gutman 1977a. Noe av denne seksjonen baserer seg på Eric Arnesens analyse av debatten. Se for eksempel Arnesen 2006.

⁹⁰ Arnesen 2006, ss. 329-330.

⁹¹ Hill 1988.

⁹² Hill 1988, s. 133.

⁹³ Hill 1988, s. 138.

⁹⁴ Hill 1988, s. 132-133.

Gutman framstilte et romantisert bilde av en enhet som egentlig ikke fantes.⁹⁵ Eric Arnesen mente for eksempel at Hills kritikk av Gutman var urettferdig, og at Gutman overhodet ikke gjemte unna vanskelighetene Davis opplevde, deriblant rasisme hos de hvite arbeiderne. Arnesen mente at to poenger var særlig viktige i teksten: “Davis’s belief in the imperative of interracial labor organizing and the countless obstacles to achieving it (including white intrasingence and... black skepticism)”.⁹⁶

I løpet av Hills karriere i NAACP hadde han særlig to hovedaktører han kritiserte sterkt for manglende vilje til å bekjempe diskriminering: kommunistpartiet og fagbevegelsen. Kritikken hans mot fagbevegelsen var mindre overraskende enn den mot kommunistpartiet, for kommunistenes “track record... stood out”.⁹⁷ En viktig del av fagbevegelsen, AFL, hadde alltid blitt kritisert for å være lite inklusiv. På slutten av 1970-tallet gikk Hill inn i akademia, og utvidet kritikken til også å gjelde arbeiderhistorikere. Han mente at “white job trusts”⁹⁸ som begrep var dekkende for USAs fagbevegelse, og anklaget arbeiderhistorikere både for å mangle forståelse for rasens betydning for amerikansk arbeiderhistorie og å bevisst skrive falske historier av politiske årsaker.⁹⁹ Denne kritikken skulle få innflytelse.

David Roediger og *Wages of Whiteness*

I *The Wages of Whiteness: Race and the Making of the American Working Class* fra 1991 ønsket David Roediger, i tråd med Gutman-skolens sosialhistoriske tradisjon, å utvide Hills fokus, som i hovedsak var fagbevegelsens rasepolitikk.¹⁰⁰ Boka preges av dette i og med at det er like mye arbeidernes hverdagsliv som institusjoner som analyseres, og dette gjør Roediger ved bruk av metoder som viser påvirkning fra ny kulturhistorie – med et fokus på mentalitet, språkets betydning, og bruk av psykoanalytiske kategorier i identitetskonstruksjon.¹⁰¹

⁹⁵ “... with Herbert Hill and Nick Salvatore, among others, charging yes, and [Eric Arnesen], Dan Letwin, and Brian Kelly saying no”. Se Arnesen 2001b, s. 84.

⁹⁶ Arnesen 2006, s. 335.

⁹⁷ Arnesen 2006, s. 327.

⁹⁸ Begrepet ble brukt mot ham i en debatt, men han mente selv det var beskrivende for hva han mente: “Lichtenstein finds my critique to be the latest chapter in an ongoing ‘effort to reduce the trade unions... to little more than a white job trust.’ Though intended as a sarcastic... jab, I... find ‘a white job trust’ to be a well-turned and appropriate phrase, one I might borrow in the future.” Se Hill 1999.

⁹⁹ Arnesen 2006, s. 329.

¹⁰⁰ Roediger 1991, s. 10.

¹⁰¹ Roediger skriver at fordi han peker på: “construction of identity through otherness and have... used changes in language as... evidence of race and class perceptions, this study might appear to bear heavy influences from poststructuralist literary theories. In fact it does not do so”; Roediger 1991, ss. 14-15. Peter Kolchin mente imidlertid at Roediger “combines the emphasis on class... with some decidedly nontraditional—postmodern—touches”; Kolchin 2002, s. 154. Kanskje kan *Wages of Whiteness* best

Roediger fastslår at marxismen og Gutman-skolen har neglisjert “the white problem”. Fokuset på arbeiderklassen har ført til at studiet av minoriteter har blitt neglisjert og overforenklet – og dermed også studiet av de hvite arbeidernes egenidentitet som *hvite*. Dette mener han har “naturalized whiteness and oversimplified race.”¹⁰² Han kritiserer marxistiske teoretikere som har det han mener er en forenklet økonomistisk tilnærming til problemet, deriblant Oliver Cox som jeg nevnte i introduksjonskapitlet: Cox “privileg[es] class over race” med fokuset på hvordan den økonomiske basisen i samfunnet former raserelasjonene. Roediger mener dette betyr at arbeiderne i Cox’ forståelse i stor grad er mottakere av rasistiske ideer, at de noen ganger motsetter seg disse ideene, men at de ikke spiller en rolle i skapelsen av rasistiske ideer.¹⁰³ Gutman-skolen får også sitt pass påskrevet: Skolen “has hesitated to explore working class ‘whiteness’ and white supremacy as creations, in part, of the working class itself,” og dette har betydd at man har tendert mot å romanisere den hvite delen av arbeiderklassen.¹⁰⁴

Roedigers kritikk av marxismen og Gutman-skolen går altså på hvordan de har undervurdert arbeiderklassens eget aktørskap i framveksten av hvit identitet og rasisme. Han siterer bifallende den afroamerikanske marxistiske historikeren W.E.B. Du Bois: De hvite arbeiderne i Jim Crow-sørstatene¹⁰⁵ “received a low wage [but were] compensated in part by a... public and psychological wage”. Psykologien i dette er for Roediger det avgjørende. Den hvite arbeideren fikk ikke bare materielle fordeler av segregering og diskriminering, men også lønn i en overført betydning: “the pleasures of whiteness could function as a ‘wage’”. Status og privilegier basert på rase kunne brukes for å bøte på fremmedgjørende klasserelasjoner.¹⁰⁶

Tre hoveddimensjoner i *Wages of Whiteness*

Wages of Whiteness bruker tre hoveddimensjoner for å forklare utviklingen av whiteness: en språklig, en politisk og en psykologisk. En del av boka handler om “the white worker as a historical phenomenon” i språklig forstand, del to om den politiske

klassifiseres som post-marxistisk – ut fra en definisjon om at post-marxisme betyr at man baserer seg på tanker fra Marx, men argumenterer for noe som står i kontrast til marxisme.

¹⁰² Roediger 1991, s. 6.

¹⁰³ Roediger 1991, s. 9.

¹⁰⁴ Roediger 1991, ss. 9, 11.

¹⁰⁵ Jim Crow var betegnelsen på raseskillepolitikk.

¹⁰⁶ Roediger 1991, ss. 12-13.

utviklingen av en “herrenvolk republicanism” og den siste en psykoanalytisk vinkling på spørsmålet om hvordan irske immigranter “became white”.¹⁰⁷

Roediger presenterer en rekke språklige konstruksjoner som dukket opp på 1800-tallet, for eksempel “white worker”: “(T)he words *white* and *worker*... became... meaningfully paired...in the *nineteenth* century...” Roediger slutter at konstruksjonene av rase og arbeiderklasse skjedde omtrent samtidig i USA, og at de var “bound to penetrate each other at every turn”.¹⁰⁸ Argumentet han gir for dette er at utviklingen av forholdet mellom frie hvite og svarte slaver var viktig. Utviklingen av identitet hos frie hvite mennesker kunne ikke unngå å skje uten sammenlikning med slavene: Mens utviklingen av ordet “freeman” ble knyttet til det å være hvit, var det “not difficult to move toward considering the proposition that Black oppression was the result of ‘slavishness’ rather than slavery.”¹⁰⁹ Svart slaveri ble atskilt fra hvit frihet i språket og bevisstheten til USAs innbyggere. Dette var ifølge Roediger avgjørende for at tanken om den hvite arbeideren utviklet seg.

Utviklingen av det politiske styresettet som Roediger kaller “herrenvolk republicanism”, illustrerer den historiske utviklingen av “race and the languages of class”.¹¹⁰ Herrenvolk republicanism var ifølge Roediger en politisk ideologi som ga hvite arbeidere en trygghet i det å ha riktig hudfarge i et samfunn hvor frykten for å bli deklassert var konstant: Man kunne miste alt utenom sin hvithet. Ideologien definerte vekk svarte fra dem som var produsenter, og konsentrerte klasseangrepene nedover mot de svarte i stedet for oppover mot de rike og mektige.¹¹¹ Den vanligste metaforen for undertrykkelsen av hvite arbeidere i USA på 1840-tallet var ifølge Roediger “white slavery”.¹¹² Dette mener han skyldtes de hvite arbeidernes ønske om ikke å bli forbundet med afroamerikanere. Verbet å slave ble brukt om å arbeide på måter som ikke sømnet seg for hvite, og negative språklige uttrykk som “*white nigger*, (that is, ‘drudge’) and *work like a nigger* (that is ‘to do hard drudging work’)” ble en del av det amerikanske språket.¹¹³ Denne bruken av begrepet slave hadde ikke noe med solidaritet å gjøre. Snarere var det prosessen hvor hvite mennesker ble gjort

¹⁰⁷ Roediger 1991, ss. 20, 134.

¹⁰⁸ Roediger 1991, s. 20 (utheving i originaltekst).

¹⁰⁹ Roediger 1991, ss. 35, 58-60.

¹¹⁰ Roediger 1991, ss. 59-60 og del 2 generelt.

¹¹¹ Roediger 1991, ss. 59-60.

¹¹² “... with *slavery of wages* second and *wage slavery* a very distant third”. Roediger 1991, s. 72. Det kan jo tenkes alternative forklaringer på dette. For eksempel kan man se for seg at bruken av begrepet “white slavery” var en måte å poengtere motstand mot deklassering av det frie arbeidet.

¹¹³ Roediger 1991, s. 68 (utheving i originaltekst).

til “slaver” gjennom lønsslaveri, som var problemet, og “(m)uch of the labor discourse on *white slavery*... at times strongly supported the slavery of Blacks”.¹¹⁴ Dette argumentet er Roediger ikke alene om, og han viser til flere forklaringer på hvorfor motstanden mot “white slavery” kunne inneholde et forsvar for slaveri av svarte.¹¹⁵

Gjennom utviklingen av en politisk ideologi som herrenvolk republicanism kunne forsvaret av den frie arbeideren knyttes til hudfargen. Språket som dominerte i kampen for å forsvare den frie arbeideren, forsterket ifølge Roediger “whiteness” fordi den “appealed to the values of *herrenvolk* republicanism”.¹¹⁶

For ytterligere å understreke hvordan dette skjedde, trekker Roediger inn det psykoanalytiske aspektet i analysen. Han skriver at i løpet av 1800-tallet representerte “whiteness” en framvoksende konsensus som skulle samle en svært sammensatt arbeiderklasse. En del av denne konsensusen bygde på en tanke om at “blackness could be made permanently to embody the preindustrial past that they scorned and missed”.¹¹⁷ Svarte mennesker ble tillagt en rekke egenskaper som var annerledes fra hvites egenskaper. Egenskapene kunne være av seksuell art eller være basert på fordommer om svarte som naturlig latere eller lykkeligere enn hvite. Roediger viser særlig til eksempler på såkalt “blackface minstrelsy” (teater/revy hvor hvite folk farget huden svart) og folkelige festivaler og ofte påfølgende opptøyer hvor massen hadde farget huden svart. Dette “involved a conscious declaration of whiteness and white supremacy, even as it identified celebration and popular justice with adopting a racial disguise.”¹¹⁸ Roediger mener at det fantes et underbevisst element i dette: “[The] maskers both admired what they imagined blackness to symbolize and hated themselves for doing so.”¹¹⁹

Det psykoanalytiske elementet av Roedigers analyse skaper altså et konkluderende bilde av hvordan ideen om hvithet ble satt opp mot ideen om svarthet

¹¹⁴ Roediger 1991, ss. 73-74 (utheving i originaltekst).

¹¹⁵ For eksempel “The fear of job competition... Labor’s animosity to... moralistic abolitionist leaders... (T)he necessity to guard the Republic from potential fatal divisions over slavery”. Det må sies at Roediger siterer Bernard Mandel, som mente at “only an ‘insignificant element’ of the early labor movement took a pro-slavery stance”. Roediger mener imidlertid at Sean Wilentz har rett når han skriver at slaveritilhengeren Mike Walsh hadde en stor tilhengerskare blant arbeidere og at Walsh var “a major contributor to ‘the preservation of labor radicalism in hard times’.” Utover noen spredte eksempler som Roediger mener “could be greatly multiplied” argumenterer han imidlertid ikke for at slaveritilhengerne hadde sterk oppslutning i arbeiderklassen. Se Roediger 1991, ss. 74-76.

¹¹⁶ Roediger 1991, s. 87.

¹¹⁷ Roediger 1991, s. 97.

¹¹⁸ Roediger 1991, s. 104.

¹¹⁹ Roediger 1991, s. 106.

– den hvite arbeideren fra herrenvolk republicanism opp mot en preindustriell svart mann de beundret og foraktet på en og samme tid.

Som det kanskje viktigste eksemplet på hvilken dynamikk som var til stede i utviklingen av whiteness, bruker Roediger de irske immigrantene. Roediger mener at det ikke var gitt ved ankomst til USA hvem irene kom til å føle samhørighet med. Han mener at det ikke var gitt at irene “were white” da de ankom USA. Snarere bruker han kildemateriale som antyder at undertrykking av irer – de hadde blant annet vansker med å finne jobb og kunne ikke velge fritt hvor de ville bosette seg – skjedde fordi de ble ansett som “a ‘nigger’, inside out”. Å bli kalt “an ‘Irishman’ had come to be nearly as great an insult as to be called a ‘nigger’,” og i vitsetegningene i pressen ble den irske standardstereotypen “Paddy” framstilt som en ape. Irer og afroamerikanere bodde ofte side om side i slumområder i amerikanske storbyer, og begge grupper var fattige og demoniserte.¹²⁰ Roediger skriver på bakgrunn av dette at felles undertrykking ikke nødvendigvis skaper solidaritet mellom de undertrykte, men at undertrykkingen ikke nødvendigvis skaper hat heller: “For some time there were strong signs that the Irish might not fully embrace white supremacy.”¹²¹

Imidlertid var det det som skjedde, og Roediger vurderer mulige årsaker til denne utviklingen. Irene skapte seg sin egen hvithet, mener Roediger, og en av nøklene til å forstå dette er deres ønske om å skape “all-white” arbeidsplasser, mener han. Dette ønsket antyder at det var enklere for irene å forsvare jobber og rettigheter som hvite, framfor irske, rettigheter.¹²² For Roediger var altså kampen irene førte mot undertrykking i det amerikanske samfunnet som nyankomne immigranter, en kamp om å bli fullverdige hvite mennesker.

Roediger konkluderer med at enheten mellom svarte og hvite arbeidere i USA på 1800-tallet var nærmest fraværende. Rase var en mer sentral skillelinje i det amerikanske samfunnet enn klasse, og til og med der enhet oppsto, var den nærmest dømt til å tape fordi samfunnet var tuftet på raseskiller. Selve *ideen* om enhet mellom svarte og hvite var nærmest ikke-eksisterende før borgerkrigen. Med borgerkrigen og gjenoppbyggingen i etterkant skjedde et skifte blant mange kommentatorer: Mange aviser poengterte da at splittelser mellom svarte og hvite arbeidere bare tjente

¹²⁰ Roediger 1991, ss. 133-134.

¹²¹ Roediger 1991, s. 134.

¹²² Roediger 1991, s. 148.

kapitalistene.¹²³ Men eksempler på klasseenhet på tvers av rasene var ifølge Roediger så få at man kan se bort fra dem.¹²⁴

Han mener årsaken til dette var hvilke begreper den hvite delen av arbeiderklassen brukte om sin egen posisjon i samfunnet, ikke sett i forhold til arbeidsgiverne, men i forhold til den svarte delen av arbeiderklassen.¹²⁵ Selvfølgelig hos de hvite arbeiderne formet seg rundt å sette seg i motsetning til svarte.

Kritikken mot *Wages of Whiteness*

I kapittel 3 og 5 vil jeg komme tilbake til Whiteness-skolen, som har sitt utspring i *Wages of Whiteness*. Boka skapte imidlertid stor debatt, og fordi boka og debatten dreier seg om en annen tidsperiode enn jeg har valgt å se på, vil jeg ta opp kritikken mot den nå.

Jeg vil trekke fram tre hovedinnvendinger mot Roedigers argument. For det første synes jeg det er uklart hos Roediger i hvilken grad det er et skille mellom hva han kaller “whiteness” og “white supremacy”. For det andre kan man innvende mot *Wages of Whiteness* at det ensidige fokuset på arbeiderklassens egenaktivitet gjør at man mister mer strukturelle forklaringer av syne. For det tredje har det kommet empirisk kritikk mot hvordan han beskriver irenes situasjon og utvikling.

Begrepet “whiteness” har i det hele tatt vært uklart definert, og som jeg også vil vise i kapittel 5 har det betydd forskjellige ting for forskjellige forfattere. La meg begynne med det uklare skillet mellom “whiteness” og “white supremacy”. I utgangspunktet er vel en felles identitet for mennesker med lys hudfarge en måte å definere begrepet på. Som jeg trakk fram tidligere i dette kapitlet skriver Roediger at Gutman-skolen “has hesitated to explore *working class ‘whiteness’ and white supremacy* as creations, in part, of the working class itself [min utheving],” og dette har betydd at man har tendert mot å “romanticize members of the white working class by not posing the problem of *why they consider themselves white and with what results* [min utheving]”.¹²⁶ Legg merke til hvordan Roediger ikke setter et klart skille mellom “whiteness” og “white supremacy”. En hvit identitet og et politisk syn som

¹²³ Roediger 1991, s. 168.

¹²⁴ Roediger skriver at “Although the talk of the necessity for Black-white unity increased rapidly, the rise in integrated strikes and integrated unions was far more modest”, uten at han gir noen data på dette. Han siterer imidlertid Eric Foner på at “The Northern labor movement failed to identify its aspirations and interests with those of the former slaves”. Se Roediger 1991, ss. 169-170.

¹²⁵ Roediger 1991, s. 170.

¹²⁶ Roediger 1991, ss. 9, 11.

anser hvite som overlegne kan imidlertid neppe anses som en og samme ting. Det fantes mennesker som anså seg som hvite, men ikke som overlegne i forhold til svarte mennesker. En historiker påpekte at det i *Wages of Whiteness* virket som om Roediger mente at whiteness egentlig ikke handlet om hudfarge, men om maktrelasjoner.¹²⁷

For det andre vil jeg altså trekke fram Roedigers fokus på aktørskap som en svakhet i hans framstilling. Riktignok skriver han innledningsvis at konstruksjonen av whiteness skjedde som “creations, *in part*, of the working class itself [min utheving]”.¹²⁸ Men arbeidsgivernes og statens rolle er fraværende i analysen. Som marxisten Gregory Meyerson skriver, “(n)either the Irish or other ‘white laborers’ set up the white-supremacist framework of social control”.¹²⁹ Roediger mener neppe at arbeiderklassen ene og alene skapte sin whiteness, sitatet antyder delaktighet og ikke eneansvar, men i analysen virker det slik. Det har også kommet innvendinger mot metoden Roediger bruker for å illustrere dette aktørskapet, og det problematiske ved å forsøke å psykoanalysere arbeiderklassen. Det psykoanalytiske aspektet stammer kanskje fra ønsket om å finne Du Bois sin psykologiske lønn. Eric Arnesen mener imidlertid at Roediger misforstår Du Bois’ hensikt. Du Bois nevner bare den psykologiske lønna i forbifarten, og fokuserer nesten utelukkende på materielle fordeler man fikk av “conventional wages and access to jobs”.¹³⁰ Dette utelukker jo ikke at det teoretisk skulle være mulig å finne denne psykologiske lønna. Men Arnesen påpeker også at det er høyst problematisk å legge historiske aktører på psykologens benk: ”(W)hiteness psychohistory... freely ascribes deep motivation and belief to its subjects on the basis of the historians’ freewheeling interpretation of behavior and other people’s words”.¹³¹ Roediger projiserer kanskje sine egne fordommer over på de historiske aktørene, for å bruke psykologiens språk. Uansett er det nok problematisk å bruke psykoanalyse i historieskriving i og med at kildene er så begrensete som de er. Som Knut Kjeldstadli har påpekt er muligheten for: “å tilbringe årevis med analysetimer med historiske klienter ... liten”. Et annet spørsmål er om “en psykologi som er skapt ut fra studier av mennesker i én samfunnsform, uten videre lar seg anvende på mennesker under helt andre vilkår”.¹³²

¹²⁷ Charles Mills sitert i Arnesen 2001a, s. 7.

¹²⁸ Roediger 1991, s. 9.

¹²⁹ Meyerson 1997.

¹³⁰ Se Arnesen 2001a, s. 10.

¹³¹ Se Arnesen 2001a, s. 22.

¹³² Kjeldstadli 1992, s. 80. Det er interessant at Roediger bruker psykoanalyse på et historisk kollektiv, noe en psykoanalytiker kanskje ville finne problematisk. Jeg skal imidlertid ikke forfølge dette videre.

Tredje innvending gjelder diskusjonen om hvordan irene “ble” hvite. Om irene bruker Roediger setningen “For some time there were strong signs that the *Irish might not fully embrace white supremacy*. [min utheving]”¹³³ Dette er nok korrekt, for det var vel ikke gitt hvilken politisk retning irer skulle støtte. Men de ble tildelt både statsborgerskap og alle andre rettigheter ved ankomsten til USA, i motsetning til svarte. Irene ble altså ansett som hvite ved ankomst til USA – det ble ikke stilt spørsmål ved deres whiteness og de trengte ikke å bli hvite. Mange av dem *ble* møtt med fordommer – og svarte med å utvikle sine egne fordommer i konkurranse med andre grupper på arbeidsmarkedet. Men andre irer ble umiddelbart tatt inn i samfunnet uten å bli utsatt for fordommer, og her spilte religion og klassetilhørighet en rolle, ikke nasjonalitet eller altså manglende whiteness.¹³⁴ Dette betyr at whiteness-teorien ikke kan sies å være gyldig på alle punktene Roediger i utgangspunktet mente den var.¹³⁵ Jeg kommer tilbake til dette i kapittel 3 og 5.

Skoledannelse

Jeg kan nå oppsummere dette kapitlet. Herbert Hills angrep på Gutmans forståelse av forholdet mellom svarte og hvite arbeidere i fagbevegelsen bidro til å inspirere Roediger til å skrive *Wages of Whiteness*. Samtidig som *Wages of Whiteness* hadde noe av det samme fokuset som Hill – å fokusere på betydningen av rase – var konstruksjonen av hvithet som identitet et nytt element. Hill var nesten utelukkende opptatt av rasisme, mens Roediger altså var opptatt av noe mer. Arnesen skriver at Hills arbeid, med det ensidige fokuset på rasistisk praksis framfor hvit identitet, ikke kan inkluderes i whiteness-sjangeren.¹³⁶ Dette tror jeg er en korrekt vurdering. Hills analyse er knyttet til fagbevegelsen som institusjon og dennes handlinger, mens Roediger bruker metoder fra sosialhistorien til å utvikle en teori om identitetskonstruksjon hos arbeiderklassen utover fagbevegelsen. Hill inspirerte imidlertid Roediger til å mene at de fleste arbeiderhistorikere overser spørsmål om rase og rasisme.¹³⁷

Wages of Whiteness kan derfor betraktes som skoledannende. I løpet av årene etter utgivelsen har “whiteness studies” vokst som fagområde, og whiteness-bibliografien er omfattende. Den er ikke begrenset til kun å omhandle

¹³³ Roediger 1991, s. 134.

¹³⁴ Se Arnesen 2001a, s. 9.

¹³⁵ Whiteness-skolen har imidlertid gjort en del interessante funn. Se kap. 3 i denne studien.

¹³⁶ Arnesen 2001b, s. 85.

¹³⁷ Han sa dette i 1989 på et “symposium on Hill’s anti-Gutman essay”, se Arnesen 2006, s. 332.

arbeiderhistorie, for forfattere fra mange fagområder har funnet begrepet “whiteness” nyttig. Arnesen har skilt ut fire hovedkategorier innenfor whiteness-sjangeren:

that which explores the mechanisms by which racial subordination operates and is reproduced over time (housing and employment discrimination, unequal distribution of wealth, legal constructions of whiteness, etc.), the cultural manifestations of whiteness (e.g. ski resorts, Star Trek, video games, Tarzan...), contemporary white racial identity (through oral history or urban geography), and the ways in which white identity formed and operated over the course of American history.¹³⁸

For min studie har jeg valgt ut fire verker som opererer innenfor første og siste kategori, altså hvordan raseforhold reproduseres i en sosial og produksjonsmessig setting og hvordan hvit identitet i USA utviklet seg over tid.¹³⁹ Neste kapittel skal handle om dette, og om hvordan denne Whiteness-skolen analyserer CIO og rasespørsmålet.

¹³⁸ Arnesen 2006, s. 342.

¹³⁹ Andre og tredje kategori faller utenfor det jeg vil skrive om. Kulturelle manifestasjoner av “whiteness” (kategori 2) faller utenfor av åpenbare grunner, og kategori 3 er utvikling av “white racial identity” i dag og faller dermed også utenfor.

Kapittel 3 Whiteness-skolen

I forrige kapittel viste jeg hvordan en ny arbeiderhistorie utviklet seg i USA med Gutman-skolen. Fra å ha fagbevegelsens institusjoner som forskningsobjekt ble arbeiderklassens hverdagsliv fokuset. Jeg vil i de neste kapitlene vende blikket mot to skoler som har utkrystallisert sine særegenheter med utgangspunkt i Gutman-skolen. I dette kapitlet skal jeg se på hva jeg vil kalle Whiteness-skolen. Denne skolen ønsker å analysere framveksten av en felles identitet blant hvite mennesker i USA, en “whiteness”, hvem som har skapt den og hvilke konsekvenser den har fått. Utgangspunktet er, som jeg viste i forrige kapittel, at det har blitt skapt en felles, hvit identitet, at denne hvitheten delvis er skapt gjennom arbeidernes eget aktørskap.¹⁴⁰ I dette kapitlet vil jeg i tillegg vise at Whiteness-skolen mener at en hovedeffekt av utviklingen av whiteness har vært å hindre svarte arbeidere fra å entre hvite plasser i arbeidslivet. Utforskningen av dette har delvis vært gjennomført ved å se på diskursive trekk ved identitetskonstruksjonen, og delvis ved å se på hvordan hvite arbeidere tjente på sin hvithet.

Jeg begynner med en presentasjon av verkene jeg har valgt ut for analyse. Deretter fortsetter jeg med å se på hva som forener skolen, nemlig utviklingen av whiteness, og fortsetter med hvilke faktorer de ulike forfatterne trekker fram for å forklare denne.

Presentasjon av verkene

Jeg vil i dette kapitlet se på fire verker som på ulike måter representerer Whiteness-skolen. I forrige kapittel presenterte jeg David Roedigers *Wages of Whiteness*. Her vil jeg se på David Roedigers *Working Towards Whiteness: How America's Immigrants Became White* fra 2005. I tillegg har jeg valgt ut CIO-historiker Bruce Nelsons *Divided We Stand: American Workers and the Struggle for Black Equality* fra 2001, sosialhistorikeren Thomas Guglielmos *White On Arrival: Italians, Race, Color, and Power in Chicago, 1890-1945* fra 2003 og fagforeningshistorikeren Michelle Brattains *The Politics of Whiteness: Race, Workers, and Culture in the Modern South* fra 2001.¹⁴¹ Jeg vil nå presentere dem kort før jeg ser analytisk på dem.

¹⁴⁰ Som Roediger skrev i *Wages of Whiteness*. “Whiteness” er som jeg viste tidligere ikke et begrep som brukes utelukkende i arbeiderhistorie; se kap. 2.

¹⁴¹ Roediger 2005; Nelson 2001; Guglielmo 2003; Brattain 2001.

I forrige kapittel viste jeg hvordan Roedigers *Wages of Whiteness* ble startpunktet for Whiteness-skolen. Tidsperioden for analysen i *Wages of Whiteness* ligger forut for den tida CIO oppsto i. I *Working Towards Whiteness: How America's Immigrants Became White* fra 2005 utvider imidlertid Roediger analysen til å inkludere New Deal- og CIO-perioden i amerikansk politikk. Boka er immigrasjonshistorie, hvor Roediger ser på hvordan ulike faktorer bidro til whiteness-prosessen for nye immigranter fra Øst- og Sør-Europa under første halvdel av 1900-tallet. New Deal-institusjonene (inkludert CIO) blir trukket fram, og boka kan deles i tre. I del 1 diskuterer forfatteren rasebegrepet og den språklige problematikken knyttet til det. I del 2 introduseres de nye immigrantene, og den rasemessige selvforståelsen de hadde. Roediger introduserer begrepet “inbetween people” for å kategorisere dem. I del 3 blir New Deal-politikken diskutert, og Roediger gjennomgår statlig innvandringspolitikk, boligpolitikk og hvordan industriforbundene fungerte.

Bruce Nelson er en anerkjent CIO-historiker. Hans *Workers on the Waterfront* fra 1988 fokuserte på hvordan arbeidskulturen blant sjømenn og havnearbeidere skapte klassebevissthet og sterk solidaritet for CIO på 1930-tallet.¹⁴² I *Divided We Stand: American Workers and the Struggle for Black Equality* fra 2001 skriver han imidlertid CIO-historie med utgangspunkt i solidaritetens logikk og begrensninger, og ønsker å bruke konseptet om utviklingen av whiteness for å gjøre det.¹⁴³ *Divided We Stand* tar for seg to industrier for å analysere whiteness i arbeiderklassen – havnearbeidere og stålarbeidere. Boka er delt i to, med en del om havnearbeiderne og en del om stålarbeiderne. Han stiller fram tre punkter som skal undersøkes. Hvordan forholdet var mellom arbeidsgivere og arbeidere i whiteness-prosessen er ett, hvorvidt fagbevegelsen bidro til å redusere eller forsterke raseulikheter et annet, og hvilken rolle det hvite grunnplanet spilte, et tredje.¹⁴⁴ Boka veksler derfor mellom praksisen til den nasjonale ledelsen i havnearbeidernes og stålarbeidernes forbund og de lokale foreningene og grunnplanet. Tidsmessig handler hovedtyngden av teksten om tida etter andre verdenskrig, fram til borgerrettighetsbevegelsens start på 1960-tallet.

Thomas Guglielmos *White On Arrival: Italians, Race, Color, and Power in Chicago, 1890-1945* er immigrasjonshistorie om innvandrete italienere og deres etterkommere i Chicago under første halvdel av 1900-tallet. Bokas hovedtyngde

¹⁴² Nelson 1988.

¹⁴³ Nelson 2001, kap. 1.

¹⁴⁴ Se Nelson 2001, s. xxv.

ligger i italienskamerikanernes erfaringer i mellomkrigstida. Kapitlene ser tematisk på ulike aspekter av disse erfaringene. Den begynner med et kapittel om italienerne som ankom Chicago. Deretter omhandler et kapittel raseopptøyene i Chicago i 1919 og raseforholdene i tida etter. Den amerikanske statens immigrasjonspolitik og boligpolitikk får hvert sitt kapittel. I et kapittel diskuteres hvilke bilder som ble skapt i media av italienskamerikanere som kriminelle i gangsterperioden under forbudstida. Et annet ser på hvordan de italienske immigrantene forholdt seg til den politiske utviklingen i Italia med invasjonen av Etiopia i 1935. Hvordan de forholdt seg til framveksten av CIO og kommunistpartiet analyseres også.

Michelle Brattains *The Politics of Whiteness: Race, Workers, and Culture in the Modern South* handler om fagorganiseringen av bomullsindustrien i en liten by i sørstatene. Dette er historien om tekstilarbeiderforeningen til CIO i en mellomstor by i Georgia. Hovedtyngden av teksten ligger i perioden fra New Deal-administrasjonen og storstreiken i tekstilsektoren i 1934 til starten på borgerrettighetsbevegelsen. Brattain gjennomgår hvordan whiteness-prosessen artet seg gjennom å se på hvordan aspekter som politikk, klasse og regional dynamikk spilte en rolle.

Disse fire verkene har altså forskjellig utgangspunkt – med hensyn til sted, forbund og til en viss grad tema. Mens Roedigers og Guglielmos bøker er immigrasjonshistorier, er Nelsons og Brattains bøker fagforeningshistorie. En viktig del av bøkene er New Deal-perioden og dens effekter. Man kan nok si at de, bortsett fra Brattains bok, handler om sentra i 1930-tallets kapitalisme. De forenes altså av fokuset på whiteness. Jeg vil nå ta dem for meg analytisk.

Whiteness på begynnelsen av det 20. århundret

Jeg vil nå analysere hvordan Whiteness-skolen strukturerer argumentet sitt.

Alle forfatterne understreker sin gjeld til David Roedigers *Wages of Whiteness*.¹⁴⁵ Som jeg viste i forrige kapittel argumenterte Roediger for at en felles hvit identitet ble skapt med arbeiderklassens delaktighet. I forlengelsen av at det ikke var gitt at irske immigranter var hvite, introduserer han i *Working Toward Whiteness* begrepet “inbetweenness”. Slik inkluderes de nye immigrantene fra Øst- og Sør-Europa på begynnelsen av 1900-tallet, som jeg skrev om i kapittel 1, og deres utvikling fra “inbetweenness” til “whiteness”, i analysen. Roediger skriver, De nye

¹⁴⁵ Se Nelson 2001, s. xxv; Guglielmo 2003, s. 10; Brattain 2001, s. 5.

immigrantene kunne “mobilize as whites and exclude others.”¹⁴⁶ De “experienced racialization at times as ‘inbetween peoples’... ‘Inbetween’ hard racism and full inclusion – neither securely white or nonwhite...”¹⁴⁷ Disse såkalte “*white ethnics*” often united around a sense of grievance born of the perception that others defined and dismissed them in favor of embracing racial minorities.”¹⁴⁸

Som det framgår av disse sitatene, står de nye immigrantenes handlemåte sentralt. Fordi de ifølge Roediger innehadde en posisjon mellom hvite og ikke-hvite i det amerikanske samfunnet, måtte de finne måter å forenes på som skilte dem fra dem som sto lavere på rangstigen. Den hvite arbeiderklassens og fagbevegelsens rolle som aktører i den prosessen trekkes også fram av de andre forfatterne i skolen. Brattain skriver for eksempel at den hvite delen av arbeiderklassen ikke hadde felles interesser med den svarte befolkningen i sørstatene fordi whiteness ble noe som i stor grad avgjorde om man kunne bli en del av industriarbeiderklassen.¹⁴⁹ Nelson skriver at “(w)e can argue about the extent of their freedom but not about their agency or their effects... (T)he history of the white working class... was one of self-definition in opposition to an often-demonized racial Other”.¹⁵⁰ Guglielmo avviser imidlertid at de italienske immigrantene måtte bli hvite. Hvit var derimot en betegnelse de fikk tildelt ved ankomst USA. Guglielmo skiller imidlertid mellom “race” og “color”¹⁵¹. Man ble gjerne spurt om begge ved ankomst, og italienerne tilhørte da den italienske rasen med hvit farge. Faktisk var de “so securely white... that Italians... rarely... had to assert the point. Indeed, not until World War II did many Italians identify openly and mobilize politically as white.”¹⁵²

Her er det altså noe uenighet innenfor Whiteness-skolen. Mens det er enighet om at egenidentifisering som hvit var en viktig prosess, er det uenighet om hvorvidt de gruppene som utviklet en hvit identitet ble ansett som hvite da de ankom USA.

¹⁴⁶ Roediger 2005, s. 8.

¹⁴⁷ Roediger 2005, s. 12.

¹⁴⁸ Roediger 2005, s. 30 (originalens utheving).

¹⁴⁹ Brattain 2001, s. 6.

¹⁵⁰ Nelson 2001, ss. xxxviii, xl.

¹⁵¹ Han skriver “How, then, to navigate between Italians’ relatively secure whiteness *and* their highly problematical racial status?... The answer... is race and color... (B)etween the mid-nineteenth and mid-twentieth centuries there were primarily two ways of categorizing people... The first is color:... the black, brown, red, white, and yellow races. Color, as I use it, is a social category and not a physical description... Second is race, which could mean many things: large groups like Nordics..., medium... ones like the Celts..., or smaller ones like the North or South Italians.” Se Guglielmo 2003, ss. 8-9.

¹⁵² Guglielmo 2003, s. 6.

Hvilke metoder bruker skolen for å få fram poenget? Som presentasjonen av bøkene viser, kan verkene deles i to grupper. Roedigers og Guglielmos bøker er immigrasjonshistorier, hvor fenomenet de ønsker å forklare er hvordan immigrantgrupper oppnådde whiteness. Nelsons og Brattains bøker handler om hvilken betydning whiteness hadde for fagbevegelsen.

Roediger ser på hvordan språket og samfunnet utviklet seg for å finne ut hvilken posisjon de nye immigrantene hadde i det amerikanske samfunnet: Ny-immigranter lærte seg hvilken plass de hadde i samfunnet ved hjelp av skjellsordene de fikk høre om seg selv, ord som *guinea*, *greaser* og *hunkie*.¹⁵³ Samtidig inkluderes utviklingen av andre aspekter ved USA i analysen.¹⁵⁴ Roediger baserer seg i stor grad på historiografi og nylesing av litteratur.¹⁵⁵ Guglielmos, Brattains og Nelsons verker er mer basert på arkivstudier og egne intervjuer.¹⁵⁶ De skriver mindre om språk, og leter mer etter arkivmateriale som kan avdekke utviklingen og betydningen av whiteness.

Det går altså neppe an å si at Whiteness-skolen er kjennetegnet av en felles metode eller et studieobjekt utover den overordnede ideen om utviklingen av en felles hvit identitet. Fokuset for analysene er ulik, og det er også metoden forfatterne benytter seg av. Men skolen kjennetegnes altså av å være opptatt av hvilke faktorer som kan tillegges vekt for utviklingen i whiteness-prosessen.

Jeg vil nå gå punktvis gjennom temaene jeg vil sammenlikne Whiteness- og Black Agency-skolen og arkivmaterialet med. Som jeg skrev i introduksjonen er disse punktene forholdet mellom arbeiderklasse, rase og fagbevegelse, spørsmålet om ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering, spørsmålet om hatstreiker og raseopptøyer, nabolagenes utvikling under Franklin D. Roosevelt, kommunistenes rolle innenfor fagbevegelsen og statens og arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet.

Whiteness: arbeiderklasse, rase og fagbevegelse

Første punkt jeg vil se på er Whiteness-skolens forståelse av forholdet mellom arbeiderklassen, fagbevegelsen og de ulike etnisitetene/rasene arbeiderklassen besto av. Roediger anser at konstruksjonene av rase og klasse var “bound to penetrate each

¹⁵³ Roediger 2005, s. 37.

¹⁵⁴ Som jeg vil komme tilbake til under.

¹⁵⁵ I hvert fall virker det slik på fotnotene. En kjapp optelling viser at av blant over 500 fotnoter er det bare 9 som henviser til samlinger i arkiver.

¹⁵⁶ Både Brattain og Guglielmo har egne henvisninger i bibliografien til hvilke arkiver de har besøkt og intervjuer de har gjort. Nelson gjør rede for dette i “Acknowledgments”.

other at every turn”.¹⁵⁷ Dette følges opp av Nelson, som følger Herbert Hill i forståelsen av at den historiske utviklingen av klasseidentitet var en utvikling av raseidentitet.¹⁵⁸ Forsøkene på å gjøre jobber til hvite jobber skapte en “inevitable racialization of working-class identity”, altså at klasseposisjon ble knyttet til rase.¹⁵⁹ I denne prosessen “‘inbetween peoples’... laid claim to their inheritance as ‘white’”. Slik formet de seg selv like mye som de ble formet.¹⁶⁰ Hvordan arbeidskulturer skapte whiteness inkluderes. Roediger skriver om hvordan UAW måtte hankses med en arbeidskultur hvor det oppsto problemer dersom jakkene til afroamerikanske arbeidere berørte jakkene til de hvite i garderoben.¹⁶¹ Som vist i statet fra Brattain over, kunne whiteness være en forutsetning for å bli industriarbeider. Ved å anerkjenne sin egen whiteness sa de hvite arbeiderne at de ikke hadde felles interesser med svarte arbeidere, og “whiteness resided not only in the identity that workers brought to the job but in the job itself”.¹⁶²

Aktørskap må inn som et viktig element for Whiteness-skolens forståelse av interrelasjonen av rase og klasse. Der er selv-konstruksjonen av identitet et viktig fokus. Whiteness-skolen argumenterer for at den ønsker å bryte med en for snever forståelse av hvordan rasisme og hvit identitet har oppstått, i tråd med Roedigers analyse fra *Wages of Whiteness*. Nelson skriver for eksempel at det er historikerens oppgave å forstå hvilken rolle arbeidernes eget aktørskap spilte for opprettelsen og forsvaret av ulikhet basert på rase: “(T)he imperative to become ‘white’ was a dynamic element in the historical construction of their identities as workers”.¹⁶³

Whiteness-skolen knytter altså utviklingen av hvit identitet, arbeiderklasseidentitet og rasisme tett sammen. Arbeidskulturer i klassen bidro til dette. Hvordan ser skolen på fagbevegelsens rolle? Var CIO en motvirkende eller fremmede faktor for whiteness? Jeg vil først se på hvordan skolen analyserer CIOs rolle som helhet, deretter se på noen konkrete punkter skolen trekker fram.

¹⁵⁷ Roediger 1991, s. 20.

¹⁵⁸ Hill sitert i Nelson 2001, s. xxii.

¹⁵⁹ Nelson 2001, s. 44. Et spørsmål som reiser seg, er i hvor stor grad Whiteness-skolen diskuterer rasjonale bak interessekonflikter mellom ulike grupper i et arbeidsmarked hvor det er mangel på jobber. Det synes som om Nelson ser bort fra dette. Joseph McCartin påpeker for eksempel at han “‘belabors the notion that whites had a psychological stake in defending their labor-market positions... [and] ignore[s] plausible labor-market-based explanations””; McCartin 2003, ss. 294-295. Roediger anerkjenner imidlertid at arbeidsmarkedsegmentering spilte en rolle; se Roediger 2005, ss. 73-78.

¹⁶⁰ Nelson 2001, s. 45.

¹⁶¹ Roediger 2005, s. 233. Dette kommer jeg for øvrig tilbake til.

¹⁶² Brattain 2001, ss. 5, 47.

¹⁶³ Nelson 2001, s. 293.

I det store bildet mener Whiteness-skolen at CIO bidro til å forsterke sammenknytting av identitet som arbeider og whiteness. Roediger mener at dette skjedde som følge av CIOs politiske innretning. Han kaller CIOs holdning for “non-racial syndicalism”. CIOs politikk var tuftet på en idé om at “racially mixed industries *already* gave rise to common workplace experiences that industrial unions could translate into interracial unions”.¹⁶⁴ Jeg skrev i kapittel 1 at CIO jobbet for å forene svarte og hvite. Roediger mener at CIO ikke bare undervurderte splittelsene mellom svarte og hvite, men unnlot bevisst å “transcend the existing arrangements of the labor market”.¹⁶⁵ Disse ordningene mener skolen fagforeningene må ta sin del av skylden for. CIO-forbundene hadde lang tradisjon for delaktighet i AFL-rasisme, og de lot ofte være å slåss for forfremmelse og ansettelse av svarte arbeidere.¹⁶⁶ Dette er et sentralt poeng for whiteness-skolen.

Argumentasjonen til Nelson i *Divided We Stand* dreier seg mye rundt dette. Han påpeker hvordan “most CIO leaders [understood] race in essentially economic and ‘class-essentialist’ terms”.¹⁶⁷ De argumenterte for klasse som den sentrale motsetningen. Nelson mener imidlertid at de ble presset av et rasistisk hvitt grunnplan til å være lite aktive pådrivere for integrasjon i produksjonen. Jeg skal komme tilbake til denne integrasjonen, men den er verd å se på her også.¹⁶⁸ Nelsons studie tar for seg to sektorer – havnearbeidere og stålarbeiderne. Tradisjonelt har det blitt ansett at disse har vært ledet på motsatt vis, gjennom de typene organisering jeg viste i kapittel 1. Havnearbeiderne gjennom organisering nedenfra, det Nelson kaller grunnplansdemokrati, og stålarbeiderne ovenfra, det han kaller sterkt sentralisert lederskap. Nelson mener imidlertid at den sentrale konflikten hos begge var hvit mot svart, snarere enn grunnplan mot fagbyråkrati. Om havnearbeiderne skriver han et sted at hvite havnearbeidere i Los Angeles mot slutten av andre verdenskrig “bragged about making their union ‘lily-white again’.”¹⁶⁹ For stålarbeiderne: “(t)he unwillingness of the white majority to countenance more than token changes in steel’s occupational structure pushed USWA officials toward glacial incrementalism and hollow declarations of good intent”. Men byråkratenes proklamasjoner spilte mindre rolle enn “‘sabotaging’ and ‘sass’ from the ranks”. Grunnplanets handlinger formet

¹⁶⁴ Roediger 2005, s. 212 (utheving i originaltekst).

¹⁶⁵ Roediger 2005, s. 215.

¹⁶⁶ Roediger 2005, s. 214.

¹⁶⁷ Nelson 2001, s. 201.

¹⁶⁸ Se punktet “Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering”.

¹⁶⁹ Nelson 2001, s. 140.

forbundets rasepolitikk mer enn resolusjonene om enhet som kom fra det sentraliserte lederskapet.¹⁷⁰ Han viser også eksempler på at fagbyråkratiet handlet for å gjøre/beholde jobbene hvite, og at hovedansvaret ofte lå hos fagbevegelsen snarere enn hos arbeidsgiverne.¹⁷¹ Roediger skriver at de hvite arbeiderne ofte kunne oppfatte det som om fagbyråkratene sa at “Jim Crow was just another matter up for negotiation and voting”. CIO ble styrt av medlemmene og “the whites outnumber the blacks”, siterer han en tillitsvalgt.¹⁷² Slik kunne prinsipper om lokal autonomi og grunnplansdemokrati føre til at “racialized class consciousness” trumfet solidaritet på tvers av rasene.¹⁷³ Prinsipper om likhet mellom rasene måtte vike på grunn av rasismen på grunnplanet.

Brattain skriver at CIO-historikere har lagt for stor vekt på de integrerte fagforeningene i sørstatene. Hun mener disse var unntak. Store deler av fagbevegelsen valgte å stå sammen med de konservative i sør, noe hun mener stakk dypere enn bare å være falsk bevissthet. Den generelle segregeringskulturen i sør formet fagbevegelsen, og “more important than their regional character was their racial character”. De fleste medlemmene av fagbevegelsen var hvite, som hadde “much to gain from maintaining the privileges of whiteness”.¹⁷⁴

Roediger mener at snakk om en enhetskultur i CIO, slik jeg viste til i kapittel 1, dreide seg om de nye immigrantenes evne til å knytte bånd til etterkommerne av eldre immigranter – ikke enhetskultur mellom svarte og hvite.¹⁷⁵

Dette er tydelige eksempler på hvordan Whiteness-skolen mener at rasisme på CIO-grunnplanet bidro til å svekke eventuelle ønsker CIO-ledelsen måtte ha om utjevning mellom ulike etnisiteter og raser. Men Whiteness-skolen legger jo mer i whiteness enn kun white supremacy. Skolen mener at CIO også diskursivt spilte en rolle ved å knytte ulike grupper av hvite sammen språklig og symbolsk.

Roediger og Guglielmo har en ukonvensjonell oppfatning av CIOs effekt på etnisitet/rase-forholdene. De mener at lærdommene hvite immigranter trakk angående raseforholdene som gjaldt i USA gjennom CIOs symbolikk og språkbruk var at de lærte at de burde betrakte seg som hvite. Roediger skriver at symbolet CIO brukte på enhet på tvers av etnisitet og rase: “graphically depicted in an interracial handshake,

¹⁷⁰ Nelson 2001, ss. 185-186.

¹⁷¹ Nelson 2001, s. 117.

¹⁷² Roediger 2005, s. 215.

¹⁷³ Nelson 2001, ss. 90,99, 120.

¹⁷⁴ Brattain 2001, ss. 228-229.

¹⁷⁵ Roediger 2005, s. 217.

of members organized around the celebrated slogan ‘Black and white/Unite and fight’,” var et symbol og lite mer.¹⁷⁶ For “inbetween people” var CIO

important not only as an arena in which the racial order of the United States was learned but also and especially as a site where their own place in that order was defined... The fascination with the CIO’s sloganeering around its desire to cause ‘Negro and white’ to ‘unite and fight’ has tendered to render racial divisions among whites invisible, ... as [inbetween people were] positioned outside the security that full white citizenship implied.¹⁷⁷

Roediger mener imidlertid at CIO var med på å skape denne sikkerheten. Organisasjonen var mer en motvirkende kraft mot skillene mellom ulike grupper hvite, enn mellom svarte og hvite. Guglielmo viser til hvordan selve slagordene som skulle være ment å skape enhet skapte motsetninger og gjorde de nye immigrantene klar over sin egen whiteness. Ifølge han reproduiserte CIO “the color line discursively” ved å snakke om at “Negro and white union members” måtte forenes – og dermed skapte et språklig skille.¹⁷⁸ Fordi CIO-medlemmer av Roedigers “inbetween peoples”, uten “full white citizenship”,¹⁷⁹ på den måten fikk høre at det var en motsetning mellom hvilken kategori de selv var plassert i og svarte, skapte dette “an increased white color consciousness”. CIO “unwittingly increased the white consciousness of Italians”.¹⁸⁰ CIO ble dermed en arena hvor man lærte at i USA var europeere hvite.¹⁸¹

I det store bildet mener altså Whiteness-skolen at CIO var en del av prosessen som skapte hvit identitet, og at organisasjonen ikke var den motvirkende kraften mot rasisme som CIO selv mente den var. Den fokuserer både på hvordan CIO virket samlende på hvite og ekskluderende på svarte. Det diskursive er ett element skolen ser på, særlig Roediger og Guglielmo. Imidlertid fokuserer særlig Nelson og Brattain sterkt på hvordan CIOs kollektive avtaler og forhandlinger – altså det faglige grunnlaget for organisasjonens eksistens – institusjonaliserte forskjeller mellom svarte og hvite. Jeg vil nå se nærmere på dette.

¹⁷⁶ Roediger 2005, s. 212.

¹⁷⁷ Roediger 2005, s. 216. Jeg skal se på svakheten i dette argumentet i kapittel 5.

¹⁷⁸ Man kan imidlertid spørre seg hvordan de ellers skulle forsøkt å forene gruppene. Jeg kommer tilbake til dette i kapittel 5 og 6.

¹⁷⁹ Roediger 2005, s. 216. Guglielmo avviser dette konseptet. Dette kommer jeg tilbake til.

¹⁸⁰ T. Guglielmo 2003, ss. 142-143.

¹⁸¹ Roediger 2005, s. 216.

Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering

I denne seksjonen vil jeg se på tre innbyrdes relaterte elementer i avtaleverket og hvordan Whiteness-skolen forstår dem. CIOs avtaleverk viste jeg til i kapittel 1. Elementene er ansiennitetsspørsmålet, jobbklassifisering, at like jobber kunne ha ulik klassifisering og lønn, samt jobbdiskriminering, at mange plasser var stengt for svarte.

Nelson skriver at i valget mellom CIOs ønske om likhet mellom rasene og andre rettigheter som lå til grunn for CIO – som ansiennitet, lokal autonomi og grunnplansdemokrati – ville et ideal om likhet mellom rasene ofres.¹⁸² Han fokuserer på hvordan avtaler og sedvane angående ansiennitet på havna og i stålfabrikkene sementerte segregering av arbeidet. Grunnen til dette var de hvite arbeidernes standhaftighet når det gjaldt å forsvare et snevert ansiennitetssystem, og å “invest whiteness with the status of property”.¹⁸³

Hos havnearbeiderne viser han dette gjennom å fokusere på hvordan nyansettelser og gjenansettelser på havna ofte foregikk. Tre begreper må forklares her: “shape-up”, “the hiring hall” og “sponsorship”.¹⁸⁴ “Shape-up”-ordningen innebar at havnearbeiderne stilte seg opp utenfor havna og lot en formann plukke ut hvem som skulle få jobbe når skipene kom inn. Et av CIOs viktigste krav var større kontroll over denne hyringen. “Hiring hall”-prinsippet gikk ut på at fagforeningen hadde kontrollen over hvem som fikk oppdrag. Her skulle ansiennitet spille en rolle. Et element av dette “sponsorship”- eller “brother-in-law”-systemet var at man måtte ha en sponsor, et fagforeningsmedlem med en viss mengde ansiennitet i foreningen, for å få rett til arbeid på havna. Dette betydde at havnearbeiderne praktiserte et system hvor de rekrutterte venner og familie ved nyansettelser. Slik ble det utviklet et system hvor hvite med høy ansiennitet favoriserte egne sønner og brødre og lot være å sponse svarte. De fleste afroamerikanerne hadde for lav ansiennitet til å kunne sponse noen.¹⁸⁵ Måten man skapte mer forutsigbarhet i ansettelsesprosessen på, ansiennitetssystemet, sementerte altså etnisk ulikhet.¹⁸⁶

Men også på andre måter fikk ansiennitetsspørsmålet rasemessige konsekvenser. Nelson trekker fram eksempler på hvordan hvite havnearbeidere nektet å jobbe sammen med svarte, eller med svarte som bas. Ett eksempel er en lokalt

¹⁸² Nelson 2001, s. 99.

¹⁸³ Nelson 2001, s. 250.

¹⁸⁴ Nelson 2001, ss. 120-122.

¹⁸⁵ Nelson 2001, ss. 100, 118.

¹⁸⁶ Spørsmålet kan stilles om dette var via effekt eller intensjon. Nelson mener at det var intensjonelt.

inngått avtale. Her skulle en viss mengde ansiennitet avgjøre hvem som kunne bli bas, og hvem som kunne få de beste jobbene på havna, for eksempel kranførere og snekkere. Kravet ble satt til fem års ansiennitet på havnene på vestkysten, og siden få svarte hadde så mye ansiennitet, ble resultatet at avtalen i praksis satte en grense for hvor gode jobber de kunne få.¹⁸⁷ Et annet eksempel på hvordan ansiennitetsspørsmål og rase kolliderte, var Local 13 som etter at antallet jobber ble redusert etter krigen, bestemte at de 500 medlemmene med minst ansiennitet skulle fjernes fra lista over medlemmer som kunne hyres på havna og fratras ansienniteten. Ingen nye skulle tas inn før disse igjen hadde jobb. Disse “Unemployed 500” var hovedsakelig svarte, og 90 prosent av de svarte medlemmene i Local 13 mistet jobben. “Brother-in-law”-prinsippet ble i etterkant brukt framfor å skaffe disse jobb igjen, og Local 13 reregistrerte seinere flere hvite havnearbeidere med lavere ansiennitet enn svarte på lista.¹⁸⁸ Nelson påpeker at ILWU sentralt mente at måten Local 13 handlet på falt innenfor lokalavdelingens selvbestemmelsesrett, og sa dermed at svarte medlemmers rettigheter var underordnet lokal autonomi.¹⁸⁹ Forklaringen var at “(r)acialized class consciousness... [meant] it was entirely natural that [whites] would want their family and friends – men who were readily identifiable as ‘us’ – to inherit the wages and conditions the union had won.”¹⁹⁰

I stålsektoren gjør Nelson, som jeg viste over, et poeng av at dersom man studerer fagbevegelsen ut fra rasemessige hensyn, så vil et av aksiomene for forståelsen av CIO-æraen – at stålarbeidernes organisasjonsform var så sentralisert at grunnplanet ikke hadde reell påvirkningskraft – vise seg å være uholdbar.¹⁹¹

Nelson viser til at ansiennitet i ståindustrien som oftest var “occupational” eller “departmental”, altså knyttet til jobbklassifikasjon eller avdeling. Dette betydde at jo mer ansiennitet en arbeider tjente opp i en avdeling, desto mindre sannsynlig var det at vedkommende ville søke overføring til en annen avdeling, selv om det fantes bedre betalte jobber andre steder. Dette var fordi man i så fall måtte si fra seg den opptjente ansienniteten fra den gamle avdelingen.¹⁹² Denne typen ansiennitet betydde at arbeidere ble låst i ansiennitetssystemer knyttet til plasser som var åpne for dem. Dermed hadde ansiennitetssystemet i ståindustrien ulik effekt for svarte og hvite

¹⁸⁷ Nelson 2001, ss. 113-114.

¹⁸⁸ Nelson 2001, ss. 114-117.

¹⁸⁹ Nelson 2001, s. 119.

¹⁹⁰ Nelson 2001, ss. 120-121.

¹⁹¹ Nelson 2001, s. 185.

¹⁹² Nelson 2001, s. 240.

arbeidere. Man forble på en viss plass i produksjonen – med svarte mennesker på de laveste plassene.

En analyse gjort av Herbert Hill dokumenterte ifølge Nelson hvordan USWA var delaktige i opprettholdelsen av raseulikhet. Hill mente at svarte arbeidere ved stålfabrikken Ensley Works i Alabama “were concentrated in a racially segregated labor pool and had separate, and limited, seniority rights only within its confines”.¹⁹³ Ansiennitetsordningen var forhandlet fram lokalt, og Hills konklusjon var at denn hadde ført til at svarte arbeidere var blitt låst fast i dårlige jobber.¹⁹⁴ Ved en stålfabrik i Atlanta (altså i sørstatene) var det ved en avdeling 30 jobbklassifiseringer – 19 av dem var utelukkende besatt av hvite arbeidere, resten utelukkende av svarte arbeidere. Disse 30 jobbklassifiseringene var delt inn i 26 lønnsnivåer, men ingen svart arbeider tjente mer enn lønnsnivå 8.¹⁹⁵ Nelson skriver at segregering av arbeid fantes like mye i nordstatene som i sørstatene. Imidlertid var den *de jure* i Sør og *de facto* i Nord.¹⁹⁶ I Youngstown (i nordstatene) kunne en svart arbeider si at: “(E)very job I saw that was a decent job, it was held by whites. And all the greasy, nasty, cheap jobs was [*sic*] held by blacks”.¹⁹⁷ Nelson forklarer dette i hovedsak med fagbevegelsens forhandlings- og grunnplans-aktørskap:

As long as seniority agreements were negotiated locally, and as long as white rank and filers were determined to maintain their racially based advantages in the mills’ occupational hierarchies, the contracts negotiated by the USWA would tend to ‘freeze’ African Americans into low-paying, dead-end jobs.¹⁹⁸

Selv om Nelsons hovedfokus er hvordan han mener fagbevegelsens krav sementerte et system med segregerte jobber, trekker empirien hans også i en annen retning. Stålarbeiderforbundets praksis inkluderte nemlig også “incremental gains in securing promotional rights for African Americans”, og å forsvare svartes “job rights against the competing claims of hostile white workers”.¹⁹⁹ Imidlertid var hvite grunnplansarbeidere – som hadde lav ansiennitet i gode jobber – kraftige motstandere

¹⁹³ Nelson 2001, s. 207.

¹⁹⁴ Nelson 2001, s. 207.

¹⁹⁵ Nelson 2001, s. 238.

¹⁹⁶ Nelson 2001, s. 208.

¹⁹⁷ Nelson 2001, s. 257.

¹⁹⁸ Nelson 2001, s. 208.

¹⁹⁹ Nelson 2001, ss. 213-214.

av forandringer som ville true deres ansiennitet.²⁰⁰ Dermed måtte CIO hankses med “the hard realities of white racial consciousness”.²⁰¹

Roediger viser til hvordan CIO hadde en et bredt spekter av motsetningsfylt praksis. Organisasjonens “policy... unfold[ed] inside a system committed to ‘reserving white work’”. Strukturelle faktorer bidro til å forme virkeligheten til fagbevegelsen, men “the nonracial syndicalist position – ‘we just organized who they hired’ – led to a reality in which ‘most of the industrial unions inherited their “nigger jobs” [but] later helped forge a labor framework that entrenched them’.”²⁰² Dette resulterte i at CIOs kamp for ansiennitetsprinsippet og mot jobbdiskriminering svekket jobbdiskrimineringen mot ny-immigrantene og deres etterkommere, men institusjonaliserte ironisk nok også diskriminering av svarte arbeidere.²⁰³ Svarte arbeidere fikk altså ikke samme utbytte av CIOs krav som hvite arbeidere.

Whiteness-skolen vil fram til at de kollektive avtalene som ble kjempet fram av CIO, sementerte segregering og diskriminering framfor å motvirke dette. Den framholder hvordan avtalene virket motsatt for svarte og hvite. For de hvite arbeiderne fungerte de integrerende, for de svarte segregerende. Selv om CIO-ledelsen kunne ha andre målsettinger, betydde grunnplanets utvikling av whiteness at ledelsens politikk ikke var tilstrekkelig. CIOs “non-racial syndicalism” hadde en ikke-intendert effekt som likner på Hills tolkning av fagbevegelsen som “white job trusts”. Jeg vil nå vende bort fra avtaleverket og utvide fokuset til hvordan Whiteness-skolen tolker CIO i et mer sosialhistorisk perspektiv.

Hatstreiker og raseopptøyer

Denne seksjonen skal handle om Whiteness-skolens identifisering av reaksjonsformene mot svarte arbeidere – enten det var mot integrasjon i produksjonen gjennom forfremmelse av svarte arbeidere, eller integrasjon av nabolag.

Guglielmo viser til hvordan det hvite grunnplanets holdninger, de tillitsvalgtes egne holdninger og frykten for å tape i konkurransen med andre forbund, gjorde at lokale tillitsvalgte kunne være lite pågående i kampen mot rasisme. Hatstreiker, streiker der hvite streiket mot svartes rettigheter, oppsto som følge av dette. Guglielmo viser til hvordan “wildcat” hatstreiker oppsto på flere CIO-fabrikker i

²⁰⁰ Nelson 2001, s. 240.

²⁰¹ Nelson 2001, s. 219 (utheving i originalteksten).

²⁰² Roediger 2005, s. 216.

²⁰³ Roediger 2005, ss. 211, 221.

Chicago i 1943 og 1944, ofte på bakgrunn av at afroamerikanere hadde blitt forfremmet til plasser med større ansvar.²⁰⁴ Nelson viser som nevnt også til hvordan hvite havnearbeidere kunne nekte å jobbe for en svart bas, og til hvordan ulike former for direkte aksjon fra hvite stålarbeidere i form av “acts of sabotage that jeopardized the safety, even the lives of their black fellow workers”.²⁰⁵ Roediger ønsker å vise hvordan non-racial syndicalism kunne “cohabit with white privilege” på arbeidsplassene. Han viser til en streik på en Chevrolet-fabrikk i 1944, hvor 1500 UAW-medlemmer protesterte mot at sju hvite kvinner hadde mistet jobben etter å ha nektet å jobbe sammen med svarte fordi dette ville innebære felles bruk av toaletter som tidligere hadde vært forbeholdt hvite. Roediger mener dette viser hvordan “the logic of the... white neighborhood penetrated the workplace and the union”.²⁰⁶

Roedigers poeng er viktig å merke seg – det er galt å sette et skille mellom hvordan ting fungerte på jobb og i nabolagene hvor folk bodde. Han mener CIO fokuserte for ensidig på arbeidsplassene framfor å utvide fokuset til også å gjelde nabolagene. “In the 1930s and 1940s white workers... developed interracial plant friendships, even as they drew the (color) line at ‘socializing’ after work and bringing black coworkers home.” Det Roediger kaller CIOs “nonracial syndicalist positions” førte til at det ble “drained urgency from efforts to build black-new immigrant unity outside the factories”. Han mener organisasjonens manglende fokus på organisering i nabolagene førte til at et bilde av svarte mennesker som dårlige naboer kunne feste seg samtidig som man jobbet ved siden av hverandre på arbeidsplassen.²⁰⁷

Guglielmo og Roediger vektlegger i sine bøker spørsmålet om hvordan folk bodde og flyttet – og hva slags konflikter som oppsto i slike sammenhenger – mer enn de vektlegger CIOs politikk.²⁰⁸ Slik framhever deler av Whiteness-skolen hvor og hvordan folk bodde, som en faktor for utviklingen av whiteness. Jeg vil særlig peke på hvordan de forklarer raseopptøyene i Chicago i 1919, som jeg viste til i kapittel 1, og effektene av Roosevelt-administrasjonens boligpolitikk. Når det gjelder 1919,

²⁰⁴ Guglielmo 2003, ss. 141-142.

²⁰⁵ Nelson 2001, ss. 113, 261.

²⁰⁶ Roediger 2005, s. 223.

²⁰⁷ Roediger 2005, ss. 222-223.

²⁰⁸ Guglielmo skriver to kapitler om raseopptøyer og boliger på over 20 sider hver, kapittel 2 om raseopptøyene i 1919 og kapittel 8 om boligpolitikken i Chicago på 1940-tallet, mens kapittel 7 på 17 sider handler om CIO. Roediger bruker kapittel 6 på over 40 sider om de nye immigrantene og boligspørsmålet i første del av mellomkrigstida og deler kapittel 7 om New Deal-administrasjonen i to, med 17 sider om CIO og 10 sider om New Deal-administrasjonens boligpolitikk. Se Guglielmo 2003, kap. 3, 7 og 8; Roediger 2005, kap. 6 og 7.

ønsker de å forklare hvorfor de nye immigrantene var underrepresenterte blant aksjonistene. De mener dette antyder at mange av ny-immigrantene ikke oppfattet seg som like hvite som aksjonistene. Når det gjelder Roosevelt-administrasjonens boligpolitikk, peker de på hvordan offentlig boligpolitikk skapte segregerte nabolag og dermed et grunnlag for konstruksjon av identitet.

Raseopptøyene i 1919 blir av Guglielmo sett i lys av en prosess som pågikk fram til midten av 1930-tallet. I løpet av denne tidsperioden skjedde ifølge ham et skifte med “the rising importance of color lines, not European racial ones, in neighborhood relations”.²⁰⁹ Han mener at italienskamerikanerne ikke opplevde “key sources of color tensions in preriort Chicago” – for eksempel konkurranse om jobber eller boliger – på samme måte som andre grupper. Når det gjaldt jobbspørsmålet, var det slik at “most color conflict... occurred in the meat-packing industry... [where] few Italians worked”. I forhold til boligspørsmålet var de fleste samlingene av italienere langt unna det hovedsakelig svarte området Black Belt og dermed også et stykke fra harde boligkonflikter som hadde funnet sted tidligere på 1900-tallet. Ifølge Guglielmo var en manglende hvit “color consciousness” hos italienere et resultat av dette – den måtte læres, og opptøyene i 1919 bidro til dette, selv om de ikke hadde “an immediate effect on Italians’ still-underdeveloped color consciousness”.²¹⁰

Roediger synes imidlertid å legge større vekt på ideologiske faktorer som forklaring på ny-immigrantenes manglende deltakelse i opptøyene. Utviklingen av en “inbetween consciousness” var et resultat av at “(t)o become ‘white’ would... put new immigrants into uncomfortable proximity with bitter European rivals”. Dette mener han i større grad forklarer deres manglende deltakelse enn teorier som knytter rasistisk vold til konkurranse om jobber. De nye immigrantenes underrepresentasjon i opptøyene var en “abstention from whiteness”, og Roediger mener regionale og nasjonale identifikasjoner de tok med seg fra Europa spilte en rolle.²¹¹ Å bli hvit kunne i en slik fortolkning “imply coercive threats to European national identities”, og “inbetween consciousness” utviklet seg dermed som en mellomstasjon på ferden mot whiteness. Polske talspersoner og aviser påpekte at opptøyene i Chicago “were

²⁰⁹ Guglielmo 2003, s. 39.

²¹⁰ Guglielmo 2003, ss. 41-44.

²¹¹ Guglielmo argumenterer for at italienernes nasjonale identifikasjon som italienere utviklet seg parallelt med deres identifikasjon som italienskamerikanere. Identifikasjonen deres var i utgangspunktet regional. Andre nasjonaliteter hadde med seg en nasjonal identifikasjon der de kom fra; se Guglielmo 2003, ss. 125-128.

between the ‘whites’ and ‘Negroes’. Polish immigrants had, and should seek to have, no part in them.”²¹²

Nabolag i New Deal-politikken

På hvilken måte forklarer Whiteness-skolen utviklingen i nabolagene på 1930- og 1940-tallet? Guglielmo og Roediger er enige om at staten spilte en viktig rolle i form av institusjonell påvirkning av prosessen, mens Nelson og Brattain ikke tar opp problematikken.²¹³ Guglielmo skriver at mange erfaringer i boligområder og med boliginstitusjoner styrket italienskamerikanernes whiteness.²¹⁴ Og Roediger påpeker hvordan “(f)ar from challenging the notion that the person of color was an ‘antineighbor’, the New Deal blessed, rationalized, and bankrolled that notion”.²¹⁵ De nye immigrantene fikk bekreftet, eventuelt forsterket, sin identitet som hvite av New Deal institusjonenes “two-tier housing policy”. Denne politikken delte støtten mellom “public housing”- og “private housing”-prosjekter. “Public housing”-prosjekter opprettet segregerte nabolag, og reproduserte rasisme ved å tilpasse seg lokal Jim Crow-praksis. Institusjoner som ble opprettet for å gi lån til “private housing”, gjennomførte en såkalt “redlining”-praksis. Denne praksisen innebar at folk som bodde i områder med en stor andel førstegenerasjons ny-immigranter eller afroamerikanere, sjeldnere fikk tildelt lån enn folk som bodde i områder med flere hvite. Låneinstitusjonene var mer opptatt av hvor afroamerikanere bodde enn noen annen demografisk trend, og kartla grundig hvilke områder som hadde svart flertall. På disse kartene “red lines surrounded neighborhoods rated the least fit for loans, and almost invariably the ‘color line was followed’ in limning ‘redlined’ boundaries.”²¹⁶

Slik gjennomførte New Deal-staten en segregerende boligpolitikk på to fronter, både gjennom offentlig boligbygging og privat lånefinansiering. Dette gjorde whiteness enda mer attraktivt for ny-immigranter.²¹⁷ Og de handlet på bakgrunn av det: “(C)ommon were the experiences in older neighborhoods, where Italians fiercely defended their ‘white’ communities, and in newer ones, where Italians fled in search of ‘concentrated white’ havens”.²¹⁸ Roediger beskriver at da hvite motstandere av

²¹² Roediger 2005, ss. 127-130.

²¹³ Jeg kommer tilbake til dette som under punktet om statens rolle.

²¹⁴ Guglielmo 2003, s. 168.

²¹⁵ Roediger 2005, s. 224.

²¹⁶ Roediger 2005, s. 227.

²¹⁷ Roediger 2005, s. 226.

²¹⁸ Guglielmo 2003, s. 170.

Sojourner Truth Homes i Detroit aksjonerte under andre verdenskrig, “they did so with full awareness that the state could make race.”²¹⁹

Det er altså noe uenighet i Whiteness-skolen om forståelsen av raseopptøyer. Det er imidlertid enighet om at strukturelle faktorer kan spille en viktig rolle i forbindelse med boligspørsmål. Før jeg ser på hvordan Whiteness-skolen forholder seg til andre strukturelle spørsmål som statens og arbeidsgivernes rolle, skal jeg se på skolens analyse av kommunistenes rolle i fagbevegelsen og whiteness-prosessen.

Kommunistenes rolle i CIO og whiteness-prosessen

Jeg antydet i kapittel 1 at kommunister spilte en rolle som ledere på grunnplanet ved streikesituasjoner og i organiseringskomiteer. Kommunistenes rolle tas opp i de fleste av verkene jeg har sett på, både deres rolle i CIOs utvikling og rollen de spilte i utviklingen av whiteness.²²⁰

Roediger skriver ikke eksplisitt hvilken rolle han selv mener kommunistpartiet spilte, men viser til hvordan det har oppstått en konsensus blant historikere om at de kommunistdominerte forbundene var de ledende innenfor CIO når det gjaldt kampen mot rasemotsetninger.²²¹ Denne konsensusen er Nelson en del av. Han mener at kommunistpartiet mange steder spilte en viktig rolle i CIOs utvikling.²²² ILWU på vestkysten ble ledet av kommunister og deres sympatisører som var fast bestemte på å få slutt på rasisme: Kommunistpartiet var “unique among predominantly white organizations in its close identification with the struggle for black equality”.²²³ Og i SWOCs tidlige fase var det et skrikende behov etter menn og kvinner med erfaring og styrke nok til å kunne stå opp mot stålkonsernene, og CIO-ledelsen rekrutterte derfor en rekke kommunister som organisatorer. De fleste av SWOCs svarte organisatorer i denne fasen var tilknyttet kommunistpartiet.²²⁴ Nelson mener likevel at kommunistpartiets rasepolitikk i CIO varierte ut fra omstendighetene. Der hvor CIO-forbundenes medlemmer var hvite, som i Local 13 av ILWU, kunne tillitsvalgte kommunister retorisk demonstrere “a strong commitment to the struggle for black

²¹⁹ Roediger 2005, s. 229. Sojourner Truth Homes var et boligprosjekt i Detroit ment for svarte leietakere under andre verdenskrig. Prosjektet var kontroversielt og motstanden blant hvite folk i nabolaget var betydelig. Se også kap. 4 under punktet “Hatstreiker og raseopptøyer”.

²²⁰ Bortsett fra Brattain, som ikke nevner kommunistpartiet i det hele tatt.

²²¹ Roediger 2005, s. 211. Han skriver at denne konsensusen er overraskende, uten å utdype det.

²²² Nelson 2001, s. xxxiii

²²³ Nelson 2001, s. 90.

²²⁴ Nelson 2001, ss. 192-193.

equality. But in practice the union's record was far more ambiguous".²²⁵ Om Nelson mener dette skyldtes manglende vilje eller styrke hos kommunistene, er mer uklart. Men han mener at kommunistene spilte en viktig rolle i CIOs oppbyggingsfase.

Både Guglielmo og Roediger gjentar det diskursive aspektet i forbindelse med hvordan kommunistene stadig snakket om "'Negroes' and 'whites' and their need to 'unite and fight' ... (B)y discursively dividing the world into these two categories," ga kommunistpartiet "a powerful statement to Italians and other European Americans about 'their' whiteness".²²⁶ I forlengelsen av dette skriver Roediger i et annet eksempel at "Communist Party 'trials' of its allegedly 'white chauvinist' members obscured the fact that those famously accused were, as Urgo-Finns [*sic*] and Slavs, themselves positioned outside the security that full white citizenship implied."²²⁷ Kommunistpartiets praksis brukes altså som eksempel på hvordan "inbetween people" ble anklaget for "white chauvinism", og ifølge Roediger dermed diskursivt formet bevisstheten om deres hvithet.

Whiteness-skolens syn på kommunistenes rolle er at de spilte en viktig rolle for CIO, og en viktig rolle i utviklingen av whiteness. Jeg skal nå se på hvordan Whiteness-skolen analyserer statens og arbeidsgivernes rolle.

Statens rolle for fagbevegelse, boliger og innvandring

Innledningsvis i dette kapitlet skrev jeg at Whiteness-skolen har vært opptatt av den hvite arbeiderklassens og fagbevegelsen aktørskap for utviklingen av whiteness. Den avviser nok ikke strukturelle faktorer, illustrert i punktet om hvordan Whiteness-skolen vektlegger at statlig boligpolitikk bidro til å skape segregerte nabolag – men det er nok riktig å si at den nedtoner statens og arbeidsgivernes rolle. Her er det imidlertid forskjell på forfatterne. La meg se nærmere på dette.

Brattain mener staten spilte en viktig rolle i å skape en åpning for fagorganisering, men at politikken var mislykket når det gjaldt å motvirke diskriminering. Hun påpeker at da USA ble dratt inn i andre verdenskrig, forhindret overgangen til statlig kontrollert krigsproduksjon lokale arbeidsgivere fra å skape sine egne løsninger på tilgangen på arbeidskraft. Nesten 70 prosent av USAs industriproduksjon var underlagt statlig kontroll, og en rekke nye tilsyn og

²²⁵ Nelson 2001, s. 91.

²²⁶ Guglielmo 2003, s. 138.

²²⁷ Roediger 2005, s. 216.

kommisjoner overså nøye industriproduksjonen, tilgangen på arbeidskraft og arbeidsforholdene, deriblant arbeidskontraktene, på fabrikker underlagt dem.²²⁸

Som jeg viste til i kapittel 1, betydde Roosevelts Executive Order 8802 at staten ønsket å forhindre diskriminering av svarte i krigsproduksjonen. Opprettelsen av en Fair Employment Practices Commission (FEPC) skulle sikre dette.²²⁹ Brattain mener imidlertid at FEPC hadde en svært begrenset rolle i tekstilsektoren i sørstatene. Hun konkluderer med at politikken i praksis var mislykket der. Kommisjonens arbeid ble oppsummert fra statlig hold “with positive assessments... with observations that blacks had been hired for ‘certain jobs’ and that both races used the front door”. Imidlertid var det slik at “(t)ruly fair employment practices by necessity challenged segregation and contemporary conceptions of blackness and whiteness, but the FEPC did not”.²³⁰ Og “while federal agencies failed to enforce nondiscriminatory employment practice, [they] did enforce the Wagner Act”. Dette skapte en åpning for tekstilarbeiderne, som vant enkelte oppsiktsvekkende seiere.²³¹ Men samtidig som statens politikk kunne skape denne åpningen, brukte arbeidsgiverne rasespørsmålet som argument mot CIO. Dette betydde ifølge Brattain at krigens hovedeffekt sannsynligvis var å bekrefte og forsterke segregeringen i tekstilindustrien.²³²

“Of course, employer, the state and other forces in the larger society played an important role,” skriver Nelson.²³³ Men i argumentasjonen har han få henvisninger til statens rolle utover spredte henvisninger til lovverket.²³⁴ Tolket bredt kan kanskje de få henvisningene Nelson har til hvordan første og andre verdenskrig skapte nye strukturelle situasjoner, oppfattes som at han sier noe om statens rolle: Han skriver for eksempel at det stramme arbeidsmarkedet under første verdenskrig, delvis skapt på grunn av statens innstramminger i innvandringspolitikken, skapte muligheter for svarte på arbeidsmarkedet, og at svarte arbeidere entret hvite plasser i produksjonen under andre verdenskrig.²³⁵ Men han gjør ikke dette til noe viktig poeng i boka, og

²²⁸ Brattain 2001, ss. 90-91.

²²⁹ FEPC ble altså opprettet som et resultat av Executive Order 8802.

²³⁰ Brattain 2001, ss. 130-131.

²³¹ Brattain 2001, ss. 120-121.

²³² Brattain 2001, s. 128.

²³³ Nelson 2001, s. 4.

²³⁴ Jeg finner fire henvisninger til Civil Rights Act fra 1964 – som var viktig for økte borgerrettigheter, og en henvisning til Taft-Hartley Act fra 1945 – som var en innstramning av fagbevegelsens rettigheter. Bortsett fra dette finner jeg ingen henvisninger til verken Wagner Act, Fair Employment Practices Commission eller Executive Order 8802.

²³⁵ Nelson 2001, ss. 164, 214.

man må i det hele tatt kunne si at han i argumentasjonen ikke vurderer statens rolle som sentral.

Roediger fokuserer på tre innslag av statlig påvirkning av whiteness-prosessen: boligpolitikken som jeg viste til tidligere, arbeidslivslovgivningen og innvandringspolitikken. Han påpeker at New Deal-administrasjonens arbeidslivslovverk og -praksis hadde en ekskluderende effekt på andre enn hvite arbeidere. Fordi det er en “fiction that class solidarity is race neutral”, var det problematisk at lovverket var “largely race neutral in their language”. Det viktigste av New Deal-politikkens arbeidslovgivning ekskluderte i praksis deler av arbeidsstyrken, inkludert de fleste svarte arbeiderne. Da Roosevelt signerte Fair Labor Standards Act i 1938 som lovfestet en minstelønn, maksimal arbeidstid per uke og overtidsbetaling, ble for eksempel hushjelper og gårdsarbeidere – som i hovedsak var ikke-hvite – utelatt.²³⁶ Men statlig innvandringspolitikk spilte nødvendigvis en rolle.

Både Roediger og Guglielmo har fokus på statens innvandringspolitikk. De knytter den gradvise innvandringsstoppen på 1920-tallet og den sammenfallende debatten om de nye immigrantene til utviklingen av ny-immigrantenes rasemessige selvforståelse:

While many racialists were careful to distinguish between Nordic northern Italians and the Mediterraneans [of the South], the Immigration Act of 1924 did not recognize these distinctions and... imposed one quota on all Italians... [This] must have helped to build a more... unified Italian identity.²³⁷

Og Roediger mener at et resultat av innvandringsstoppen fra 1924 var at den skapte en trykghetsfølelse av at innvandringsspørsmålet var løst, og bidro til de relativt få konfliktene mellom folk av europeisk opprinnelse under Depresjonen i minst samme grad som CIOs kampanjer.²³⁸ Statens innvandringspolitikk skapte i dette synet altså et rom for at ny-immigrantene kunne tilegne seg nye identiteter, og knytte whiteness til sin egen.

²³⁶ Roediger 2005, ss. 208, 224. Roediger viser til Wagner Act, men påpeker bare at den ikke “explicitly mention[s] race”. Han påpeker ikke hvorvidt Roosevelt skapte et rom for CIO, som jeg antydte i kapittel 1, ei heller for integrasjon i produksjonen. Den eneste henvisningen til Executive Order 8802 er setningen “A. Philip Randolph threatened a mass march on the nation’s capital if black demands for an executive order to enforce nondiscrimination in defense industries were not met”; Roediger 2005, ss. 199, 209.

²³⁷ Guglielmo 2003, s. 71.

²³⁸ Roediger 2005, s. 148.

Det er interessant hvordan de ulike forfatterne i Whiteness-skolen fokuserer ulikt på statens rolle. Særlig interessant synes jeg misforholdet mellom Nelson og Brattain er – hvor Nelson nesten overser spørsmålet og Brattain gir det en del plass. Det synes også som om Brattain i større grad enn de andre påpeker arbeidsgivernes bruk av rasespørsmålet som våpen mot fagbevegelsen. Jeg vil nå se nærmere på dette.

Arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet

Det er i utgangspunktet et ønske for Whiteness-skolen å finne det relative forholdet mellom arbeidsgivernes og arbeidernes rolle i formingen av rasesegmenterte hierarkier i arbeidslivet, et spørsmål jeg viste til i kapittel 1 og tidligere i dette kapitlet.²³⁹ Arbeidsgivernes rolle i å skape disse hierarkiene behandles. Skolen kjennetegnes ved at den framholder hvordan disse hierarkiene ble skapt av arbeidsgiverne og fagbevegelsens grunnplan. Inntrykket som skapes er at dette forholdet var relativt likeverdig. I den grad fagbevegelsen bidro, var det ved å holde svarte arbeidere ute. Brattain skriver imidlertid at “white workers were [never] as powerful as the southern elites who actually set the limits on political discourse”.²⁴⁰ Men selv om Nelson og Roediger anerkjenner arbeidsgivernes betydning, havner rollen de ofte de spilte i bakgrunnen hos begge.²⁴¹ Roediger skriver at arbeidsgiverne foretrakk en arbeidsstokk oppdelt etter rase og nasjonal opprinnelse.²⁴² Men han vektlegger ikke arbeidsgiverne mer enn fagbevegelsen i forklaringen på hvorfor dette skjedde: “(T)he racially patterned way jobs were distributed” i industrien forklares ved å vise til et eksempel på at manglende integrasjon i produksjonen skyldtes at “the bar against black production workers was said by management to stem from the fact that the ‘union wouldn’t stand for it’ any other way”.²⁴³ Stålarbeiderne var, som jeg viste til tidligere, delaktige i stålindustriens segregering.²⁴⁴ Segregeringen skjedde ofte etter initiativ fra ledelsen, men lokale fagforeninger var medskyldige.²⁴⁵ Arbeidsgivernes rolle blir sjelden nevnt uten at fagbevegelsens delaktighet trekkes inn.

²³⁹ Nelson 2001, s. xxv.

²⁴⁰ Brattain 2001, s. 6.

²⁴¹ Som en historiker kritiserte Nelson for: “Bosses are present in this book up to the point when unions are firmly established. Thereafter, they virtually disappear, leaving the impression that union workers organized their workplaces at will”; McCartin 2003, s. 294.

²⁴² Roediger 2005 ss. 72-73.

²⁴³ Roediger 2005 ss. 212-213.

²⁴⁴ Nelson 2001, s. 208.

²⁴⁵ Nelson 2001, s. 238.

Brattain påpeker noe av det samme, men peker tydeligere på arbeidsgiverne: “(R)acial imperatives underlying... mill recruitment strategies... created a homogenous and distinctively southern workforce”. Imidlertid mener hun at ansettelsene i tekstilsektoren “internalized and respected southern beliefs about white jobs and white lifestyle”.²⁴⁶ Dette antyder at også hun mener andre faktorer spilte inn. Men arbeidsmarkedet var “artificially circumscribed by race”,²⁴⁷ og:

At the time Georgians were codifying legal segregation, [southern] industry introduced the distinction of ‘white jobs’ and ‘black jobs’. By creating a de facto occupational segregation and a privileged pool of white labor, southern cotton mills paired racial identity with new waged occupations, dividing the South’s poor into classes of white and black, ‘inside’ and ‘outside’ workers, machine tenders and janitors.²⁴⁸

Brattain peker i hvert fall i dette sitatet ganske klart på at en viktig del av forklaringen på sammenkoblingen av whiteness og arbeid var arbeidsgivernes rolle.

Det finnes altså en ulik vektlegging av strukturelle faktorer som statens og arbeidsgivernes rolle innad i Whiteness-skolen. Mens Nelson fokuserer lite på strukturelle faktorer, påpeker både Guglielmo, Roediger og Brattain strukturelle faktorer på ulike steder. Men det synes som om Brattain sier tydeligst at staten og arbeidsgiverne var mer avgjørende enn arbeiderklassen i whiteness-prosessen.

Jeg kan nå oppsummere dette kapitlet om Whiteness-skolen. Det skolen ønsker å forklare, er utviklingen av whiteness, men forfatterne jeg har valgt ut sier ikke alltid det samme om det samme. Mens Roedigers og Guglielmos verker har en mer immigrasjonshistorisk vinkling, tar Nelsons og Brattains bøker mer direkte opp fagbevegelsen. Alle sier imidlertid viktige ting om forholdet mellom whiteness og CIO. Skolen knytter utviklingen av hvit identitet, arbeiderklasseidentitet og rasisme tett sammen. I dette bildet mener skolen at CIO bidro som en fremmede faktor, og at kravene organisasjonen stilte når det gjaldt kontraktspørsmål utjevnet forskjeller mellom ulike hvite grupperinger, men sementerte forskjeller mellom svarte og hvite. Det er forskjeller i måten forfatterne analyserer årsaker til raseopptøyer og hvilken rolle staten og arbeidsgiverne spilte i utviklingen av whiteness. Deler av Whiteness-skolen ser nesten helt bort fra dette.

Jeg vil nå fortsette med Black Agency-skolen.

²⁴⁶ Brattain 2001, ss. 38-40.

²⁴⁷ Brattain 2001, s. 194.

²⁴⁸ Brattain 2001, s. 48.

Kapittel 4 Black Agency-skolen

I forrige kapittel så jeg på en skole basert på utviklingen av whiteness, og hvordan forholdet mellom hvite arbeidere, fagbevegelsen og strukturelle faktorer i dannelsen av en felles hvit identitet var i CIO-perioden. Dette kapitlet skal handle om en skole som legger vekt på svarte arbeideres aktørskap i kampen for egne rettigheter. Jeg vil benytte samme begrep som Robert Zieger som klassifisering: “black agency”.²⁴⁹ Skolens kjennetegn beskrives godt av Dennis Dworkin: Klasse og rase ble

linked together yet retained their specificity; and their relationship was retained through political struggle. This conceptual framework helped explain the potential for unified action between black and white workers, as it did the various forms of resistance engaged in by blacks.²⁵⁰

Presentasjon av verkene

Mens bare to av verkene jeg så på i forrige kapittel handlet direkte om CIO, handler alle verkene i dette kapitlet om CIO på ulike plan. Institusjonshistorikerne August Meiers og Elliott Rudwicks *Black Detroit and the Rise of the UAW* fra 1979 handler om sammenhengen mellom det afroamerikanske samfunnet i Detroit og UAWs kamp for organisering av Ford. Jeg har valgt ut to bøker med utgangspunkt Chicago. Disse er sosialhistorikeren Rick Halperns *Down On the Killing Floor: Black and White Workers in Chicago's Packinghouses, 1904-1954* fra 1997 om slakteriarbeidernes kamp for fagorganisering, samt sosialhistorikeren Lizabeth Cohens *Making A New Deal: Industrial Workers in Chicago 1919-1939* fra 1990 om arbeidernes rolle i utformingen av Roosevelts New Deal-politikk. Til slutt vil jeg inkludere sosialhistorikeren Robert Korstads *Civil Rights Unionism: Tobacco Workers and the Struggle for Democracy in the Mid-Twentieth-Century South* fra 2003, som handler om svarte tobakksfabrikkarbeideres CIO-forening i sørstatene.²⁵¹

Et av disse verkene er altså skrevet noe før de tre andre. *Black Detroit and the Rise of the UAW* ble utgitt i 1979, mens de tre andre er fra 1990- og 2000-tallet.

Black Detroit and the Rise of the UAW ble skrevet som et ledd i forfatterens bokprosjekt om borgerrettighetsorganisasjonen NAACP, og omhandler et tema jeg kommer nærmere tilbake til i kapittel 6. I utgangspunktet ønsket de å skrive en artikkel som skulle være en detaljert undersøkelse av NAACPs rolle i UAWs

²⁴⁹ Se Zieger 2004.

²⁵⁰ D. Dworkin 2007, s. 179.

²⁵¹ Meier et. al. 1979; Halpern 1997; Cohen 1990; Korstad 2003.

organisering av Ford-konsernet. I forskningsprosessen oppdaget de imidlertid at NAACP i Detroit hadde en lengre tradisjon for å gi støtte til industriforbund enn de hadde antatt. De satte i gang med å skrive om forandringene i relasjonene mellom svarte innbyggere og fagbevegelsen i en viktig industriby.²⁵² Hovedtesen deres er at de svarte bilarbeiderne og svarte “community leaders” spilte en avgjørende rolle for at UAW gikk seirende ut av organiseringsperioden, og at utformingen av UAWs politikk i etterkant av denne ble sterkt preget av denne alliansen. De ser empirisk på tre perioder. Først ser de på strukturelle endringer i bilindustrien i 1917-1937, deretter ser de på utviklingen i UAWs oppstartsfasen fra sit-downstreikene i 1937 til Ford-streiken i 1941 og til slutt på spenninger mellom arbeidergrupper og motvirkende krefter i 1941-1943.

Lizabeth Cohens *Making A New Deal: Industrial Workers in Chicago 1919-1939* legger vekt på komparative analyser mellom ulike industrier i Chicago. Chicago var USAs nest største industriby i mellomkrigstida, og sammensetningen av etnisitet og rase i byen skapte en analytisk mulighet. Byens særegenheter ga gode muligheter for komparativ historie.²⁵³ Cohen sammenlikner fem nabolag og de tilhørende industriene. De respektive industriene hun i hovedsak tar for seg, er stål, landbruksmaskineri, elektriske produkter og slakterier.²⁵⁴ Boka er basert på et omfattende arkivmateriale og er tidsmessig lagt for å forklare hvordan arbeiderklassens liv forandret seg mellom 1919 og 1939, og hvordan Roosevelts New Deal-reformer ble implementert nedenfra. Hovedtesen er at arbeiderklassen var sentrale i utformingen av New Deal-politikken, og at CIO var en pådriver. Viktigst for mitt vedkommende er kanskje at Cohen analyserer hvordan CIO utviklet en enhetskultur i organiseringsfasen, slik jeg tok opp i kapittel 1 og 3. Boka er strukturert tematisk og tar for seg ulike aspekter ved hverdagslivet, som massekultur og utviklingen av et forbrukersamfunn, samt fagbevegelsens rolle.

Utgangspunktet for Rick Halperns *Down on the Killing Floor: Black and White Workers in Chicago's Packinghouses, 1904-1954* var å skrive historien om en “interracial workers’ movement” – organiseringen av industriforbund i Chicagos slakterier.²⁵⁵ Med fokus på utviklingen av lokale foreninger på de tre største

²⁵² Meier et. al. 1979, s. vii.

²⁵³ Cohen 1990, s. 7.

²⁵⁴ Jeg kommer tilbake til Cohens utvalg av nabolag og tilhørende industrier under punktet “Nabolag”

²⁵⁵ United Packinghouse Workers of America (UPWA).

slakteriene i Chicago²⁵⁶, ønsker han å analysere forholdet mellom svarte og hvite arbeidere som innbyrdes relaterte erfaringer, fordi “(r)ace occupies analytical space on both sides of the color line”.²⁵⁷ Gjennom arkivmateriale og intervjuer skiller han mellom tre faser i UPWAs historie. Han identifiserer en innledende fase mellom 1904-1929, hvor strukturelle endringer i industrien brakte flere svarte arbeidere inn i fabrikkene. Deretter ser han på perioden 1930-1946 av CIOs “interracial and interethnic unity”, og til slutt perioden 1946-1954 hvor UPWA måtte hankses med krefter som truet med å rive alliansen organisasjonen besto i fra hverandre – gjennom McCarthyisme og CIO-ledelsens eksklusjon av kommunistdominerte forbund i 1949.²⁵⁸

Robert Korstads *Civil Rights Unionism: Tobacco Workers and the Struggle for Democracy in the Mid-Twentieth-Century South* handler altså om svarte tobakksarbeidere i byen Winston-Salem i North Carolina i sørstatene – en by tobakkselskapet R. J. Reynolds gjorde til North Carolinas største og verdens største produsent av tobakksprodukter.²⁵⁹ Bokas studieobjekt er kampen for å opprette en lokal fagforening i CIO-føderasjonen ved R. J. Reynolds-konsernet i byen – Local 22 av FTA.²⁶⁰ Robert Korstad skriver historien om det han kaller “civil rights unionism”. Han forsøker å finne en totalitet, ved å understreke den nasjonale dynamikken som gjorde byggingen av den sosiale bevegelsen mulig lokalt.²⁶¹ De svarte arbeidernes egenaktivitet for retten til fagorganisering og borgerrettigheter står imidlertid sentralt i framstillingen – derav tittelen. Tidsmessig er det perioden 1943-1950 Korstad legger vekt på å forklare – fra sit-downstreiken i 1943 da Local 22 ble opprettet, til avstemningen om fagorganisering ved fabrikken i 1950, hvor Local 22 led nederlag og mistet retten til å organisere ved fabrikken.

Disse fire verkene beveger seg på ulike analysenivåer. Cohen ser på et stort bilde sammenliknet med de andre – hvordan CIO opererte i flere industrisektorer og nabolag i en by. Halpern, Meier og Rudwick ser på organiseringen av en enkelt industrisektor på bynivå. Mens Halpern tar for seg et forbund som helhet, er Meiers og Rudwicks fokus forholdet mellom den svarte befolkningen i en by og et nylig

²⁵⁶ Han ser på Armour and Company, Swift and Company og Wilson and Company.

²⁵⁷ Halpern 1997, s. 2.

²⁵⁸ Jeg skal ikke forfølge spørsmålet om eksklusjonen av disse forbundene. Temaet behandles grundig i Rosswurm (red.) 1992; Cherny et.al. (red.) 2004.

²⁵⁹ Korstad 2003, s. 61.

²⁶⁰ Food, Tobacco, Agricultural, and Allied Workers of America

²⁶¹ Korstad 2003, s. 7.

etablert industriforbund. Korstad ser på en lokal fagforening på en fabrikk. Alle verkene omhandler industriforbundsformasjoner på bynivå, med noen forskjeller på hvor generaliserte analyser som gjøres. Et interessant poeng er at studieobjektene forfatterne har valgt seg, er datidas økonomiske sentra. River Rouge-fabrikken til Ford var den største fabrikken i verden da den åpnet, Reynolds-fabrikken i Winston-Salem var verdens største tobakksfabrikk i 1940, og Chicago var USAs nest største industrisenter i mellomkrigstida og “the hog-butcher for the world”.²⁶² Dette er den avanserte kapitalismen, datidas mest moderne industri – ikke avsidesliggende områder eller småindustrier.

Grunnlaget for Black Agency-skolen er altså rollen svarte arbeidere spilte i å bygge fagbevegelsen og slåss for egne rettigheter. Verkene jeg har valgt ut fokuserer på hvor avgjørende de svarte arbeidernes aktivitet var for utviklingen av CIO. Forfatterne er, som jeg vil vise, samstemte i synet på at svarte arbeideres aktivitet var avgjørende. I tillegg påpeker de hvordan egenaktiviteten deres var avgjørende for hvilke nye rettigheter svarte arbeidere fikk. Dette gjelder både deres deltakelse i CIOs organiseringskampanje som ansatte organisatorer, aktiv deltakelse på grunnplanet og som en godt representert gruppe i kommunistpartiet.

Jeg vil nå gå punktvis gjennom de samme temaene som jeg gjorde for Whiteness-skolen i kapittel 3.

Svarte arbeidere: rase, klasse og fagbevegelse

Det går an å se på situasjonen for svarte arbeidere i CIO på tre måter. For det første kan man fokusere på eksemplene på hvordan svarte arbeidere ble holdt utenfor, slik jeg viste at Whiteness-skolen ofte gjør. For det andre kan man anse at CIO henvendte seg til de svarte arbeiderne som en gruppe som fulgte med i organiseringsprosessen, men ikke var sentrale deltakere. For det tredje kan man fokusere på de svarte arbeiderne som et aktivt element. Black Agency-skolen fokuserer på siste punkt. Dette avsnittet skal handle om hvordan Black-Agency-skolen ser på forholdet mellom fagbyråkratene, det hvite grunnplanet og det svarte grunnplanet.

Cohen bruker CIOs organiseringskampanjer som utgangspunkt. “The CIO’s determined effort to woo black workers succeeded,” skriver hun. Slik peker hun på kampanjen sentralt for å forene gruppene som viktig. Samtidig var de svarte arbeidernes respons avgjørende. En kombinasjon av stålarbeidernes bruk av svarte

²⁶² Halpern 1997, kap. 1.

organisatorer i sin organiseringskampanje og at den stilte seg opp som motstander av det diskriminerende AFL, vant svarte arbeideres støtte.²⁶³ En kvinnelig slakteriarbeider mente at svarte arbeideres desperasjon på grunn av arbeidsvilkårene gjorde dem til militante CIO-medlemmer: “I think if it weren’t for the... enthusiasm of the Negroes to join the union ... we could[n’t] have done it”.²⁶⁴

Et viktig poeng for Halpern og Cohen er hvordan CIO skapte en enhetskultur.²⁶⁵ Denne kulturen knyttet tanken om materielle forbedringer med tanken om solidaritet og rettigheter uavhengig av rase eller fagkunnskaper.²⁶⁶ Han skriver videre at svarte arbeidere så at CIO fulgte en radikal, egalitær linje, blant annet eksemplifisert ved at svarte organisatorer spilte en ledende rolle.²⁶⁷ En klar politikk ovenfra gjorde at organisasjonskomiteen i slakteriene satte i gang med organiseringen av både svarte og hvite arbeidere sammen i CIO, en jobb uten sidestykke i tidligere organiseringskampanjer.²⁶⁸

Og de mener at denne politikken var effektiv. Halpern siterer en svart arbeider som uttalte om rasisme at: “(W)ith the CIO in, all that’s like a bad dream gone”.²⁶⁹ Cohen siterer en annen på at CIO “done [*sic*] the greatest thing in the world gettin’ everybody who works in the yards together, and breakin’ up the hate and bad feelings that used to be held against the Negro”. Hun påpeker at det viktige poenget å få med seg ikke er at hendelser i tida etter at denne arbeideren uttalte seg kunne vise at hvite arbeidere ikke ga slipp på rasismen, men “that it looked as if they had to workers like [him] at that moment in time”.²⁷⁰

Her påpeker Cohen hvordan CIO-perioden var en periode med forandring, hvor tidligere tiders motsetninger virket som om de var i ferd med å forsvinne.

Meier og Rudwick skriver at UAW-toppene hadde en genuin oppfatning av at enhet og solidaritet mellom rasene var ønskelig.²⁷¹ UAWs rasepolitikk, med fokus på rekruttering av svarte, skapte et reelt skifte i klimaet mellom Detroit’s svarte og fagbevegelsen. Men det var ikke bare abstrakte idealer om likhet som var årsaken, snarere et reelt behov for enhet som vokste fram av realitetene i

²⁶³ Cohen 1990, s. 336.

²⁶⁴ Cohen 1990, s. 335.

²⁶⁵ “Culture of unity” er altså Cohens begrep.

²⁶⁶ Halpern 1997, s. 97.

²⁶⁷ Halpern 1997, s. 127.

²⁶⁸ Halpern 1997, s. 129.

²⁶⁹ Halpern 1997, s. 153.

²⁷⁰ Cohen 1990, s. 367.

²⁷¹ Meier et. al. 1979, s. 109.

organiseringprosessen.²⁷² Blant annet den særegne situasjonen ved Ford, som jeg viste til i kapittel 1, gjorde den aktive deltakelsen fra de svarte arbeiderne viktigere for organiseringskampanjen. Jeg vil også vende tilbake til dette i kapittel 6.²⁷³

Korstad skriver om hvordan alliansen mellom det hvite fagbyråkratiet og de svarte arbeiderne gjorde det spesielt nødvendig å henvende seg til de *hvite* arbeiderne. Local 22 skulle organisere et konsern bestående av to tredjedeler afroamerikanere, og Local 22s organiseringsfase ble ledet av svarte organisatorer i samarbeid med fagbyråkratiet i tobakksarbeidernes organisasjonskomité. Selv om de hvite arbeidene var i mindretall, førte det at de ble involvert i prosessen til at TWOC²⁷⁴ med rette kunne si at de ledet en kunne “interracial class-based movement”.²⁷⁵

De svarte arbeiderne var i mindretall i Detroit og Chicago, men CIO-forbundene måtte være bevisste på rasemotsetningenes rolle. Halpern påpeker at økonomiske konflikter hadde bidratt til å skape rasefordommer: Rollen svarte arbeidere ofte hadde fått tildelt som streikebrytere ved mange arbeidskonflikter, skapte et bilde av dem som en “scab race”.²⁷⁶ Og i bilsektoren betydde dette, kombinert med de svarte arbeidernes forventninger om mindre diskriminering, at UAW hadde et press på seg i forhold til å slåss mot diskriminering. Men dersom organisasjonen tok denne kampen, risikerte man å vekke usikkerheten og fordømmene hos det hvite grunnplanet, noe som ofte fantes hos lokale tillitsvalgte også.²⁷⁷ Hvite grunnplansarbeidere og lokale tillitsvalgte responderte altså ikke alltid i henhold til tesen om CIOs enhetskultur.

Black Agency-skolen mener altså at det var både tilfeller av enhet og konflikt mellom svarte og hvite arbeidere på grunnplanet i industriene CIO organiserte. Både fagbyråkrati og de svarte arbeidernes respons var viktig for hvor vellykket organiseringen av disse industriene var. De svarte arbeidernes aktivitet og krav kunne imidlertid møte motstand hos deler av det hvite grunnplanet og lokale tillitsvalgte.

Jeg vil nå se på Black Agency-skolens analyse av de konkrete CIO-kravene.

²⁷² Meier et. al. 1979, ss. 27-28.

²⁷³ De var overrepresentert ved Ford sammenliknet med resten av bilindustrien. Se også kap. 6.

²⁷⁴ TWOC: Tobacco Workers Organizing Committee

²⁷⁵ Korstad 2003, s. 32.

²⁷⁶ Halpern 1997, s. 39. Eric Arnesen har kalt det “The spectre of the black strikebreaker”; Arnesen 2003.

²⁷⁷ Meier et. al. 1979, s. 109.

Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering

Dette avsnittet skal handle om hvordan Black Agency-skolen analyserer forholdet mellom CIO og svarte arbeidere i rettighetsspørsmål. Jeg vil trekke fram de samme innbyrdes relaterte spørsmålene jeg gjorde i forrige kapittel: spørsmålet om ansiennitet, spørsmålet om jobbklassifisering og spørsmålet om integrasjon i produksjonen i plasser tidligere forbeholdt hvite arbeidere.

Black Agency-skolen tar opp ansiennitetsspørsmålet som et viktig krav for CIO. Et sitat fra Cohen er betegnende. På 1930-tallet: “(t)he humiliation that many middle-aged men underwent... losing jobs to younger, less experienced men, helped make seniority rights a major union demand.”²⁷⁸ Ansiennitet representerte et framskritt for Reynolds-arbeidere, skriver Korstad.²⁷⁹ Meier og Rudwick viser til hvordan lederne for Ford-kampanjen pekte spesifikt på “Ford’s arbitrary layoff and hiring system” som noe som særlig rammet svarte arbeidere, og lovet at med kollektive avtaler ville ansienniteten være beskyttet.²⁸⁰ Halpern skriver at interetnisk direkte aksjon ble tatt i bruk for å “redress specific racial grievances”.²⁸¹ En lokal forening gjennomførte spontanstreiker for å få fjernet merking av stemplingskortene – en stjerne på et stemplingskort identifiserte arbeideren som svart. En svart arbeider ved navn Charles Perry ble sparket fra jobben i en avdeling som i hovedsak var hvit, på tross av høy ansiennitet. Flere avdelinger la ned arbeidet i protest. Praksisen med merkingen av stemplingskort ble avvirket. Arbeidere i hovedsakelig svarte avdelinger la ned arbeidet ved liknende saker som gjaldt hvite.²⁸²

Det er altså enighet om at det å vinne ansiennitetsbeskyttelse var et viktig krav for CIO. Men denne beskyttelsen var motsetningsfylt, påpeker skolen.

Det legges vekt på at ikke alle former for ansiennitet har samme virkning i det store bildet. Et spørsmål var, som jeg diskuterte i kapittel 1, om ansiennitet skulle gjelde på enkeltavdelinger på en fabrikk eller mer generelt. Den endelige nasjonale avtalen mellom Armour-selskapet og PWOC²⁸³ (avtalen gjaldt 20 000 arbeidere på 15 fabrikker) inneholdt enighet om “departmental” ansiennitet – altså avdelingsvis ansiennitet.²⁸⁴ Dette vant også TWOC etter at de fikk organisasjonsrett på

²⁷⁸ Cohen 1990, ss. 320-321.

²⁷⁹ Korstad 2003, s. 211.

²⁸⁰ Meier et. al. 1979, s. 49.

²⁸¹ Halpern 1997, s. 146.

²⁸² Halpern 1997, s. 146-147.

²⁸³ PWOC: Packinghouse Workers Organizing Committee

²⁸⁴ Halpern 1997, s. 196.

Reynolds.²⁸⁵ I Detroit stilte de svarte arbeiderne ved enkelte tilfeller kravet om “departmental” ansiennitet i stedet for “plantwide” ansiennitet (bedriftsansiennitet) for å beskytte sin plass i produksjonen.²⁸⁶ Meier og Rudwick går ikke inn på hva kravet fra UAW sentralt var, men antyder at ansienniteten ikke gjaldt utover enkeltavdelinger. De siterer NAACP fra 1937: “colored people are asking whether the new C.I.O. union is going to permit Negroes... into some of the good jobs or whether it is just going to protect them in the small jobs they already have”.²⁸⁷ En UAW-tillitsvalgt beskrev i 1943 hvordan de tidlige kontraktene mellom UAW og bilfabrikantene “froze the existing pattern of segregation and even discrimination. Seniority rules... gave white workers a faster claim to the... jobs they already had.”²⁸⁸ Tobakksarbeiderne i Reynolds-konsernet godtok “departmental” ansiennitet – og reiste ikke spørsmålet om “plantwide” ansiennitet – av frykt for å støte fra seg de hvite medlemmene, fordi å gjøre dette ville ha utfordret “the pattern of racial segregation by departments and the taboo against the promotion of blacks to semisupervisory positions over whites.”²⁸⁹ Men om dette var tanken i 1943, hindret det ikke Local 22 fra å kreve “a company-wide seniority system” i 1946 og 1948. Dette “would virtually eliminate the racial and sexual division of labor,” skriver Korstad.²⁹⁰ Dette kravet gikk videre enn det Local 22 klarte å vinne gjennom overfor arbeidsgiverne. Men de hadde det høyt oppe på lista over krav. De gikk til streik med bedriftsansiennitet som delkrav, og satte det opp som et av fire hovedkrav i en helsides avisannonse ved minst én anledning.²⁹¹

I tillegg til at kravet om ansiennitet ble betraktet som viktig, hadde kravet altså motsetningsfylte virkninger, ifølge Black Agency-skolen.

Også spørsmålet om jobbklassifisering blir tatt opp. Arbeiderne ved Reynolds betraktet lønssystemet som totalt kaos med “arbitrary inequalities in wage rates for workers performing the same job”. Jobbklassifikasjonene var tilfeldige, og folk som jobbet side om side hadde ofte forskjellig jobbklassifisering og forskjellig lønn. Tobakksarbeidernes organiseringskomité foreslo å forenkle klassifiseringene i et nytt lønssystem og erstatte prestasjonsrettede lønnsforhøyelser med lønnsøkning etter

²⁸⁵ Korstad 2003, s. 205.

²⁸⁶ Meier et. al. 1979, s. 51.

²⁸⁷ Meier et. al. 1979, s. 38.

²⁸⁸ Sitert i Meier et. al. 1979, s. 50.

²⁸⁹ Korstad 2003, s. 205.

²⁹⁰ Korstad 2003, s. 281.

²⁹¹ Korstad 2003, s. 351.

ansiennitet.²⁹² Jobbklassifisering ble imidlertid knyttet til raseforhold av arbeidsgiverne. Local 22 skrev i etterkant at Reynolds

transformed a stemmery which employed some 800 Negro women into a cigarette manufacturing department. [It] refused to transfer the women into the new job classification, cried that such action would lead to integration in the departments and whipped up this feeling among the white workers. It then laid off the Negro women and hired hundreds of new, young white workers.²⁹³

Dette sitatet peker altså på hvordan arbeidsgiverne aktivt forsøkte, og kunne lykkes med, å skape rasegregerte avdelinger gjennom jobbklassifiseringer.

Svarte industriarbeidere hadde konsekvent dårligere lønn enn hvite, skriver Cohen, på grunn av “a combination of their low-level jobs and pay that was less than whites earned for equivalent labor”.²⁹⁴ Cohen legger vekt på hvordan diskriminering betydde at svarte ikke fikk jobb. Bortsett fra dette skriver hun lite om klassifisering.

Andre verdenskrig skapte som nevnt i tidligere kapitler en ny situasjon i industrien. Nye arbeidere ble ansatt i mange sektorer, produksjonen lagt om og nye fabrikker startet. Ansiennitet ble i denne situasjonen et tema i forbindelse med integrering av plasser som tidligere hadde vært forbeholdt hvite, samt ved overføring til andre jobber i krigsproduksjonen. Meier og Rudwick påpeker ansiennitetens betydning ved overføring til krigsproduksjonen. Arbeidsgivernes fortolkninger av avtaletekster, og hva “ability” til å gjøre en jobb betydde, samt en manglende tøffhet hos UAW, fikk konsekvenser som manglende forfremmelser av svarte arbeidere. Krigsproduksjonen betydde færre jobber for dem i støperiene, og nedprioriteringen av sivil produksjon ble ikke oppveiet av like mange ansettelse i krigsproduksjonen. Meier og Rudwick påpeker at “(a)lthough seniority and ability were supposed to determine rehiring and job advancement, as earlier, ‘ability’ was in effect still defined to mean acceptability to management and white workers”. UAW foretrakk ofte å overse problemet og å la være å utfordre den eksisterende segmenteringen av arbeidet hvor svarte ble konsentrert på ufaglærte plasser og i støperiene.²⁹⁵

Ofte var det de svarte arbeiderne selv som aksjonerte for rettighetene sine. Halpern skriver at de svarte arbeiderne som ble ansatt under krigen var villige til å “attack remaining manifestations of in-plant discrimination such as hiring bars,

²⁹² Korstad 2003, s. 210.

²⁹³ Korstad 2003, s. 279.

²⁹⁴ Cohen 1990, ss. 205, 457 n. 173.

²⁹⁵ Meier et. al. 1979, s. 120.

restrictions on promotion, and the existence of lily-white departments.”²⁹⁶ Dette var delvis fordi mange svarte menn i løpet av krigens første år hadde akkumulert nok ansiennitet til å ha rett til bedre jobber. I tillegg var det slik at et tiår med “interracial union organizing softened white resistance to black upgrading, even if it did not entirely eliminate it.”²⁹⁷

Halpern peker altså på tre ting. For det første hvordan svarte arbeideres aktørskap skapte integrasjon av arbeidsplassene. For det andre at ansiennitet her var et våpen som kunne brukes. Halpern presiserer ikke hvorvidt dette var på grunn av at lokale avtaler åpnet for “plantwide” ansiennitet eller om svarte arbeidere tvang det fram som en respons på at de strukturelle betingelsene forandret seg. Det viktige i denne forbindelse er kanskje at de faktisk mente de hadde retten på sin side. For det tredje peker Halpern på CIOs arbeid som en faktor som motvirket diskriminering.

Black Agency-skolen trekker altså fram eksempler på at både svarte og hvite arbeidere kunne nyte godt av framforhandlede avtaler knyttet til ansiennitet og mot jobbdiskriminering. Det påpekes imidlertid at slike avtaler kunne bli implementert ujevnt lokalt, og at svarte arbeidere måtte presse på for å få fullt gjennomslag.

Jeg vil nå se på spørsmålet om hatstreiker og raseopptøyer.

Hatstreiker og raseopptøyer

I kapittel 1 siterte jeg ordren fra arbeidsgiverne i stålindustrien om å nøre opp under nasjonale splittelser i streikesituasjonen i 1919: “stir up as much bad feeling as you possibly can between the Serbians and the Italians”.²⁹⁸ Dette gjaldt både på arbeidsplasser og i nabolag. Jeg vil begynne dette punktet med Black Agency-skolens behandling av fenomenet hatstreiker, og deretter spørsmålet om raseopptøyer.

I Black Agency-skolen er det i hovedsak Halpern og Meier og Rudwick som tar opp hatstreiker i CIO-perioden.²⁹⁹ Som jeg viste over, skriver Halpern om hvordan svarte arbeidere gjennom arbeidsgivernes utstrakte bruk av dem som streikebrytere ble ansett som en “scab race”.³⁰⁰ Meier og Rudwick skriver i forbindelse med en av flere hatstreiker ved en Packard-fabrikk at UAW “charged Packard management with encouraging white employee resistance to black upgrading and deliberately fostering

²⁹⁶ Halpern 1997, s. 169.

²⁹⁷ Halpern 1997, s. 213.

²⁹⁸ Cohen 1990, s. 41.

²⁹⁹ Cohen skriver mest om etniske konflikter og rasekonflikter i forbindelse med 1919. Korstad viser ikke eksempler på hatstreiker.

³⁰⁰ Se punktet “Svarte arbeidere: Rase, klasse og fagbevegelse” ovenfor.

hate strikes”.³⁰¹ Halpern siterer en svart arbeider som beskriver at da arbeidsgiverne ønsket å forfremme svarte arbeidere, “white men on the floor... [would] do almost anything to keep them from learning”. En annen sa at “(M)anagement intentionally fuelled this kind of opposition. Whites had been told that if we were allowed to become skilled they would lose their jobs to us.”³⁰² Arbeidsgiverne tildeles altså en stor del av skylda for å skape klimaet for hatstreikene, samt at konkurransen om faglærte jobber bidro.

Når det gjelder raseopptøyer, er det Meier og Rudwick som skriver mest om CIO-perioden.³⁰³ Både Cohen og Halpern skriver om raseopptøyene i Chicago 1919. De forklares av begge med konkurranse om jobber og boliger, og Halpern skriver at “(u)nemployment and uncertainty led to a heightening of racial friction... especially in and around workplaces where blacks and whites competed for increasingly scarce jobs”.³⁰⁴ Konkurransespektet brukes altså angående 1919.

Black Agency-skolen påpeker at det kunne være forskjeller mellom fagbyråkatiets og grunnplanets holdning i slike spørsmål. Halpern skriver for eksempel at på 1940-tallet stilte “black packinghouse workers increasingly advanced demands that extended beyond the workplace. Union involvement in housing controversies... alienated many white workers.”³⁰⁵ Svarte arbeideres krav om inkludering gjaldt også boligspørsmål, og fagbyråkatiets støtte ofte kravene deres. Meier og Rudwick påpeker dette angående to boligprosjekter i Detroit. Segregerte områder eksisterte hele tida i Detroit, og de viser til to konflikter i 1942. Dette var Sojourner Truth-prosjektet og et “wartime housing”-prosjekt ved bombeflyfabrikken Willow Run. Ved Sojourner Truth ble konflikten som nevnt utløst av at et nytt boligprosjekt skulle bygges for svarte beboere i et hovedsakelig hvitt område. Ved det offentlig finansierte boligprosjektet ved Willow Run skulle prosjektet være for hvite, men borgerrettighetsforkjempere i Detroit ville at prosjektet skulle være integrert. Raseopptøyer brøt ut ved begge anledninger. Konkurransespektet i en situasjon med

³⁰¹ Meier et. al. 1979, s. 165.

³⁰² Halpern 1997, s. 79.

³⁰³ Korstad skriver ikke om raseopptøyer. Halpern skriver lite om det, bare at UPWA var aktive “in protests over racial violence during [Chicago’s] Peoria Street Riot in 1949 and, later, during the Trumbull Park housing controversy.” Peoria Street Riot startet utenfor et fagforeningsmøte da naboene krevde at de svarte tillitsvalgte måtte forlate området. Trumbull Park-hendelsene skjedde da en svart familie ble angrepet etter å ha flyttet inn i et føderalt boligprosjekt. Halpern 1997, ss. 240-241.

³⁰⁴ Cohen 1990, s. 36; Halpern 1997, s. 62.

³⁰⁵ Halpern 1997, s. 169.

boligmangel trekkes fram av Meier og Rudwick som forklaring.³⁰⁶ De påpeker imidlertid at fagbevegelsens ledere støttet svartes rettigheter i disse tilfellene. Begge prosjektene ble gjennomført som planlagt, altså seier for borgerrettighetsforkjemperne ved tilfellet Sojourner Truth og nederlag ved Willow Run. Men “racist appeals on the part of [politicians] led many rank-and-file white autoworkers to desert their union leadership,” ifølge Meier og Rudwick.³⁰⁷

Black Agency-skolen bruker altså arbeidsgivernes bruk av svarte som streikebrytere, samt konkurranse om jobber og boliger, som forklaring på hvorfor hatstreiker og raseopptøyer brøt ut.

Jeg vil nå ta for meg hvordan skolen ser på nabolagene.

Nabolag, New Deal-politikken og industriens rolle

I forrige avsnitt viste jeg blant annet hvordan konkurranse på boligmarkedet kunne få dramatiske følger. Nabolagene historie tillegges vekt av Black Agency-skolen, særlig av Halpern og Cohen.

To elementer peker seg ut i Black Agency-skolens analyse. Det offentliges rolle påpekes, slik jeg i forrige kapittel viste at Whiteness-skolen også gjør. I tillegg ser skolen en sammenheng mellom nabolagene og industrien.³⁰⁸

La meg begynne med det offentliges rolle. Meier og Rudwick skriver om prosjektet ved Willow Run at det “involved previously undeveloped land, [and] there was absolutely no precedent for segregation”. Men det lokale Federal Housing Association som hadde ansvaret for prosjektet, “insisted that the color bar... was unalterable”.³⁰⁹ Cohen påpeker hvordan statens Home Owners’ Loan Corporation fordelte lån til boliger gjennom “redlining”-praksisen jeg viste til i kapitlet om Whiteness-skolen. Der hvor det ble observert konsentrasjoner av utenlandske eller svarte folk, “areas were automatically marked as ‘unstable’”.³¹⁰ Black Agency-skolen påpeker altså hvordan staten skapte segregerte borettslag både i offentlige prosjekter og i sin utlånspraksis.

Men nabolagene egenhistorie tillegges også vekt, særlig av Halpern og Cohen. Særlig Cohen skriver grundig om dette. Hun tar blant annet opp hvordan etniske banker, “ethnic building and loan associations” og “ethnic mutual benefit

³⁰⁶ Meier et. al. 1979, ss. 176-187.

³⁰⁷ Meier et. al. 1979, s. 176.

³⁰⁸ Særlig Cohen er opptatt av dette.

³⁰⁹ Meier et. al. 1979, s. 185.

³¹⁰ Cohen 1990, s. 275.

societies” for religiøse og nasjonale grupper som jøder, tsjekkere, kroater, italienerne, polske folk og andre, preget bydelene og nabolagene før Depresjonen. Men disse etniske organisasjonene ble særdeles hardt rammet av den økonomiske krisa, og

(w)hen [the] banks failed... working-class people felt let down by the elites of their communities. Ethnic bank owners had been local heroes, helping individual customers with mortgages and loans and providing leadership and financial assistance to the community. To ethnic workers, it was a scandal that bankers abandoned those who depended on them in a time of crisis.³¹¹

Depresjonen “called into question the sustaining institutions” fra tidligere tider, og åpnet for at andre institusjoner som fagbevegelsen kunne komme på banen i bydelene.³¹² Samtidig var ulike nabolag preget av ulike industrier. Folk jobbet ofte i nærheten av hvor de bodde. Enkelte bydeler, som “Southeast Chicago”, var preget av stålindustrien, “Packingtown” var preget av slakteriene, og eldre immigrantnabolag var preget av tekstilindustrien. Unntaket var det hovedsakelig svarte “Black Belt”, hvor innbyggerne måtte reise ut av nabolagene for å komme seg på jobben.³¹³

Halpern skriver også om Chicagos hovedsakelig hvite “Packingtown” og “Black Belt”, og hvordan “a kind of social and cultural apartheid kept white and black workers apart and prevented them from exploring any common ground”.³¹⁴ Tidlige forsøk på å organisere slakteriarbeiderne etter nabolag hadde derfor “the effect of furthering de facto segregation”.³¹⁵ Imidlertid skulle kommunistpartiets røtter i “Black Belt” spille en stor rolle for den interetniske organiseringskampanjen for PWOC.³¹⁶

Black Agency-skolen viser altså til mange faktorer av betydning for nabolagene. Det offentlige spilte en viktig rolle for hvordan nabolagene ble segregert mellom svart og hvit. Det var i stor grad en sammenheng mellom hvor folk bodde og hvor de jobbet, slik det også var en sammenheng mellom etnisitet og bosted. Men den etniske samhörigheten gjennomgikk et skifte med Depresjonens konsekvenser.

Jeg vil nå se på hvordan Black Agency-skolen analyserer kommunistenes rolle.

³¹¹ Cohen 1990, s. 231.

³¹² Cohen 1990, s. 249.

³¹³ Cohens utvalg av nabolag og tilhørende industrier er: 1. Southeast Chicago (U.S. Steel’s South Works, International Harvester’s Wisconsin Steel); 2. Southwest Corridor (International Harvester’s McCormick Works, Western Electric’s Hawthorne Works); 3. Packingtown (Armour & Co, Swift & Co); 4. Black Belt; 5. Old Immigrant Neighborhoods (Garment Industry). Se kart, Cohen 1990, s. 22.

³¹⁴ Halpern 1997, s. 40

³¹⁵ Halpern 1997, ss. 51-52

³¹⁶ Mer om dette i punktet “Kommunistenes rolle for CIO og svarte arbeidere”.

Kommunistenes rolle for CIO og svarte arbeidere

I kapittel 1 og 3 viste jeg til at mange CIO-organisatorer var kommunister. Men når det gjelder kommunistenes rolle, er det ikke enighet mellom verkene i Black Agency-skolen.

Meier og Rudwick nedtoner rollen kommunistene spilte i UAW. De anerkjenner at flere av de tidlige organisatorene hadde bakgrunn som kommunister. Både blant de hvite og de svarte organisatorene i UAW fantes det en rekke kommunister.³¹⁷ Likevel synes det for dem som om kommunistpartiet spilte en noe mindre rolle i UAWs startfase enn de i utgangspunktet antok. Fordi “(a)ll the leaders in the UAW’s major factions believed in the soundness of interracial trade unionism and would have liked to have seen the elimination of racial discrimination from the automobile industry,” mener Meier og Rudwick at kommunistene ikke var avgjørende for hvilken retning UAW utviklet seg.³¹⁸

Imidlertid påpeker de at enkelte lokale kommunistdominerte foreninger var viktige i rekrutteringen av arbeidere fra River Rouge-fabrikken, ved å opprette en “joint Negro organizing committee”.³¹⁹

Halpern, Cohen og Korstad er imidlertid tydelige på at kommunistpartiet spilte en viktig rolle. “The rise of interracial activity, led by the organized Left, paved the way for the industrial union movement that emerged later in the decade,” skriver Halpern, og kommunistene hadde nøkkelen når det gjaldt å inkludere de svarte arbeiderne da bevegelsen skjøt fart.³²⁰ Rollen de spilte var viktig utover organiseringsegenskapene. Kommunistpartiet bidro til å “give coherent expression to rank-and-file interests, allowing packinghouse workers to resist the bureaucratizing pressures of the union’s CIO-appointed leaders”.³²¹ Og afroamerikanske tillitsvalgte som ikke var medlemmer av kommunistpartiet, kunne i ettertid si slik som dette:

I may not have been as aggressive as I was if it hadn’t been for them, you see. The fact that they were talking and urging this and that and the other, that I thought was for the wrong reasons, but they were good things that they were suggesting. That makes the difference.³²²

³¹⁷ Meier et. al. 1979, s. 44.

³¹⁸ Meier et. al. 1979, ss. 212-213, fotnote (utheving i originaltekst).

³¹⁹ Meier et. al. 1979, s. 82.

³²⁰ Halpern 1997, ss. 112, 120.

³²¹ Halpern 1997, s. 168.

³²² Phil Weightman sitert i Halpern 1997, s. 189.

Gjennom sin aktive rolle i forbundet fikk kommunistene dype røtter blant slakteriarbeidere som forsto og anerkjente rollen de hadde spilt på 1930-tallet.³²³ Men kommunistene spilte nok en rolle utover hva medlemsantallet kanskje skulle tilsi: “(T)here was no denying the Communist leadership but there was also no ground for believing that the majority of the striking employees were even slightly Communist inclined,” konkluderte en undersøkelse utført av McCarthy-tidas House Committee on Un-American Activities.³²⁴ Cohen påpeker hvordan kommunister og grunnplansarbeiderne var knyttet tett sammen. Arbeiderne trengte organisatorer, og organisatorene trengte arbeidere som var villige til å “put loyalty to a union above loyalty to a boss”. Hun mener at grunnplanet brukte kommunistene like mye som de ble brukt av dem.³²⁵

Korstad påpeker at kommunistpartiet var en kontroversiell, men viktig alliert. Black Agency-skolens fokus er på kommunistpartiets rolle innenfor hva han kaller “the larger Popular Front”. Organiseringskampanjene var koalisjoner av flere viktige grupper. “Indigenous black activism” var særdeles viktig for dette, og de svarte kommunistenes rolle poengteres.³²⁶

Dette aspektet slår inn når det gjelder nabolagsaspektet jeg diskuterte over. Halpern skriver at kommunistene hadde røtter i mange svarte og nasjonale nabolag, og at partiet besluttet at organisering av slakteriindustrien skulle være nabolagskomiteenes hovedprioritet. De “devoted special emphasis to swinging black lodges, churches, and other community institutions behind the drive”.³²⁷ Svarte kommunisters rolle var altså viktig. Halpern identifiserer kommunistene som en av tre hovedgrupper i CIO, i tillegg til faglærte arbeidere med erfaring fra tidligere kampanjer, og svarte aktivister som hadde jobbet i fabrikkene siden slutten av 1910-tallet.³²⁸ Erfaringene og kontakter som kommunistpartiets aktivister hadde gjort og knyttet til seg i arbeiderklasseområder gjennom organisering av foreninger for arbeidsløse (“Unemployed Councils”), ble svært nyttige da organiseringskampanjen til CIO skjøt fart seinere.³²⁹ Men Halpern påpeker at kommunistpartiets status blant svarte var relativt høy – arbeidet i de arbeidsløses foreninger, forsvaret for de tiltalte i

³²³ Halpern 1997, s. 236.

³²⁴ Cohen 1990, s. 310.

³²⁵ Cohen 1990, s. 312, 311.

³²⁶ Korstad 2003, s. 8.

³²⁷ Halpern 1997, s. 128.

³²⁸ Halpern 1997, s. 97.

³²⁹ Halpern 1997, s. 103.

Scottsboro-saken³³⁰, og at partiet stilte med en svart visepresidentkandidat i 1932, bidro til dette. Svarte CIO-aktivister kunne i ettertid huske at kommunistpartiets praksis når det gjaldt likhet mellom svarte og hvite, imponerte dem. En av dem sa at han hadde “never really even talked to a white man before, and... certainly hadn’t said more than two words to a white lady”. Men av kommunister ble han behandlet med respekt, og i panelet på møter var det ikke “all white fellows, it would be two, three black guys and one or two whites”.³³¹

Halpern skriver om hvordan radikalismen hos de svarte arbeiderne gjorde at det fantes en overlapping mellom forskjellige nettverk: De svarte arbeiderne utvidet det overlappende miljøet mellom gruppen av svarte arbeidere og gruppen av kommunister.³³² Dette betydde at press nedenfra kunne ha andre betydninger enn hva jeg viste under punktet om hatstreiker, hvor det ble påpekt at lokale fagforeninger og hvite grunnplansarbeidere kunne innta mindre progressive holdninger enn de svarte grunnplansarbeiderne og fagbyråkratiet. I foreninger hvor kommunistene var sterke, kunne presset nedenfra komme fra venstre, altså at man inntok mer progressive holdninger enn fagbyråkratiet. Meier og Rudwick skriver for eksempel at kommunistdominerte lokalforeninger av UAW tidlig i 1941 krevde “the inclusion of a non-discrimination clause” i den nye kontrakten med GM som var under forhandling.³³³

Det er altså uenighet innad i Black Agency-skolen når det gjelder kommunistenes rolle. Mens Halpern, Cohen og Korstad mener at kommunistene spilte en viktig rolle, nedtoner Meier og Rudwick den. Ingen mener imidlertid at kommunistpartiet spilte den rasesegregerende rollen som Whiteness-skolen hevder.

La meg nå gå over til statens rolle.

Statens rolle for fagbevegelsen

Statens rolle for CIO blir ansett som viktig hos Black Agency-skolen. Korstad argumenterer for eksempel for at “the structure of political opportunities” – rommet statlig politikk kan skape for sosiale bevegelser – var viktig: Særlig for svarte

³³⁰ I Scottsboro-saken var ni svarte unggutter i Alabama tiltalt for voldtekt av to hvite damer. En kampanje hvor både CIO og kommunistpartiet var viktige fikk dem frikjent. Kelley 1990, kap. 3 og 5.

³³¹ Halpern 1997, s. 110.

³³² Halpern 1997, s. 168.

³³³ Meier et. al. 1979, s. 73. De mener imidlertid at dette hadde mer med interne fraksjonskamper å gjøre og “represented in part an attempt to embarrass Walter Reuther” enn et reelt ønske om å bekjempe diskriminering. Dette begrunner de delvis med at lokalforeningen hvor Addes var leder, “was deeply infected with anti-black sentiment”.

arbeidere i sørstatene hadde den føderale statens handlinger betydning, mener Korstad.³³⁴ På samme måte skriver Cohen at statlig støtte til organiseringskampanjene spilte en stor rolle. Staten ga juridisk bistand samt legitimitet til organiseringen. Hun mener imidlertid samtidig at man ikke må overse “the extent to which the pressure of rank-and-file workers brought about the support of the New Deal state”.³³⁵ To eksempler på hvordan dette synet kommer fram i Black Agency-skolen viste jeg til i kapittel 1. Dette er Wagner Act og kommisjonen mot rasediskriminering i arbeidslivet, som ble opprettet som et resultat av Executive Order 8802 – Fair Employment Practices Commission (FEPC).

Om Wagner Act, som altså styrket den lovfestede retten til fagorganisering, skriver altså Cohen at loven skapte en legitimering av fagorganisering og rommet fagbevegelsen kunne operere i. Halpern bekrefter dette, men skriver at det avgjørende for organiseringsprosessen “was the union’s ability to control the production process”.³³⁶ Meier og Rudwick skriver at den svarte borgerrettighetsorganisasjonen National Urban League etter Wagner Act “began establishing Workers’ Councils across the country to stimulate ‘labor consciousness’ among black industrial workers”. Selv om dette hadde begrenset effekt til å begynne med, skulle det få betydning seinere.³³⁷ Det synes som om Korstad vektlegger lovgivningens rolle tyngre, og han skriver at “the Wagner act put teeth in labor’s rights to organize”. Han mener imidlertid at dette var noe særegent for sørstatene i forhold til nordstatene, hvor han mener Wagner-lovgivningen ikke ville ha samme effekt om det ikke var for grunnplansorganiseringen.³³⁸

Det andre eksemplet er altså etableringen av FEPC.³³⁹ På samme måte skapte dette et rom som fagbevegelsen kunne operere i. Den var et produkt av en langvarig kampanje fra svarte. Meier og Rudwick påpeker imidlertid at kommisjonen hadde få pressmidler. Men koalisjonen av UAW og svarte aktivister i Detroit brukte etableringen av en slik komité i kampanjene sine, og utnyttet den åpningen for agitasjon for føderal intervensjon en slik kommisjon var.³⁴⁰ Korstad påpeker også at

³³⁴ Korstad 2003, s. 7.

³³⁵ Cohen 1990, s. 302.

³³⁶ Halpern 1997, s. 132.

³³⁷ Meier et. al. 1979, ss. 20-31. Dette var ikke samme typen arbeiderråd som i 1934; se kap. 1.

³³⁸ Halpern 1997, “Introduction”, sitat, s. 130.

³³⁹ Alle verkene unntatt Cohen inkluderer FEPC som eksempel. Cohens narrativ slutter i 1939, og FEPC inkluderes dermed ikke.

³⁴⁰ Meier et. al. 1979, ss. 111-112.

FEPC ble et fokus for Local 22s virke. Spørsmålet om en lov som skulle sikre full sysselsetting i etterkrigstida, som diskusjonen om FEPC var en del av, skapte diskusjon i foreningen, og arbeidere fra Local 22 sendte haugevis av telegrammer og postkort til Kongressen med støtte til en slik lovgivning.³⁴¹ Halpern skriver likeens at UPWA var tidlig ute med å prøve ut hvordan man kunne bruke FEPC til å “compel employers to alter their hiring practices, utilizing shop-floor power to prompt committee investigations and... to insure that the... companies actually implemented the agency’s recommendations”.³⁴²

I Black Agency-skolens argumentasjon står altså statens rolle sentralt som en faktor som skapte et rom fagbevegelsen kunne operere i. Lovgivning og føderale institusjoner ble et fokus for fagbevegelsens aktivitet.

La meg nå se på arbeidsgivernes rolle.

Arbeidsgivernes rolle i arbeidslivet

Black-Agency-skolen mener arbeidsgivernes rolle var stor. Jeg vil se på hvordan skolen ser på arbeidsgivernes rolle i forbindelse med rasemotsetninger i arbeidsprosessen.

Halpern bruker en del plass på å vise hvordan slakteriindustrien var tidlig ute med å bruke metoder for å segmentere produsjonen. Han forklarer hvordan det ble skapt ett marked for faglært arbeid og et annet for andre formål. En tredje gruppe, bestående av afroamerikanere ble brukt som reservearbeidskraft ved arbeidskonflikter og stramt arbeidsmarked. Dette betydde at de kunne holde lønna nede, ved å kjøpe billig arbeidskraft i korte tidsrom ved behov, og holde seg med en liten gruppe høytlønte faglærte arbeidere med spesialkunnskaper som var avgjørende i produksjonsprosessen. I tillegg ble produksjonen splittet opp etter fagkunnskaper, etnisitet og rase.³⁴³

Cohen viser med basis i teori om arbeidsmarkedssegmentering hvordan arbeidsgiverne utviklet en byråkratisk kontroll i Chicagos industrier: fram til 1919 hadde arbeidsgivere “assumed that the best way to keep their semiskilled workforce from unifying politically was to divide it ethnically” Men etter at streikene i 1919 demonstrerte at egne avdelinger basert på etnisitet kunne bidra til å styrke militanse, skiftet de strategi. De begynte i større grad å isolere individuelle arbeidere ved å bryte

³⁴¹ Korstad 2003, s. 256

³⁴² Halpern 1997, s. 215.

³⁴³ Halpern 1997, ss. 23-30.

opp etniske og rasemessige ansamlinger på fabrikkene. På 1920- og 1930-tallet ble det segmenterte arbeidsmarkedet forsterket: “(a) combination of low-skilled jobs, lack of seniority resulting from frequent layoffs, and vulnerability to employer racism doomed [blacks] to ‘first-fired’ status.”³⁴⁴ I det store bildet trekker Korstad fram den amerikanske økonomien, hvor en “racial capitalism” i sørstatene skapte et separat “low-wage labor market... that depended on the exploitation of black labor, served as a magnet for runaway northern industries, undercut the labor movement, and pulled national wage standards down”³⁴⁵.

Arbeidsgiverne søkte å skape en fragmentert og etnisk stratifisert arbeiderklasse, skriver Halpern og Cohen.³⁴⁶ Svarte arbeidere kunne i utgangspunktet bare regne med at de plassene som var åpne for dem, var på bunnen.³⁴⁷ I den grad hvite og svarte arbeidere gjorde samme type arbeid, eller arbeid med sammenliknbare fagkunnskaper, skjedde det på forskjellige avdelinger. De ble satt opp mot hverandre – en hvit arbeider på Reynolds-fabrikken forklarte det slik til en sosiolog i 1935: “They is using the poor whites to whip the nigger and the nigger to whip the poor whites. If the poor whites sort of get out of line, they fire them and put niggers in their jobs and they do the niggers the same way.”³⁴⁸ En personalsjef ved en stålfabrikk sa rett ut hvordan de skapte konkurranse om de laveste plassene: “We have Negroes and Mexicans in a sort of competition with each other. It is a dirty trick.”³⁴⁹

Meier og Rudwick har som utgangspunkt Fords rekruttering av svarte arbeidere som en særegenhet sett i forhold til andre bilfabrikanter. Denne særegenheten forklarer de med Henry Fords personlige paternalistiske filantropi. Fords ansettelsespolitikk skapte i begynnelsen en positiv holdning til selskapet blant Detroit's svarte arbeidere. Imidlertid påpeker Meier og Rudwick at produksjonsprosessen de svarte arbeiderne ble rekruttert inn i, førte til at selskapets svarte arbeidere opplevde at de hadde de samme problemene som de hvite arbeiderne.³⁵⁰ De svarte arbeiderne ved Ford befant seg dermed i et motsetningsfylt

³⁴⁴ Cohen 1990, ss. 163-185, sitater, s. 163, 242.

³⁴⁵ Korstad 2003, s. 5.

³⁴⁶ Halpern 1997, s. 3; Cohen 1990, s. 3..

³⁴⁷ For eksempel støperier i stål- og bilindustrien; “confined to the most menial positions and ... concentrated in the most disagreeable departments” i slakteriindustrien; Halpern 1997, s. 30.

³⁴⁸ Sitert i Korstad 2003, s. 97.

³⁴⁹ Cohen 1990, s. 167.

³⁵⁰ Som “the lack of seniority, the speed-up, the spying on workers’ outside activities, and the personnel office’s arbitrary policies”. Meier et. al. 1979, s. 15.

forhold til konsernet, hvor takknemlighet og misnøye eksisterte samtidig.³⁵¹ Meier og Rudwick mener at hvorvidt årsaken til Fords ansettelsespolitikk baserte seg på et kalkulert forsøk på å forhindre fagorganisering ved å utnytte rasefordommer, er vanskelig å basere på empiriske beviser. De mener imidlertid at han var klart påvirket av en frykt for kollektive avtaler og av datidas rasistiske teorier, og dermed trodde på at forskjeller mellom svarte og hvite var naturgitte og at rasesegregering var ønskelig.³⁵²

Strukturelle faktorer ligger altså til grunn for mye av Black Agency-skolens tanker rundt rasemotsetninger.

La meg nå oppsummere dette kapitlet om Black Agency-skolen. Utgangspunktet for skolen er altså at svarte arbeideres egenaktivitet var viktig for tilkjempingen av rettigheter, tilgangen på bedre jobber og fagbevegelsens utvikling. Rettigheter som ansiennitet var et viktig krav som både svarte og hvite arbeidere nøt godt av, men de kunne ha motsetningsfylte effekter. Konkurransen om jobber og boliger trekkes fram for å forklare hatstreiker og raseopptøyer. En allianse mellom svarte arbeidere på grunnplanet og fagbyråkratiet vokste fram i løpet av CIOs organiseringsprosess. I denne alliansen peker majoriteten av Black Agency-skolen på kommunistpartiet som en viktig faktor, men her er det uenighet. Statens rolle som skaper av et rom for fagbevegelsen å operere i, tillegges stor vekt, og arbeidsgivernes rolle i skapelsen av rasemotsetninger poengteres.

I kapittel 2, 3 og 4 har jeg nå presentert flere historiske skoler og gjennomgått en debatt om forholdet mellom rase og klasse. I neste kapittel vil jeg se nærmere på disse skolenes styrker og svakheter, og årsaken til deres framvekst.

³⁵¹ Meier et. al. 1979, ss. 5-16.

³⁵² Meier et. al. 1979, s. 11.

Kapittel 5 Historiografiens styrker og svakheter, og årsaken til skiftene

Jeg har nå presentert de historiske skolene og debatten om rase og klasse innenfor amerikansk arbeiderhistorie. I kapittel 5 vil jeg gjøre to ting. Jeg vil først se på de ulike skolenes styrker og svakheter. Deretter vil jeg vurdere årsakene til framveksten av de ulike skolene. I hovedsak har jeg i de tidligere kapitlene presentert Gutman-skolen og de to undergruppene av denne, Whiteness-skolen og Black Agency-skolen. Dette kapitlet vil derfor også konsentrere seg om disse.

Styrker og svakheter i historiografien

Det er liten tvil om at Gutman-skolens historie skrevet nedenfra skapte en rekke svært interessante studier. Gjennom å studere andre grupper enn de som tradisjonelt hadde blitt studert, gjenfant man ofte en skjult historie. Nærheten til det levde liv har vært stor hos Gutman-skolen. Flertallet av arbeiderklassen levde sine liv utenfor fagbevegelsens institusjonelle rammer, og Gutman-skolen fanget opp mye av dette.

En svakhet som har blitt påpekt hos Thompson, var tendensen hans til å behandle klasse som noe litt for subjektivt.³⁵³ I kapittel 2 siterte jeg E.P. Thompson på at han ikke så “class as a ‘structure’, nor even as a ‘category’”. Dette pekte nok vekk fra å analysere det objektive, økonomiske aspektet ved klasse. I forlengelsen av dette har det blitt påpekt at fordi Thompsons historie nedenfra så bort fra klasse som et objektive forhold med basis i den sosiale organiseringen av produksjonsforholdene, så forsvant det totale perspektivet fra analysen, altså klasse som et motsetningsforhold mellom arbeid og kapital.³⁵⁴ Thompson hadde en direkte påvirkning på Gutman. Men det kan nok diskuteres i hvor stor grad kritikken mot Thompson også gjelder for Gutman og andre i Gutman-skolen. Gutman fokuserte også i “Work, Culture, and Society in Industrializing America” på ulike grupper av kvinner og menn som ikke tidligere hadde vært i kontakt med maskiner, et amerikansk samfunn i rivende utvikling og på arbeidskulturene deres i forskjellige tidsperioder.³⁵⁵ Men Gutman ser jo ikke bort fra hvordan arbeidsgiverne forsøkte å omforme disse arbeidskulturene, tvert imot inkluderer han hvordan det ble utformet reglementer på fabrikkene for å “tame such rude customs” som “irregular and undisciplined work patterns”.³⁵⁶ Andre

³⁵³ Noe som ble påpekt av mer strukturalistiske marxister; se Perry 2002, kap. 6.

³⁵⁴ Callinicos 1998, s. 39. Ett av poengene til Callinicos er at den historiske materialismen må forsøke å skrive totalhistorie for å få med dynamikken i motsetningen mellom klassene.

³⁵⁵ Gutman 1973, s. 537.

³⁵⁶ Gutman 1973, s. 544.

historikere i Gutman-skolen, for eksempel Harry Braverman, overser heller ikke at arbeiderklassens posisjon ble formet av strukturelle faktorer. Store deler av Bravermans *Labor and Monopoly Capital: The Degradation of Work in the Twentieth Century* er for eksempel viet til forholdet mellom arbeidere og ledelse, samt utviklingen av monopolkapitalen.³⁵⁷ Men aktørenes rolle i den historiske prosessen er framtrødende hos Gutman-skolen, i motsetning til hos mange av Thompsons strukturalistiske kritikere.³⁵⁸

Som jeg har vist, har imidlertid en annen kritikk av Gutman og den tidlige Gutman-skolen ført til dannelsen av nye underkategorier som Whiteness-skolen og Black Agency-skolen i løpet av de siste tiårene. Denne kritikken gikk, som jeg viste i kapittel 2, på at Gutman-skolen ikke tok spørsmålet om forholdet mellom rase og klasse alvorlig nok. Også forsvarerne av Gutman, som Eric Arnesen, anså altså at det kunne være riktig at arbeidere av andre etnisiteter enn hvite ikke var godt nok inkludert i fortellingene.

En av styrkene til både Whiteness- og Black Agency-skolen er at denne inkluderingen tas på alvor. Som jeg har vist i kapittel 3 og 4, er svarte arbeideres stilling i produksjonen godt inkludert hos begge skolene. Det virker også riktig å si at strukturelle faktorer tas på alvor av begge skolene, selv om dette er mer ujevnt hos Whiteness-skolen.

Som jeg viste i kapittel 2, fokuserer David Roediger i *Wages of Whiteness* i stor grad på hvordan den hvite arbeiderklassen bidro til å skape rasisme. Fokuset på aktørskap framfor strukturer var i denne boka sterkt. Imidlertid inkluderer jo Roediger i mye sterkere grad andre faktorer som forklaring i *Working Toward Whiteness*, slik jeg viste i kapittel 3.

Et annet poeng påpekte Roediger selv i et etterord til en revidert utgave av *Wages of Whiteness*, nemlig at han selv hadde reprodusert hva han kaller en “white blindspot” i boka ved å implisere at de hvite mennene han skrev om skulle konstituere hele den amerikanske arbeiderklassen.³⁵⁹ *Wages of Whiteness* handler bare om et segment av arbeiderklassens aktørskap. Han skriver at

³⁵⁷ Boka heter jo *Labor and Monopoly Capital*, og av fem deler heter del en “Labor and Management” og del tre “Monopoly Capital”; se Braverman 1974.

³⁵⁸ Louis Althusser så jo for seg historien som en prosess uten subjekt; se Perry 2002, kap. 6. Et tilleggs poeng her er at Perry Anderson, som brakte strukturalistisk marxisme sterkt inn i historiefaget, også ble kritisert av Thompson.

³⁵⁹ Roediger 1992, s. 188.

I had long argued that slavery in the US was part of a capitalist system of social relations [and] that slaves were workers... I had further detailed... the necessity of considering working class households and the pivotal role of white women factory workers

i klassekampen på den tida boka handler om.³⁶⁰ Spørsmålet er om boka ville sett ut på samme måte om også disse gruppenes aktørskap hadde blitt inkludert.

Whiteness-skolen har også en styrke på et relatert punkt. Som Eric Foner påpekte i en debatt om Whiteness-skolen, har den “deconstructed... the unstated assumption that ‘white’ is Americans’ normal condition and that ‘race’ is something that applies only to nonwhite minorities”.³⁶¹ På meg virker selve ønsket om å skrive historie om et nytt tema – hvite menneskers selvforståelse – i seg selv som en styrke. Med andre ord har den åpnet en ny forskningsfront. Jeg tror James Barrett har et poeng når han skriver at det har båret frukter å studere

the changing and confusing historical usage of the term ‘white’... the confusion surrounding the ascribed status of ‘new immigrant’ workers and their own ignorance and ambivalence regarding racial conventions in the United States.³⁶²

Måten Thomas Guglielmo har løst spørsmålet på i *White On Arrival*, synes jeg bærer bud om at Whiteness-skolens forskning har vært fruktbar. I hans argumentasjon er det, slike jeg viste i kapittel 3, ikke slik at italienerne “ble” hvite i den forstand at de tilkjempet seg statusen slik Roediger skriver om irene. Guglielmos tese er heller at strukturelle trekk ved det amerikanske samfunnet bidro til at identiteten deres ble forandret fra lokal italiensk til hvit og italienskamerikansk.

Imidlertid tror jeg Whiteness-skolen har noen svakheter når det gjelder definisjonen av begrepet whiteness. Noen representanter for Whiteness-skolen bruker begrepet om to ting på en og samme tid. Det virker som om whiteness noen steder betyr hvit identitet, andre steder “white supremacy” – og i enkelte tilfeller at disse er synonymmer. Når Roediger skriver at de nye immigrantenes underrepresentasjon i Chicago-opptøyene i 1919 var en “abstention from whiteness”, bruker han whiteness

³⁶⁰ Roediger 1992, ss. 188-189.

³⁶¹ E. Foner 2001, s. 59.

³⁶² Barrett 2001, s. 34.

på en måte hvor hvit identitet og rasisme er en og samme ting. Mener han da at rasisme er hvit identitet?³⁶³ Dette virker uklart.

Whiteness-skolen kan være ullen i andre sammenhenger også. Brattain skriver for eksempel at “white workers had always received *intangible compensation* merely for the color of their skin [min utheving]”.³⁶⁴ I tillegg til de materielle fordelene Whiteness-skolen mener at hvite arbeidere fikk på grunn av hudfargen, fantes det altså mer *uhåndgripelige* fordeler. Jeg finner det vanskelig å få klarhet i hvilke fordeler Whiteness-skolen mener er uhåndgripelige. Dette kan kanskje stamme fra Roedigers framheving av bisetningen til Du Bois om en psykologisk lønn, som han brukte i *Wages of Whiteness*. Som Foner påpeker, er kanskje dette begrepet i ferd med å bli “elevated into an historical shibboleth” – en kode som skiller medlemmer av en gruppe historikere fra en annen.³⁶⁵ Men som jeg viste i kapittel 2, har nok begrepet om den psykologiske lønna blitt brukt på en annen måte enn Du Bois så for seg.

En tredje svakhet hos Whiteness-skolen er at den kan ha et noe ensidig fokus på det problematiske ved fagbevegelsens og arbeiderklassens krav. Av Roedigers og Nelsons tekster kan man få inntrykk av at ansiennitetskrav ikke spilte noen *annen* rolle enn å forsterke ny-immigrantenes whiteness og sementere segregering. Når Roediger mener at CIOs kollektive avtaler sementerte segregering, mener han at grensene ble satt ikke bare av grunnplanets rasisme, men av CIO-prosjektets logikk også, nemlig hvordan kontraktene man inngikk sementerte eksisterende segregering.³⁶⁶ Fagbyråkratiet “(i)n their actions and inactions... defined the content of nonracial syndicalism for the white rank and file”.³⁶⁷ Imidlertid skriver Nelson at “white rank and filers were determined to maintain their racially based advantages in the mills’ occupational hierarchies”.³⁶⁸ Antakelig kan man forstå dette som at det fantes en gjensidig påvirkning mellom CIO-prosjektets logikk, fagbyråkratiet og grunnplanet. Men kan det ikke trekkes fram mer arbeidsmarkedslogiske forklaringer på dette enn at CIO fungerte som beskytter av hvite arbeideres interesser?

³⁶³ Eric Arnesen påpekte dette i 2001. Roediger brukte samme formulering i en artikkel han skrev sammen med James Barrett i 1997. Barrett anerkjente i en debatt i 2001 at en slik formulering “may have been clumsy”. Roediger brukte det altså fortsatt i *Working Toward Whiteness* i 2005. Se Barrett et. al. 1997; Barrett 2001, s. 36; Arnesen 2001a; Roediger 2005.

³⁶⁴ Brattain 2001, s. 48.

³⁶⁵ Foner 2001, s. 58.

³⁶⁶ Roediger 2005, ss. 211-212.

³⁶⁷ Roediger 2005, s. 216.

³⁶⁸ Nelson 2001, s. 208.

Når det gjelder Black Agency-skolens styrker og svakheter, har jeg noe færre kommentarer. Black Agency-skolen påpeker som jeg viste i kapittel 4, mer konsekvent hvordan strukturelle faktorer formet forholdene i arbeidsmarkedet som fagbevegelsen måtte forholde seg til. Jeg tror at slike teorier om strukturell forming av arbeidsmarkedet kan bidra sterkt til å forklare mange trekk ved fagbevegelsen. Et fokus på aktørskap er imidlertid også nødvendig å ha med. Black Agency-skolens fokus på aktørskap er da også tydelig, all den tid skolen har blitt tildelt en tittel som inneholder begrepet. Som jeg har vist, baserer skolen seg på å vise hvordan svarte arbeidere agerte for å hankses med hindringer som lå i veien for at de skulle få tilgang til goder de i utgangspunktet ikke hadde. Skolen viser tydelig et samspill mellom aktørskapets muligheter og strukturenes begrensninger. Hvis kritikken mot at den tidlige Gutman-skolen til en viss grad overså spørsmålet om raseforhold innenfor arbeiderklassen er korrekt, skulle Black Agency-skolens verker bidra til å bøte på denne svakheten. En klar styrke hos Black Agency-skolen er dermed hvordan svarte arbeidere trekkes tydelig inn som aktører i fortellingen om den amerikanske arbeiderklassen.

Av svakheter hos Black Agency-skolen kan det kanskje påpekes en potensiell fare for å gjøre et overslag i motsatt retning av hva den tidlige Gutman-skolen ble kritisert for. Dette ville da være å overvurdere de svarte arbeidernes rolle, tatt i betraktning at de var et mindretall i arbeiderklassen og fagbevegelsen. Jeg tror imidlertid en slik kritikk av Black Agency-skolen ville være gal basert på mine resultater i kapittel 4 og 6.

Det virker altså som om både Whiteness-skolens forsøk på å skrive om rasisme og identitetskonstruksjon i USA, og Black Agency-skolens forsøk på å inkludere svarte arbeideres aktørskap i fortellingen om den amerikanske arbeiderklassen og fagbevegelsen, har gitt interessante resultateter. Det noe ensidige fokus på aktørskap hos Roediger i *Wages of Whiteness* virker moderert. Jeg tror at aktørskap må være et element i en historisk forklaring. Imidlertid tror jeg også det kan være riktig å si at måten deler av Whiteness-skolen i økende grad har trukket strukturelle faktorer inn i forklaringene på, har styrket skolen. Black Agency-skolen har fokusert på dette hele veien.

Jeg vil i neste kapittel vurdere Whiteness-skolens og Black Agency-skolens antakelser nærmere ved å se på arkivmateriale om UAWs virke på 1930- og 1940-

tallet. Men før jeg gjør det vil jeg bruke resten av dette kapitlet på å diskutere årsakene til at ulike historiske skoler vokser fram.

Hvorfor oppstår nye historiske skoler?

I min tekst har jeg framstilt et brudd mellom Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen, samt vist hvordan to distinkte skoler har vokst fram innenfor Gutman-skolen. Som jeg tok opp i introduksjonskapitlet, kan det kan tenkes flere årsaker til at nye skoler oppstår.³⁶⁹ Jeg vil nå diskutere hvorfor bruddene har oppstått mellom skolene jeg til nå har presentert.

Bruddet mellom Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen innenfor amerikansk arbeiderhistorie har nok flere årsaker, både faginterne, fageksterne og institusjonelle.³⁷⁰

Som jeg påpekte i kapittel 2, overdrev Commons/Perlman-skolen fagbevegelsens betydning for arbeiderklassen i sine verker. Dette må stilles opp som en viktig fagintern grunn til at Gutman-skolen vokste fram. Ønsket om å finne en bredere historie om arbeiderklassen var sentralt. Påvirkningen fra utlandet må vurderes som viktig. E.P. Thompsons *The Making of the English Working Class* hadde direkte innvirkning på Gutmans artikkel “Work, Culture and Society in Industrializing America”.

Et par fageksterne faktorer må også med. Utviklingen av masseuniversitetet på 1960-tallet betydde at folk fra andre samfunnsgrupper enn tidligere fikk innpass i akademia. I tillegg utviklet det seg en ny venstreside internasjonalt med blant annet motstanden mot Vietnamkrigen og en sterk borgerrettighetsbevegelse i USA på 1960-tallet. Disse faktorene bidro nok til at fokuset for studieobjektene flyttet seg til historie nedenfra.³⁷¹

Institusjonelt kan man tenke seg at bruddet mellom Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen også var knyttet til utvidelsen av universitetssystemet. Etter hvert som det ble åpnet flere stillinger for de nye gruppene som inntok akademia, fikk de alternative analysene institusjonelle rammer å jobbe innenfor.³⁷² David Brody påpeker for eksempel at perspektivet hos den delen av Gutmans skolen som fokuserte på studier av livet på fabrikkgulvet, ble åpnet opp av E.P. Thompson og andre, og at “[David]

³⁶⁹ Se Introduksjon.

³⁷⁰ Se for eksempel Brody 1979.

³⁷¹ Se for eksempel Appleby et. al. 1994, ss. 171-174

³⁷² Jeg har ikke lyktes i å finne detaljer for når representanter for Gutman-skolen entret institusjonene.

Montgomery and his students are carrying it forward in time”.³⁷³ Med institusjonelle stillinger fulgte det med studenter som kunne læres opp i samme tradisjon gjennom veiledning.

Utviklingen av skoler innenfor Gutman-tradisjonen

Mens det fant sted et tydelig brudd mellom to tradisjoner i bruddet mellom Commons/Perlman-skolen og Gutman-skolen, var det i utviklingen av Whiteness- og Black Agency-skolen ikke snakk om et brudd med Gutman-skolen. Snarere var det snakk om framveksten av to underkategorier innenfor samme skole, som fokuserte på forskjellige ting.

Gitt kritikken Gutman-skolen fikk av Herbert Hill og David Roediger, kan man kanskje vurdere om Whiteness-skolen ligger innenfor Gutman-tradisjonen eller om det fant sted et brudd. Jeg har valgt å se den som en del av Gutman-skolen, på grunn av måten den velger å skrive historie nedenfra på. Både Whiteness- og Black Agency-skolen bruker metodene til Gutman. Jeg har altså sett på hvordan de analyserer forhold innenfor og utenfor den institusjonelle fagbevegelsen. Hovedtemaet for begge skolene har vært skjæringspunktet mellom rase, klasse og fagbevegelse.

Debatten internt i Gutman-skolen om forholdet mellom rase og klasse kan stilles opp som en fagintern faktor for framveksten av både Whiteness- og Black Agency-skolen. Denne debatten hadde nok et utspring også i fageksterne faktorer, men fagdebatten var i seg selv viktig.

For Whiteness-skolens oppblomstring var ønsket om å bringe arbeiderklassens eget aktørskap mer inn i forståelsen av rasisme og hvit identitet en faktor. Sitatet fra Roediger som sier at Gutman-tradisjonen “has hesitated to explore working class ‘whiteness’ and white supremacy as creations, in part, of the working class itself,” antyder dette.³⁷⁴ Dette stammet nok fra en påvirkning fra identitetspolitikk, noe jeg kommer tilbake til snart.

I hvor stor grad var postmodernismen som tendens en faktor for Whiteness-skolens framvekst? Enkelte trekk i *Wages of Whiteness*, som jeg siterte Peter Kolchin på i en fotnote i kapittel 2, kan minne om påvirkning fra postmodernistiske eller poststrukturalistiske tradisjoner: Roediger kombinerte en “emphasis on class ... with

³⁷³ Brody 1979, ss. 116-117. Som jeg nevnte i kapittel 2, identifiserte David Brody to tendenser for hva Gutman-skolen valgte å skrive om, arbeiderklassens liv utenfor jobben versus opplevelsene på jobben.

³⁷⁴ Roediger 1991, ss. 9, 11.

some decidedly nontraditional—postmodern—touches”. Jeg vil imidlertid trå litt varsomt her, for de verkene jeg har valgt ut som grunnlag for analysen i kapitlet om Whiteness-skolen, viser få slike trekk. Dennis Dworkin skriver at forfattere innenfor skolen

deployed poststructuralist notions of language and discourse to understand shifts in cultural and political meaning... Yet... by no means has this fact led them to embrace the more radical epistemological implications of poststructuralism.³⁷⁵

Det virker galt å si at Whiteness-skolen er en postmodernistisk eller poststrukturalistisk skole basert på mine resultater. At den kan ha klarere trekk av dette i andre verker, eller andre fagtradisjoner, innenfor “whiteness studies”, vil jeg derimot ikke avvise.³⁷⁶

Ellers finner jeg av fageksterne faktorer den politiske utviklingen i USA som viktig. Det skjedde et viktig politisk skifte med valget av Ronald Reagan som president i 1980. Roediger peker på hva han mener var det “appalling extent to which white male workers voted for Reaganism in the 1980s” som en hovedmotivasjon for å skrive *Wages of Whiteness*.³⁷⁷ Den politiske framveksten av reaganismen kan altså knyttes til framveksten av Whiteness-skolen.

Men selve grunnlaget for fokuset i Whiteness- og Black Agency-skolen – ønsket om å integrere analysen av raseproblematikken i samfunnet tettere i studien av arbeiderklassen og fagbevegelsen – kan nok også knyttes til framveksten av en politisk tendens på venstresida. Dette er framveksten av de nye sosiale bevegelsene på 1960-tallet og identitetspolitikken. Det har vært argumentert for at framveksten av identitetspolitikk kan knyttes til en svekkelse i troen på arbeiderklassen og fagbevegelsen som kraft for forandring. Mange av aktivistene i de nye sosiale bevegelsene i USA oppfattet den vestlige arbeiderklassen og fagbevegelsen som oppkjøpt og ikke et fokus for radikal forandring.³⁷⁸ Sosiologen Craig Calhoun skriver for eksempel at tanken om de nye sosiale bevegelsene var

rooted in an opposition of various movements that began to flourish in the 1960s to the labor and socialist movements that had... previously dominated activism, and which were allegedly governed by a single dominant identity

³⁷⁵ Dworkin 2007, s. 187.

³⁷⁶ Eric Arnesen påpeker dette i Arnesen 2001a.

³⁷⁷ Roediger 1991, s. 188.

³⁷⁸ Se for eksempel Smith 1994.

structure rather than allowing for the open play and legitimation of many identities.³⁷⁹

Dette fikk blant annet et uttrykk i samfunnsanalyser som argumenterte for at klasse ikke var en like avgjørende faktor som tidligere i et nytt, postfordistisk arbeidsliv. Dworkin skriver for eksempel at kritikerne mente at forandringer i økonomien undergravde grunnlaget for å snakke om klasse, og at de mente at arbeiderklassen hadde en for privilegert posisjon hos marxister. Noen mente at de gikk “beyond Marxism... This position was often accompanied in relationship to the advocacy of one or more of several versions of identity politics.”³⁸⁰

Og dette kan ha betydd noe for framveksten av Whiteness-skolen. Bruce Nelson skriver for eksempel at:

(T)oo often scholars and labor activists have sought to envelop race in the language of class... and the invocation of the ‘common dreams’ that allegedly animated progressive movements before the emergence of ‘identity politics’.³⁸¹

Før identitetspolitikken var det ifølge Nelson altså et problem at forskere i for stor grad snakket om klasse framfor rase. Med fokus på identitetspolitikk kunne man finne en annen løsning enn en “economistic [one] for the malady that is ‘whiteness’.”³⁸²

Når det gjelder Black Agency-skolen, kan arven fra borgerrettighetsbevegelsen helt klart trekkes fram som en viktig faktor. Svarte aktivisters egne historier framheves innenfor skolen. Og som nevnt i kapittel 4, var det den sentrale borgerrettighetsorganisasjonen NAACPs historie som var utgangspunktet for Meier og Rudwick da de endte opp med å skrive *Black Detroit and the Rise of the UAW*.³⁸³

Det ville være galt å si at Whiteness- og Black Agency-skolen som helhet forfekter identitetspolitiske standpunkter av typen som avskriver arbeiderklassen som aktør for forandring. Roediger avviste for eksempel dette i etterordet jeg viste til over. Han ville forsvare seg mot påstanden om at han ikke ser arbeiderklassen som en slik aktør, og skrev at boka “is part of an effort to expand Marxist analysis and to forward

³⁷⁹ Calhoun 1994a, ss. 9-36; sitat s. 22

³⁸⁰ Dworkin 2007, s. 63.

³⁸¹ Nelson 2001, s. 293.

³⁸² Nelson 2001, s. 293.

³⁸³ Se kap 4.

working class resistance rather than an abandonment of either”. Han påpeker imidlertid at “the fact that it requires such defense is telling”.³⁸⁴ Boka kunne oppfattes som at den argumenterte for andre politiske konklusjoner. Men utviklingen av skoler med et så klart fokus på rase innenfor arbeiderklassen som studieobjekt kan nok like fullt knyttes til identitetspolitikens framvekst.³⁸⁵

Som jeg viste tidligere, var en av årsakene til framveksten av de to skolene en fagintern kritikk av hvor godt rasespørsmålet var integrert i Gutman-skolens fortellinger. En vending som går igjen mange steder hos Whiteness-skolen, er at Gutman-skolen hadde et raseproblem.³⁸⁶ Et relevant spørsmål å stille er dermed i hvilken grad Gutman-skolen hadde et raseproblem før Whiteness- og Black Agency-skolen?

Eric Arnesen anerkjente i forbindelse med debatten om *Wages of Whiteness*, som jeg viste i kapittel 2, at mange arbeiderhistorikere hadde oversett eller marginalisert både hvite arbeideres rasisme og afroamerikaneres stilling i arbeiderklassen.³⁸⁷ Men i ettertid påpekte han også hvordan han selv inntok en mindre anklagende holdning enn Hill og Roediger, basert på at historiografiske skifter ofte finner sted gradvis. Allerede før debatten startet, var det slik at mange mastergrads- og doktorgradsstudenter drev med forskning som handlet om slike temaer som kritikerne etterlyste.³⁸⁸ Denne prosessen hadde startet kanskje et tiår før Hills kritikk av Gutman. Både Whiteness- og Black Agency-skolen vokste fram som et resultat av dette. Arbeidet med boka til Halpern, for eksempel, startet ifølge ham selv i 1982 som en semesteroppgave en gang det første året på mastergradsstudiet.³⁸⁹ Og Meiers og Rudwicks bok ble publisert på slutten av 1970-tallet.

Det virker imidlertid som om det er en konsensus mellom de to skolene om at forholdet mellom rase og klasse ble skjøvet noe i bakgrunnen av Gutman-skolen. Halpern mener at rase, som klasse, er et relasjonsforhold mellom grupper, men at mange historikere i Gutman-skolen “tend to regard ‘race’ simply as a synonym for ‘black’”, og skriver om afroamerikanere i arbeidslivet som om de var fullstendig

³⁸⁴ Roediger 1991, s. 187.

³⁸⁵ Det er vel også et tolkningsspørsmål hvorvidt identitetspolitikken ser bort fra arbeiderklassen som subjekt eller om den anser den for å være en av potensielt flere identiteter. Se Calhoun 1994a.

³⁸⁶ “The New Labor History [Gutman-skolen, min anm.] has a race problem,” skrev Nell Irvin Painter. Painter er blant annet sitert i Nelson 2001, s. xxi.

³⁸⁷ Arnesen 1993, s. 54.

³⁸⁸ Arnesen 2006, s. 333.

³⁸⁹ Halpern 1997, s. xi.

adskilt fra de hvite arbeiderne.³⁹⁰ Ifølge Halpern er altså de nyere tendensene innenfor Gutman-skolen bedre i stand til å integrere den mangfoldige arbeiderklassens historier.

I tillegg til de faginterne og fageksterne faktorene jeg har stilt opp over, kan det også tenkes institusjonelle faktorer for hvorfor det oppsto undergrupperinger av Gutman-skolen. Som David Brody har påpekt, vokste den faglige infrastrukturen i amerikansk arbeiderhistorie enormt i det drøye tiåret etter etableringen av Gutman-skolen. I 1977 trengtes det 25 sider i tidsskriftet *Labor History* for å liste opp alle artiklene som ble skrevet om amerikansk arbeiderhistorie det året, og det ble levert 50 doktorgradsavhandlinger innen fagfeltet.³⁹¹ Den påfølgende utviklingen av undergrupper innenfor skolen kan ha vært knyttet til ønsket om originale vinklinger på forskningen på grunn av institusjonelle forhold.

I dette kapitlet begynte jeg med å se på styrker og svakheter hos de ulike skolene. Forutsatt at Whiteness- og Black Agency-skolene er undergrupper av Gutman-skolen, virker det riktig å si at teoriutviklingen innenfor Gutman-skolen fortsatt pågår. Debatten om forholdet mellom rase, klasse og fagbevegelse innenfor skolen har gitt seg utslag i dannelsen av disse to undergruppene. Både fageksterne, faginterne og institusjonelle faktorer har bidratt til dette. Utviklingen av masseuniversitetet i etterkrigstida, en ny politisk venstreside og framvekst av identitetspolitikk på 1960-tallet og seinere, framveksten av reaganismen og vekst i den faglige infrastrukturen innenfor fagfeltet bidro til utviklingen.

³⁹⁰ Halpern 1997, s. 2.

³⁹¹ Brody 1979, s. 113

Kapittel 6 UAW, klasse og rase – et empirisk eksempel

De foregående kapitlene har vært dominert av historiografi. Som jeg har vist, fokuserer de ulike skolene på forskjellige aspekter ved CIO, og jeg tok opp årsakene til organisasjonens framvekst i kapittel 1. I dette kapitlet vil jeg presentere resultatene fra studier av arkivmateriale. Formålet med dette er å relatere tesene til Whiteness- og Black Agency-skolen slik jeg analyserte dem i kapittel 3 og 4, til arkivmateriale. La meg begynne med å presentere kildene.

Presentasjon av kildematerialet

Det fins mange potensielle kilder for å studere CIOs innsats for å forene arbeidere av ulik etnisitet gjennom industriforbundsorganisering. Jeg har valgt å se spesielt på UAWs arbeid grovt sett det første tiåret av organisasjonens eksistens. For å gjøre det har jeg benyttet meg av en rekke samlinger ved UAWs arkiver ved Walter Reuther Archives of Labor and Urban Affairs (ALUA) i Detroit, samt enkelte ved CIOs arkiver ved American Catholic University History Research Center & University Archives (CUA) i Washington D.C.

Enkelte av CIOs og UAWs samlinger har vært relevante for mitt prosjekt, særlig samlingene ved ALUA. Ved ALUA har jeg har brukt samlingene til enkeltavdelinger av UAW, som War Policy Division, Fair Practices Department og Recreation Department. Av UAW-foreninger har jeg hatt nytte av Local 3s og Local 600s samlinger. Individuelle samlinger av arkivene til ledende UAW-figurer som brødrene Walter og Victor Reuther, Maurice Sugar, Olga Madar og Henry Kraus inneholder materiale om hvordan UAW jobbet for å bryte ned rasemotsetninger. Samlingen etter aktivisten Chris Alston har vært av interesse. Jeg har også brukt samlingen av arkivene til Association of Catholic Trade Unionists. I det ovennevnte har jeg funnet brev, møtereferater, pamfletter og løpesedler som har vært av interesse. I samlingen etter arbeiderjournalisten Joe Brown fant jeg en svært god samling av utklipp fra Detroits dagsaviser og UAWs egne publikasjoner. UAWs egen avis *United Automobile Worker* og egne utgaver for enkeltkonserner og de lokale foreningene som *Ford Facts* og *Voice of the Ford Worker* har vært tilgjengelig i samlingen Unbound Newspaper Collection.

Ved CUA har jeg brukt materiale fra CIOs sentrale arkiver, samt samlingene etter John Brophy, en ledende figur i CIO, og den katolske presten Francis Haas.

I tillegg til de ovennevnte samlingene fins det ved ALUA også samlinger med transkripsjoner av andre historikers intervjuer med ledere og grunnplansaktivister fra UAW. Svarte grunnplansarbeidere og aktivister i UAW ble intervjuet av Herbert Hill på 1960-tallet, og jeg har brukt enkelte av intervjuene som ble samlet i *Blacks In The Labor Movement*, samt intervjuer gjort av historikerne Judith Stepan-Norris og Maurice Zeitlin på 1980-tallet, samlet som *Talking Union Oral Histories*. Historikerne Alice og Staughton Lynd gjorde på begynnelsen av 1970-tallet intervjuer med grunnplansaktivister som ble gitt ut som *Rank and File: Personal Histories by Working-Class Organizers*, en bok jeg har brukt.³⁹² Akademiske artikler skrevet av Lloyd Bailer og Robert Weaver på 1940-tallet, har også vært nyttige.

Jeg vil nå presentere hva jeg har funnet. Jeg har valgt å følge framgangsmåten fra kapitlene om Whiteness- og Black Agency-skolen, og se på de samme punktene. Men jeg har lagt til særskilte punkter om kampanjen for å organisere arbeidsstokken på Ford, samt brukt ekstra plass på UAWs praksis for skolering av medlemmene og medlemmenes fritid.

Klasse, rase og UAW

I dette avsnittet vil jeg se på hvordan sammenhengen var i utviklingen av klasse og rase i UAWs første tiår. Hovedtesen til Whiteness-skolen er at hvit identitet ble styrket gjennom arbeiderklassens aktørskap og strukturelle faktorer. CIO bidro til å styrke whiteness. Black Agency-skolen mener at den svarte delen av arbeiderklassen spilte en viktig rolle i kampen for sine rettigheter. CIO var en alliert for de svarte.

Det er interessant å se hvordan bilarbeiderne ble framstilt i artikler fra Detroit's dagsaviser og UAWs egne aviser. I 1935 ville dagsavisa *Detroit Times* illustrere at bilproduksjonen i Detroit var en smeltedigel. Under overskriften "Blends of Many Nations Build U.S. Cars" trykkes det billedteksten kaller et typisk bilde av samlebåndet på en Chrysler-fabrikk. Åtte hvite menn står og lager en bil, og ved siden av hver person er det lagt inn tekst om hvor vedkommende stammer fra. Det er en bulgarsk, en tysk, to italienske, to irske, en skotsk og en tysk-irsk arbeider på bildet.³⁹³ Hvorvidt dette var første- eller andregenerasjons innvandrere er ikke sentralt. Dette bildet er nok representativt både for hvordan produksjonen på samlebåndet var i

³⁹² Bailer 1943; Bailer 1944; Weaver 1943; Lynd et. al. (red.) 1973.

³⁹³ "Blends of Many Nations Build U.S. Cars", *Detroit Times*, 25. januar 1935, ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder UAW Minority Groups.

bilindustrien, og for hvilket bilde som ble tegnet av bilarbeiderne. Whiteness-skolens poeng om naturliggjøringen av den hvite arbeideren synes på sin plass.

Det bildet ikke viser, er jo andre avdelinger ved fabrikken. Som jeg viste i kapittel 4, var det Ford-konsernet som i størst grad ansatte svarte arbeidere i Detroit. Svarte arbeidere ble nok ofte presentert og oppfattet som en gjeng med streikebrytere, og UAW formulerte følgende på en streike-løpeseddel: “Corporations have always tried to use Negroes to break strikes”.³⁹⁴

Jeg har sett mest på organiseringen av Ford-konsernet. Organiseringen av General Motors var som nevnt den første vellykkede kampanjen til UAW – resultatet av sit-downstreikene jeg viste til i kapittel 1. Meier og Rudwick skriver at svarte arbeidere ikke deltok aktivt i det overveldende flertallet av sit-downstreikene. De gikk hjem.³⁹⁵ UAW forsøkte imidlertid i sterkere grad etter dette å henvende seg til det svarte Detroit. En løpeseddel fra 1937 henvendte seg til “Negro Workers of Dodge & Chrysler, Union and Non-Union!” Argumentet var at arbeidsgivernes ansettelsespolitikk var diskriminerende, og at CIO var forskjellig fra AFL.³⁹⁶

Kampanjen for å organisere Ford

Men slike framstøt hadde begrenset suksess før forsøkene på å få med svarte arbeidere eskalerte under Ford-kampanjens siste fase i 1941. I og med at Fords ansettelsespolitikk hadde vært å ansette relativt sett mange flere svarte arbeidere enn konkurrentene, antok UAW at Ford-kampanjen måtte være mye mer henvendt til svarte for å lykkes. Samtidig var det arbeidere fra mange nasjonaliteter hos Ford.

Kampanjen for å organisere Ford hadde mange utfordringer. En var å skape enhet mellom folk av ulike nasjonaliteter og hudfarger. Løsningen på dette var å ansette organisatorer fra de ulike miljøene og opprette “(c)ity-wide Negro, Italian, Polish, Hungarian and other nationality committees... made up by one person of each race or nationality from each local”.³⁹⁷ Altså besto UAWs “Negro”-komité av svarte representanter fra hver lokale fagforening.

³⁹⁴ “Attention Negro Workers”, ALUA, UAW – Local 3 Coll., Box 38, Folder 38-4.

³⁹⁵ Meier et. al. 1979, ss. 34-38.

³⁹⁶ Et stempel på løpeseddelen tyder på at den ble delt ut i april 1937. “Negro Workers of Dodge & Chrysler”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW Minority Groups”.

³⁹⁷ “UAW locals back Ford Drive”, *United Automobile Worker*, 1. november 1940; ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW Ford Dep.”.

Røttene i hvert miljø ble bygd opp gjennom grunnplanskontakter. Massemøter for hver enkeltgruppe ble arrangert.³⁹⁸ og hjelp kunne også finnes hos de etniske gruppene aviser og radioprogrammer. For eksempel hadde den polsk-språklige venstresideavisa *Glos Ludowy* en fast spalte kalt “Corner of the Ford Worker”.³⁹⁹ Denne avisa hadde kanskje 10 000 lesere i Detroit.⁴⁰⁰ Organisatoren Stanley Nowak visste at det fantes ti polske radioprogrammer, og foreslo for organisasjonskomiteen til UAW at man kunne kjøpe reklametid der. Løpesedler på både engelsk og polsk ble også delt ut til denne gruppa.⁴⁰¹

Den afroamerikanske UAW-aktivisten Shelton Tappes beskrev at han ble invitert hjem til en meksikansk arbeider:

(H)e arranged for me to come to his house, and when I got to his house I'm telling you you never saw so many people in your life in one little house. These Mexican fellows who worked in Ford's and he had about 40 of them there, had brought their wives and their kids... (I) was well received.⁴⁰²

Organiseringen av de svarte arbeiderne var et viktig mål, for de utgjorde en betydelig andel av Ford-arbeiderne, og hadde ofte blitt brukt som streikebrytere. Et notat fra januar 1941 argumenterte for at organisering blant svarte var det svakeste leddet i organiseringskampanjen på det tidspunktet.⁴⁰³ “Negro Organizing Committee” jobbet for å bøte på dette. Den møttes en gang i uka, og besto av “Negro civic leaders”, prester og advokater, samt svarte representanter fra lokale UAW-foreninger.⁴⁰⁴ Prioriteringen av denne komiteen antydes ved at den i april 1941 skal ha hatt over 50 medlemmer, noen lønnede, andre frivillige.⁴⁰⁵ Sammenlikningen med AFL i rasespørsmålet ble brukt aktivt. Løpesedler ble delt ut med titler som “No Jim Crow in the CIO”⁴⁰⁶ og det ble påpekt at svarte og hvite arbeidere ble organisert

³⁹⁸ “Important Meeting for Ford Workers”, *Ford Facts*, 19. mars 1941, ALUA, Joe Brown Coll., Box 21, Folder “Strikes & Lockouts (By Company) Ford Motor Co – 1941”.

³⁹⁹ “Appeal to the Polish Worker”, ALUA, Walter Reuther Coll., Box 8, Folder 8-7 “Ford Organizing Drive, 1937-1941”.

⁴⁰⁰ Se Babson 1984, s. 71.

⁴⁰¹ Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Chris & Marti Alston Coll., Box 6, Folder 6-19.

⁴⁰² ALUA, Talking Union Oral Histories, Shelton Tappes interview, ss. 1-15.

⁴⁰³ “Suggested Policy on Negro Problem in the Ford Drive” [c. Jan 1941], ALUA, Walter Reuther Coll., Box 8, Folder 8-7.

⁴⁰⁴ ALUA, Maurice Sugar Coll., Folder 54-7.

⁴⁰⁵ “Walter Hardin Directs Negro Drive”, *Ford Facts*, 23. april 1941, s. 3. CUA, CIO Coll., Box 11, Folder “CIO National & International Unions, UAW UFA, Ford Motor Corp. April 1941”.

⁴⁰⁶ AFL hadde en praksis mange steder hvor man organiserte svarte og hvite for seg i lokale fagforeninger, hvis de organiserte svarte i det hele tatt. Mange AFL-forbund nektet å organisere svarte.

sammen, ikke i separate foreninger.⁴⁰⁷ Egne utgaver av *Ford Facts* ble delt ut i svarte bydeler. Den kjente svarte sangeren Paul Robeson ble intervjuet, og intervjuet ble trykket i pamfletter, brukt i prekenes og avspilt i radioprogrammer.⁴⁰⁸

UAWs publikasjoner, løpesedler og referater fra strategimøter i denne perioden viser tydelig hvordan man la vekt på å henvende seg til svarte arbeidere. En kilde fra 1940 belyser denne aktiviteten på en svært interessant måte. I mai 1940 ble “Negro Progress Exhibition” arrangert i Detroit. Utstillingen hadde 25 000 besøkende i løpet av ti dager, og 40 000 CIO-pamfletter ble distribuert. CIO-standen viste ifølge *United Automobile Worker* tabeller som indikerte hvilke framskritt CIO-organisering hadde ført til for både svarte og hvite arbeidere. Fotografier viste svarte og hvite CIO-tillitsvalgte sammen på konferanser, sreikevakter og ved andre anledninger. En rekke nye medlemmer av UAW skal ha blitt rekruttert på utstillingen.⁴⁰⁹ *Detroit News* rapporterte om hvordan CIO ble oppfattet på utstillingen:

(T)he exhibit which was attracting the most attention was that of the CIO, because it had two [black] orators who were explaining the advantages of membership in that organization. The [*Detroit News*] Commentator thought he might start something by asking a question, so he inquired of the enthusiastic young man whether there was any discrimination against Negroes in the CIO. The enthusiast had a disarming reply, without waiting for thought... ‘You can’t expect,’ he said, ‘that the enmities and discriminations of generations can be overcome in four years. But they are being lived down, sir: they are being lived down in the true spirit of democracy.’⁴¹⁰

Legg merke til hvordan den svarte organisatoren ordla seg. Han synes å ha ment at CIO var en kraft som kom til å få en slutt på diskriminering dersom organisasjonen vant fram, samtidig som han anerkjente at rasemotsetninger fortsatt var et problem. De to aktivistene teksten refererer til, var begge ledende lokale tillitsvalgte – men det er ingen grunn til å tro at ikke svaret journalisten fikk, var et synspunkt som mange svarte arbeidere delte. Den store mengden litteratur som ble fordelt på utstillingen og det faktum at mange medlemmer ble rekruttert til UAW, skulle tyde på dette.

Dette materialet antyder altså at både Whiteness- og Black Agency-skolen har poenger i sine analyser. Bildet fra *Detroit Times* antyder at tesen om whiteness kan ha

⁴⁰⁷ “No Jim Crow in the CIO”, ALUA, Walter Reuther Coll., Box 2, Folder 2-23.

⁴⁰⁸ Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Chris & Marti Alston Coll., Box 6, Folder 6-19.

⁴⁰⁹ “CIO Exhibit Highlights Negro Progress Exposition”, *United Automobile Worker*, 22. mai 1940. ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW Minority Groups”.

⁴¹⁰ Sitert i “CIO Exhibit Highlights Negro Progress Exposition”, *United Automobile Worker*, 22. mai 1940. ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW Minority Groups”.

noe for seg. Når det gjelder måten henvendte seg til de svarte arbeiderne på, og de svarte arbeidernes deltakelse, synes Black Agency-skolens tese å være korrekt.

Skolering og sosiale aktiviteter

I tillegg til å henvende seg tydelig til svarte arbeidere forsøkte UAW seg på ulike former for skolering og sosiale aktiviteter for å skape enhet. Skoleringskonferansene til UAW antyder hva slags politikk de ønsket. En kilde fra 1945 er programmet for en UAW-konferanse om arbeid mot diskriminering. Møtetitlene inkluderte “Reconversion and Post-War Employment for All” og “Total Employment vs. Discriminatory Employment”, hvor diskusjonstemaene blant annet var ansiennitet, antidiskrimineringsklausuler i kontrakter og diskriminering av krigsveteraner og kvinner. Et annet møte handlet om kampanjebygging rundt boligspørsmålet, og et siste om hvordan man bygget en forent fagforening ved å bekjempe rasisme.⁴¹¹ Antallet deltakere på denne konferansen er uvisst. En annen kilde viser størrelsen ved en annen, liknende sammenheng. Mer enn 700 Ford-arbeidere samlet seg til en konferanse om problemer knyttet til krigsproduksjonen i desember 1942.⁴¹² Før konferansen ble det imidlertid skrevet at man forventet stort oppmøte. 700 kan derfor ha vært større enn vanlig.⁴¹³ Men slike konferanser var betydningsfulle.

Skoleringmaterialet UAW produserte er også interessant for dette spørsmålet. CIO og UAW produserte mange hefter om hvordan man ønsket å jobbe for å bryte ned fordommer. Et interessant eksempel fra skoleringsheftet til en lokal forening beskriver hvordan arbeidsgivernes tystere opererte:

[Stool pigeons work by] (k)eeping the workers divided by playing on their national and racial prejudices. The clever stool pigeon does this, for example, by playing the Polish workers against the Irish and the Irish against the Polish, the Foreign-born against the American and the Whites against the colored.⁴¹⁴

Mens arbeidsgiverne ville splitte arbeiderne, var altså UAWs ønske å forene dem. Pamfletter ble produsert av CIO sentralt og av UAW sentralt og lokalt, med titler som “Progress of the Negro Worker in the CIO”, “Organize the Unorganized” og “Equal

⁴¹¹ “National UAW-CIO Advisory Conference on Discrimination”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-32.

⁴¹² *Ford Facts*, 15. desember 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-1.

⁴¹³ *Ford Facts*, 1. desember 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-1.

⁴¹⁴ “How Stool Pigeons Work”, ALUA, UAW Local 3 Coll., Box 37, Folder 37-26. Det siteres fra en komitérapport som skulle undersøke arbeidsgivernes bruk av tystere. Rapporten nevner bare forholdet mellom polske, “foreign” arbeidere og hvite, men skoleringsheftet skriver om svarte og hvite.

Opportunity”.⁴¹⁵ Slike pamfletter fokuserte nødvendigvis på skrytelister for organisasjonens vekst og seirene den vant for medlemmene. De antyder imidlertid hvordan CIO og UAW ønsket å framstå overfor medlemmene.

Det gjør også artiklene UAW trykte i avisa *United Automobile Worker* og i de utgavene som var rettet mot en spesifikk gruppe, som *Ford Facts* for Ford-arbeidere og *Local 600s Voice of the Ford Worker* for arbeiderne ved Rouge-fabrikken. Disse utgivelsene viser tydelig hvordan UAWs tanke om enhet kom til uttrykk.

Utgaven av *Voice of the Ford Worker* fra 26. februar 1940 var på fire sider; tre av artiklene handler om hvordan arbeidsgiverne forsøkte å splitte arbeiderne og at UAW ville skape trygghet for alle. En artikkel krevde slutt på angrepene på utenlandske statsborgere, og skrev at dette var et forsøk fra arbeidsgiverne på å bruke krigens motsetninger til å knekke UAWs Ford-kampanje.⁴¹⁶ En annen artikkel argumenterer for at “(a)s long as Ford can use the white workers against their Negro fellow workers and vice versa, keeping them from organizing into the same union”, ville Ford fortsette å tjene store penger mens arbeiderne “will continue to work as human robots without human dignity and human rights”.⁴¹⁷

Ford Facts fra 23. april 1941 virker som den kan være skrevet spesielt med svarte arbeidere i tankene. På forsida var det presentasjon og bilde av to prester som ble tildelt æresmedlemskap i UAW på grunn av sin aktive rolle i Ford-kampanjen. Den nye lederen for “Negro Ford Organizing Committee” ble også presentert på forsida. En tekstboks midt på sida argumenterte for å stemme på UAW ved fagforeningsvalget i Ford. Begrunnelsen var at man skulle stemme UAW dersom man ville ha “Americanism”⁴¹⁸, “Higher Wages”, “Real Seniority”, “Shop Democracy” og “No Discrimination”. På side to argumenterte en artikkel for at jobber i

⁴¹⁵ “Progress of the Negro Worker”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW Minority Groups”; “Organize the Unorganized”, CUA, John Brophy Coll., Box 51, Folder “John Brophy, Publications, CIO, Pamphlets, 1939; “Equal Opportunity”, CUA, CIO Coll., Box 106, Folder “CIO Central Office Correspondence, National Negro Congress, April 26-28, 1940”.

⁴¹⁶ “Local 600, UAW-CIO Calls for Unity”, *Voice of the Ford Worker*, 26. februar 1940; ALUA, Association of Catholic Trade Unionists Coll., Box 19 Folder “Ford – Clippings”.

⁴¹⁷ “Ford Not A Friend of Negro Workers”, *Voice of the Ford Worker*, 26. februar 1940; ALUA, Association of Catholic Trade Unionists Coll., Box 19 Folder “Ford – Clippings”.

⁴¹⁸ Av plasshensyn skal jeg ikke forfølge temaet “Americanism” i det påfølgende.

Amerikaniseringsbevegelsen bak slagordet “Americanism” har blitt studert grundig. James Barrett forstår det som “the broader acculturation of immigrants, the day-to-day process by which they came to understand their new situation... Americanism was... a contested ideal”. David Roediger skriver at “the discourse of Americanism” produserte “openings to inject class demands, optimism, and cultural pluralism”. Han viser til en studie av immigranter fra Polen som antyder at de var blitt “Americanized” uten å bli “de-Polandized”. Begrepet “Americanism” hadde både konservative, “nativist” konnotasjoner – og mer kulturelt pluralistiske. Se Barrett 1992, ss. 996-997; Roediger 2005, s. 130.

krigsproduksjonen måtte åpnes for svarte arbeidere. Det ble ellers referert til en radiotale den svarte presten Horace White hadde holdt, hvor han sa at “The UAW-CIO has fought for the protection of all workers... Especially has it called attention to the problems of the Negro workers”. I en notis sto det at over 70 svarte Ford-arbeidere hadde deltatt på skoleringsmøte for mulige tillitsvalgte. På side 3 argumenterte en svart tillitsvalgt for hvorfor svarte skulle bli medlemmer av UAW, med det avsluttende argumentet “In our union Negroes will be found in positions such as shop stewards, committeemen, and local union officers”.⁴¹⁹ På side 3 og 4 argumenteres det for desegregering av idretter som baseball.⁴²⁰

Det er en reell mulighet at akkurat dette nummeret var spesielt rettet inn mot svarte arbeidere som målgruppe. Men det tyder likevel på to forhold. For det første kan ikke lederne for Ford-kampanjen ha vært bekymret for en “backlash” fra de hvite medlemmene. For det andre antyder det at de svarte arbeiderne ble ansett som sentrale for at organiseringen av Ford skulle fortsette å være vellykket. Mellom de to avisene jeg har referert til over, hadde kampanjen vært gjennom en dramatisk storstreik, med forsøk fra Ford på å beseire UAW gjennom hyring av svarte streikebrytere. Meier og Rudwick anslo at mellom 1500 og 2500 svarte arbeidere brøt streiken, selv om et stort flertall ikke gjorde det.⁴²¹ Charles Hill, en av de svarte prestene som ledet Ford-kampanjen, skrev i en uttalelse at “Mr. Ford is seeking to pit white labor against black... The dangers ahead need not be exaggerated to be seen. But we believe that the solidarity of white and Negro labor can and will be maintained.”⁴²²

En tekstlinje som går igjen i svært mange av CIOs og UAWs publikasjoner, er et utdrag fra prinsippprogrammet: “To unite in one organization, regardless of religion, race, creed, color, political affiliation or nationality”.⁴²³ Kildematerialet mitt antyder altså at dette var noe UAW tok på alvor på arbeidsplassene, kanskje i økende grad etter hvert som Ford-kampanjen utviklet seg.

Hva går det så an å si om UAWs sosiale aktiviteter? Kildematerialet mitt tyder på at UAW også ønsket å ta organisering av medlemmenes fritid på alvor.

⁴¹⁹ *Ford Facts*, 23. april 1941, s. 3. CUA, CIO Coll., Box 11, Folder “CIO National & International Unions, UAW UFA, Ford Motor Corp. April 1941”.

⁴²⁰ Dette kommer jeg tilbake til under.

⁴²¹ Meier et. al. 1979, ss. 87-105.

⁴²² “Statement of Citizens on the Ford Strike”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 32, Folder “UAW – Organizing Activities, Ford Motor Company”.

⁴²³ “Union Congratulates Negro Unionists at Ford Rouge Plant”, *United Automobile Worker*, 15. april 1941, ALUA, UAW Local 3 Coll., Box 38, Folder 38-4.

UAWs Recreation Department ble opprettet som egen avdeling i 1939 – fram til da var det en del av Education Department.⁴²⁴ Tanken var at lokale Recreation Departments skulle skape samhold mellom medlemmene også utenfor arbeidstida: Lokale programmer ble opprettet for å relatere medlemmenes fritid med skoleringsarbeid. Tanken var at det var inkonsekvent å slåss for mer fritid “while disregarding the activities that must fill the leisure hours”.⁴²⁵

Så hva ble organisert, og hvor mange deltok i slike aktiviteter? *Ford Facts* skrev følgende i juni 1941: “Union ball teams are showing more spirit of fair play than major league teams do, for they [know] that if a man can really play... he is an asset to his team, regardless of his color”.⁴²⁶ Dette var noe UAW ønsket profilere seg på. På side tre i utgaven fra 23. april 1941 var det et stort bilde av et integrert softball-lag⁴²⁷ med følgende billedtekst:

The above is a picture of the Briggs Local 212 UAW-CIO Softball Champions of the Inter-Local UAW Softball League, taken in 1939. The CIO is opposed not only to segregation in the shop but also to segregation in all other activities and pursuits... In 1940, Briggs Local 212 had a hardball team which refused to play in the Detroit Baseball federation because of its discriminatory policy barring Negro players from the teams playing in the DBF League.⁴²⁸

På side 4 i samme utgave var det en artikkel som refererte til at CIO hadde krevd slutt på rasesegregeringspraksisen ved byens baseballbaner.⁴²⁹

Dette er et eksempel på hvordan fritid og politikk ble koblet sammen i propaganda-øyemed. En svært liten del av medlemmene deltok aktivt i slike ligaer – 20 fagforeningslag spilte mot hverandre i 1939. Men “(u)nion fans, by the thousand, lined the diamonds as the hard and softball teams, white and Negro, went through swiftly-paced innings of play”.⁴³⁰ Det framstår som litt uklart ut fra dette sitatet om alle lag var integrerte, eller om noen var segregerte – eller hva som var mest vanlig.

⁴²⁴ “A Brief History of Leisure With a Case Study of Union (UAW) Leisure Time Involvement”; ALUA, Olga Madar Coll., Box 4, Folder 4-24.

⁴²⁵ “Policy and Program of the International Recreation Department”; ALUA, UAW Recreation Dep. Coll., Box 2, Folder “Recreation Reports 1945-1948”.

⁴²⁶ “Negro Workers Find Welcome In UAW-CIO”, *Ford Facts*, 7. juni 1941; ALUA, Maurice Sugar Coll., Box 53, Folder 53-34.

⁴²⁷ Softball spilles med større ball og på mindre bane enn baseball (som også kalles hardball), og reglene er noe annerledes. Det synes som UAW hadde liga for både softball og hardball.

⁴²⁸ *Ford Facts*, 23. april 1941. CUA, CIO Coll., Box 11, Folder “CIO National & International Unions, UAW UFA, Ford Motor Corp. April 1941”.

⁴²⁹ *Ford Facts*, 23. april 1941. CUA, CIO Coll., Box 11, Folder “CIO National & International Unions, UAW UFA, Ford Motor Corp. April 1941”.

⁴³⁰ “Play Ball!”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “UAW – Recreational Activities”.

Noen var integrerte, slik billedteksten over viser. Et annet eksempel på dette var et integrert “all star”-lag fra Ford, som i juni 1941 spilte mot et UAW-lag fra Toledo.⁴³¹ En artikkel i samme utgave argumenterte for at baseball-lagene var et eksempel på hvordan svarte ble inkludert i fagforeningen.⁴³² Det må huskes at baseballens profesjonelle liga på dette tidspunktet ikke tillot svarte spillere.⁴³³

Men enkelte lag besto av bare svarte spillere, slik en notis skriver om Plymouth Local 51s baseball-lag og Chrysler Local 7s softball-lag.⁴³⁴ Hvorvidt dette betydde at lokalforeningen hadde organisert laget basert på en avdeling som besto av svarte arbeidere eller om det var mer politisk segregering gjort av fagforeningen, er vanskelig å si ut fra kilden. Den samtidige arbeiderjournalisten Joe Brown skrev imidlertid i en kort kommentar til notisen at det var “(n)o trace of condensation [*sic*] toward negroes. Accepted as equals as a matter of course”.⁴³⁵ Men en notis i Local 51s utgave av *United Automobile Worker* tyder på at de hadde prøvespill på forskjellige baner for svarte og hvite spillere.⁴³⁶

Samlet synes materialet om UAWs fokus på sportslige aktiviteter som at det fantes en viss spenning her, mellom full integrering og delvis segregering. En slik motsetning bør ikke overraske, all den tid USA var rasesegregert på denne tida.

Fritidsaktiviteter av mindre sportslig art som UAW arrangerte, var pikniker og dansekvelder. En kilde jeg fant var et program for Local 7s “Picnic and Field Day” i juni 1940. Lokalforeningens ulike komiteer og aktiviteter var avbildet, blant annet tre baseball-lag (to hvite og ett svart), og Educational Committee, Membership Committee og styret i Ladies Auxilliary – alle integrerte.⁴³⁷ Man kan kanskje anta at sammensetningen av folk på pikniken reflekterte dem som var avbildet i programmet. Tallet på hvor mange som deltok dette året, eller bilder fra selve pikniken, har jeg ikke funnet. Men ifølge en akademisk studie publisert i 1949 var det ikke uvanlig at tusenvis møtte opp med familie på slike arrangementer årene etter, og 5000 deltok på

⁴³¹ “Ford All Stars Split Opener With Toledo”, *Ford Facts*, 7. juni 1941; ALUA, Maurice Sugar Coll., Box 53, Folder 53-34.

⁴³² “Negro Workers Find Welcome In UAW-CIO”, *Ford Facts*, 7. juni 1941; ALUA, Maurice Sugar Coll., Box 53, Folder 53-34.

⁴³³ Jackie Robinson spilte ikke for Brooklyn Dodgers før i 1947.

⁴³⁴ “Baseball Season Opens May 13”; ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “UAW – Recreational Activities”.

⁴³⁵ Håndskreven kommentar til “Baseball Season Opens May 13”; ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “UAW – Recreational Activities”.

⁴³⁶ “Recreation”; ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “UAW – Recreational Activities”.

⁴³⁷ “Picnic and Field Day”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “UAW – Recreational Activities”.

Local 7s piknik i 1947. Local 600 “promotes a most auspicious Field Day and Picnic each summer with between 10,000 and 25,000 attending” i 1947.⁴³⁸

Local 600 hadde et janitsjarkorps bestående av over 100 instrumenter. Det besto utelukkende av arbeidere fra Rouge-fabrikken, og besto av både svarte og hvite musikanter.⁴³⁹

Dansekvelder for localens medlemmer var også populære, selv om antallet deltakere ikke var like stort som de årlige piknikene. Men hundrevis av folk kunne delta på slike kvelder.⁴⁴⁰ Og slike kvelder var ofte integrerte tilstelninger. Den svarte UAW-tillitsvalgte Sylvia Woods fortalte Alice og Staughton Lynd hvordan en hvit innflyttet arbeider fra sørstatene forandret syn på svarte mennesker:

We had one guy from Tennessee who... overstayed his vacation... and the company fired him. We got his job back with back pay. Then after the union got him back in the shop, he didn't want Selma [a black steward] in this department... [The union] wrote him a letter [explaining] that the union spent half of whatever the arbitration cost was to get him back in the shop... Well, that guy changed and he worked for Selma... We threw a party one night and he came – this Southerner who didn't want a black to do anything – he brought his wife and children. I danced with him that night... [The guy from] Tennessee. He hated black people. A poor sharecropper who only came up here to earn enough money to go back and buy the land he had been renting. After the plant closed he went back there with a different outlook on life.⁴⁴¹

Som sitatet illustrerer, kunne altså UAWs aktiviteter både på jobben og i fritida forandre hvordan mennesker forsto verden. Eksemplene jeg har brukt, antyder at UAWs organisering av fritida spilte en rolle i å skape enhet mellom svarte og hvite medlemmer. Så hvor vellykket var UAWs organisering av fritida? UAW poengterte selv at aktiviteten ikke omfattet flertallet av medlemmene: “It may be conservatively stated that at least one tenth of all union members and their families take part, either regularly or occasionally, in the union sponsored activities”.⁴⁴² Det går kanskje an å si som en akademiker har gjort, at UAW langt fra nådde målsettingene med å skulle organisere medlemmenes fritid. Man fikk til mye, men “this encompassed only a

⁴³⁸ “Chapter IV Recreation in Fifteen U.A.W. Locals”; ALUA, UAW Recreation Dep. Coll., Box 2, Folder “Olga Madar – Correspondence”.

⁴³⁹ Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Chris & Marti Alston Coll., Box 6, Folder 6-19.

⁴⁴⁰ “Chapter IV Recreation in Fifteen U.A.W. Locals”; ALUA, UAW Recreation Dep. Coll., Box 2, Folder “Olga Madar – Correspondence”.

⁴⁴¹ Sylvia Woods (UAW-aktivist i bombeflyfabrikk), Lynd et. al. (red.) 1973, ss. 103-123.

⁴⁴² UAW Recreation Department sitert i Ruth March sin masteroppgave om fagforeninger og spørsmålet om fritid: “Chapter IV Recreation in Fifteen U.A.W. Locals”, s. 1; Archives of Labor and Urban Affairs, UAW Recreation Dep. Coll., Box 2, Folder “Olga Madar – Correspondence”.

small segment of the total realm of leisure experiences and it reached only a small part of union membership.⁴⁴³

En annen akademiker gikk imidlertid lenger enn dette. Lloyd Bailer skrev i 1944 at mange av de sosiale arrangementene ble arrangert med et underforstått premiss om at de svarte arbeiderne ikke skulle dukke opp, og at:

Many white unionists have opposed Negro participation in dances, picnics, athletic contests and women's auxiliaries. During the early years several locals were forced to cancel scheduled social affairs for this reason, while other mixed locals have never held such activities, especially dances, because of the almost certain protest that would arise.⁴⁴⁴

På den annen side anerkjenner også Bailer at "numerous locals initially experiencing difficulties of this type now regularly hold such affairs with no friction whatsoever".⁴⁴⁵

Eksemplene over antyder at motstanden mot integrerte arrangementer var mulig å overkomme for dem som prøvde. Dette er viktig, for det antyder at UAW var blant de mest progressive kreftene i USA på denne tida når det gjaldt rasespørsmålet.

Jeg vil nå se på ansiennitet og jobbdiskriminering som i tidligere kapitler.

Ansiennitet, jobbklassifisering og jobbdiskriminering

Ansiennitetsbeskyttelse var et av hovedkravene UAW organiserte rundt. Whiteness-skolens tese om temaet fokuserer sterkt på det problematiske ved at ansiennitet sementerte eksisterende segregering. Black Agency-skolen mener at det var et viktig krav, og at svarte arbeidere bidro sterkt til at det ble fremmet også på vegne av dem.

UAW viste til manglende jobbsikkerhet for eldre arbeidere som en viktig grunn til nødvendigheten av fagorganisering, og kampanjen for å organisere Ford-konsernet var intet unntak. *Ford Facts* listet i desember 1940 opp hvor UAW hadde inngått kollektive avtaler under overskriften "647 UAW-CIO Contracts Protect 412,000". Det ble poengtert at alle store bilprodusenter utenom Ford var organisert og at alle kontraktene inkluderte ansiennitetsbestemmelser.⁴⁴⁶

⁴⁴³ "A Brief History of Leisure With a Case Study of Union (UAW) Leisure Time Involvement"; Archives of Labor and Urban Affairs, Olga Madar Coll., Box 4, Folder "4-24 UAW Recreation Department, 'A Brief History'".

⁴⁴⁴ Bailer 1944, s. 561. Når det gjelder dansekvelder, fantes det nok også en kjønnsdimensjon i dette. Av plasshensyn skal jeg ikke forfølge det videre.

⁴⁴⁵ Bailer 1944, s. 561.

⁴⁴⁶ "647 UAW-CIO Contracts Protect 412,000", *Ford Facts*, 4. desember 1940, ALUA, Joe Brown Coll., Box 32, Folder "UAW – Organizing Activities, Ford Motor Co (1940)".

En kilde fra juli 1940 viser hvordan folk over 40 år var sterkt overrepresentert blant dem som mistet jobben i Ford – og som motsats ble situasjonen for de nylig organiserte i GM og Chrysler trukket fram.⁴⁴⁷

Men ansiennitetsspørsmålet rommet mange delspørsmål. Hva slags ansiennitetsordning skulle framforhandles? Hvordan skulle ansiennitet overføres ved jobbskifte til krigsindustrien? Og skulle svarte arbeideres rettigheter ha noen forrang?

En interessant kilde er et referat fra en meklingsavgjørelse mellom UAW og Ford i 1945 angående en uenighet om lønns- og ansiennitetsvilkårene for de to jobbklassifikasjonene “Cutter Grinder A” og “Cutter Grinder B”.⁴⁴⁸ Referatet nevner ikke rasespørsmålet, men kan gi en pekepinn på hvem som presset i hvilken retning når det gjaldt hvordan ansiennitet skulle regnes i forhandlingene. Disputten gjaldt klassifisering av ulike typer faglærte arbeidere med ulik grad av fagkunnskaper. I forbindelse med krigsproduksjonen hadde War Labor Board i 1944 erstattet flere klassifikasjoner av “tool grinder” og “cutter grinder” med klassifikasjonene “Cutter Grinder A” og “Cutter Grinder B”. Uenigheten gikk nå på at Ford ville ha

seniority in these classifications on a unit basis; the Union asks for a plant-wide basis. The Company further asks that the two classifications constitute separate seniority groups; the Union wishes to have the two classifications in a single seniority group.⁴⁴⁹

Arbeidsgiverne ville altså ha “departmental” ansiennitet og forskjellig ansiennitetsstige for forskjellig jobbklassifikasjon. Fagforeningen ville ha “plantwide” ansiennitet og felles ansiennitetsstige for begge jobbklassifikasjonene. Ansiennitetssystemet ville altså blitt mer oppsplittet med arbeidsgivernes forslag enn med fagforeningens. Mens arbeidsgiverne ville splitte opp arbeiderne i forskjellige grupper med forskjellige rettigheter, ville fagforeningen jevne ut forskjellene. I og med at kilden bare referer til faglært arbeidskraft, kan man ikke ut fra den alene se om utjevning av alle jobbklassifiseringer var UAWs mål.

En annen kilde kan derimot belyse dette. En rapport som antakelig er skrevet av UAWs Fair Practices Department, viser hva slags avtaler om ansiennitet som ble

⁴⁴⁷ “Fired by Ford at Forty”, *United Automobile Worker*, 1. juli 1940; ALUA, Joe Brown Coll., Box 32, Folder “UAW – Organizing Activities, Ford Motor Co (1940)”.

⁴⁴⁸ Jeg tror begge klassifikasjonene viser til kategorier av faglærte arbeidere. Det kan være slipere.

⁴⁴⁹ “The Umpire: Cutter Grinder Seniority; Case No 2474”, ALUA, UAW – Local 600 Coll., Box 4, Folder “The Umpire October 1945”.

framforhandlet fram til november 1940.⁴⁵⁰ Rapporten viste at den vanligste formen for ansiennitet i en UAW-kontrakt var “plantwide” ansiennitet – 106 av 316 avtaler hadde denne formen for ansiennitet. 69 kontrakter hadde “departmental” ansiennitet, 42 “occupational group” ansiennitet, mens 80 hadde en kombinasjon av de to sistnevnte. Mens “plantwide” ansiennitet var den oftest benyttede kategorien, involverte den formen for avtale færre antall arbeidere enn de to andre kategoriene.⁴⁵¹ En håndbok for tillitsvalgte utgitt av Local 3, forklarte dette med at “plantwide” ansiennitet var mest brukbart i små fabrikker hvor arbeidet var mer eller mindre likt i alle avdelinger.⁴⁵²

Selv om “plantwide” ansiennitet var den vanligste formen for avtale på dette tidspunktet, var den ikke den viktigste, fordi den i hovedsak gjaldt småbedriftene.

Rapporten til Fair Practices Department ble skrevet for å redegjøre for hvordan kompliserte systemer som avtaler om ansiennitet fungerte når det gjaldt svartes rettigheter. Og den påpekte at selv om en rein “departmental” ansiennitet skulle gjelde, ble bildet mer komplisert dersom avdelingen “includes occupations that are considered Negro jobs and others that are occupied only by white employees”, slik at “the ability of a Negro to bump a white worker is... restricted by the provision that a senior employee can bump a junior [*sic*] one only if the former can perform the work satisfactorily”.⁴⁵³ Svaret på dette mente rapporten kunne være et ansiennitetssystem bygd på “occupational group”. Dette mente rapporten var særlig viktig for svarte arbeidere fordi de var konsentrert i de dårligste jobbene.⁴⁵⁴ Denne typen ansiennitetssystem ble ansett for å kunne gjelde for jobbklassifiseringer i grupper av relaterte jobbklassifikasjoner: “Bumping may occur from higher to lower classification but not between classifications on the same level. Some occupational groups are confined to a single department, others may cover several departments”.⁴⁵⁵

Denne analysen ble nok gjort mer på bakgrunn av å ville beskytte arbeidsplassene på bunnen av arbeidsmarkedet enn å ville åpne nye plasser i produksjonen for svarte, fordi “Negro workers suffer unduly during layoffs... as a result of their concentration in the poorer positions”. Den gjennomsnittlige hvite arbeideren “possesses longer seniority than the Negro employee [because they] have

⁴⁵⁰ Ergo var dette kontrakter som ble inngått før Ford ble organisert.

⁴⁵¹ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 1.

⁴⁵² “Information for Stewards”, ALUA, UAW Local 3 Coll., Box 38, Folder 38-1.

⁴⁵³ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 2.

⁴⁵⁴ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 3.

⁴⁵⁵ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 3.

not only been in the industry longer but with the opportunity for promotion, they have tended to remain with the same firm a greater length of time”.⁴⁵⁶ Rapporten framholder hvordan det på enkelte plasser, som Briggsfabrikken i Detroit og Chevroletfabrikken i Flint, hadde blitt inngått særskilte avtaler for å beskytte svarte arbeideres jobber.⁴⁵⁷ Det framgår ikke av teksten hva slags ordlyd disse avtalene hadde, men at “union officials stated that since Negroes could not be promoted it was deemed advisable to at least protect them from bumping by white workers”.⁴⁵⁸

Fra denne teksten synes det altså som om UAWs ansiennitetspolitikk i det store og hele handlet om å skape et rammeverk hvor kombinasjonen av arbeidsplass og jobbklassifisering utgjorde sakens kjerne. Imidlertid vises det til enkelttilfeller hvor særskilt behandling av minoritetsgrupper for å beskytte jobbene deres fant sted på initiativ fra fagforeningen.

Hva var så UAWs syn? Mot slutten av andre verdenskrig var det klart at omstruktureringer i krigsindustrien nok en gang ville reise spørsmålet om ansiennitet og rase. UAWs Fair Practices Committee publiserte et brev fra R.J. Thomas som pamflett med tittelen “Negroes and the Seniority Question”.⁴⁵⁹ Brevet var en del av en pågående debatt om et forslag om såkalt “proportional” ansiennitet. Begrepet “proportional” ansiennitet innebar at forholdet mellom antallet svarte og hvite arbeidere i en bedrift skulle holdes konstant, “regardless of the seniority provision in the Union’s contract and the relative standing of Negro and white employees on the seniority roll”. Thomas og UAW var motstandere av dette, fordi UAW ikke kunne “commit itself to any policy that does not recognize that the first to be hired will be the last to be laid off”. Thomas mente at et “proportional” ansiennitetssystem innebar at hvite arbeidere i bilfabrikkene ville få lide dersom man fulgte en slik politikk for å bøte på arbeidsgivernes diskriminering av svarte. Det ville bety at “innocent workers in our plants should be required to pay for management’s intolerance and racial bigotry,” noe han kalte “racial discrimination in reverse”.⁴⁶⁰ CIO-kongressen i Chicago hadde gjort et enstemmig vedtak mot forslaget om “proportional” ansiennitet, skrev Thomas.⁴⁶¹

⁴⁵⁶ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 5.

⁴⁵⁷ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 6.

⁴⁵⁸ “Types of Seniority”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-56, s. 6.

⁴⁵⁹ “R.J. Thomas Speaks”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-48.

⁴⁶⁰ “R.J. Thomas Speaks”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-48.

⁴⁶¹ “R.J. Thomas Speaks”, ALUA, UAW Fair Practices Dep. Coll., Box 2, Folder 2-48.

Walter Reuther beskrev på en nærmest brutal måte i en artikkel høsten 1945 hvordan “(t)he Negro worker must understand that a return to business as usual means a return to discrimination and exclusion as usual”.⁴⁶² Han argumenterte for at jobbsituasjonen under andre verdenskrig var en unntakstilstand, og at når økonomien vendte tilbake til det normale var det slik at “(m)anagement is under no immediate compulsions to recognize the justice of the Negro’s demand for full and equal participation in industrial life” fordi de naturligvis foretrakk et kjøpers marked i arbeidslivet.⁴⁶³ Han mente at fagbevegelsens ansvar måtte være å sikre full sysselsetting i samarbeid med staten, men advarte svarte arbeidere mot

labor employers who [are] currently wooing returning servicemen with super-seniority schemes designed to pit the veterans against labor in the struggle for an insufficient number of jobs while selfish political forces are tempting the Negro with equally self-defeating recipes for super-security in employment in a time of mass layoffs.⁴⁶⁴

Når det gjaldt hvordan økonomien kom til å se ut etter krigen, så han for seg at krigsproduksjonen ville fortsette i en eller annen form: “It is conceivable that we might attain full peacetime employment... with Negroes performing most of the menial, heavy and dirty tasks as always”.⁴⁶⁵ Dette var imidlertid ikke ønskelig. Måten Reuther ønsket å løse problemet på var gjennom den litt ulne formuleringen “fundamental reconstruction; an extension of the social and economic horizons”.⁴⁶⁶ Reuthers løsning virker imidlertid ved dette tilfellet som et ønske om en slags korporatisme og større statlig kontroll over økonomien.

Ansiennitetsspørsmålet kunne ha problematiske sider, men det fins i mitt kildemateriale eksempler på at UAW gjorde en del for å øke andelen svarte i alle produksjonsledd. Forbundet satte fokus på jobbdiskriminering ved nyansettelser og forfremmelser, og jobbet for å hankses med eventuell rasistisk motstand mot dette.

En pamflett skrevet mot slutten av krigen, kan belyse hva slags praksis de ønsket seg på arbeidsplassene. *To Stamp Out Discrimination* ble skrevet som en håndbok for hvordan UAW så for seg å bekjempe rasisme: “Too often we have been inclined to let the matter rest on words alone... The urgent need is for action to realize

⁴⁶² Reuther 1945, s. 203.

⁴⁶³ Reuther 1945, s. 203.

⁴⁶⁴ Reuther 1945, s. 206.

⁴⁶⁵ Reuther 1945, s. 206.

⁴⁶⁶ Reuther 1945, s. 206.

those words, action to enforce the constitutional will of the majority”.⁴⁶⁷ CIOs og UAWs ord om likhet mellom raser og mot diskriminering basert på “religion, race, creed, color, political affiliation or nationality” fra kongressvedtak ble brukt aktivt i kampanjer. Pamfletten har flere interessante poenger. Den peker både på kampen for rettferdighet på arbeidsplassene under punkter som fokuserte på rettferdighet i ansettelse, forfremmelser og like ansiennitetssystemer. Videre tar den opp hvordan man burde opprette komiteer for å sørge for “mixed recreation” – komiteene burde “work... to democratize major sports and to increase democratic recreational activities both in the union and in the communities”.⁴⁶⁸ Det vises til at “working together under equal conditions... will rapidly dissolve any antagonisms which workers previously segregated may bring with them”. En antydning i teksten er at UAW krevde bedre jobber for svarte: “When management *agrees* to apply democratic upgrading policies, [min utheving]”⁴⁶⁹ står det. Samtidig påpeker teksten at tillitsvalgte på forhånd måtte sikre støtte fra grunnplanet:

When the management of a certain plant decided to put Negro janitors on the machines, a prejudiced foreman announced the decision in such a provocative way that several white workers said they would refuse to work beside the Negroes. The shop steward got wind of this development and quickly called a meeting of the workers to point out the importance for them and for the union of the principle of equal treatment for all workers. Most of the white workers had ‘no objection’ to the promotion of the Negro janitors; and after a sharp discussion, the few who did object agreed to go along with the majority in a democratic way.⁴⁷⁰

Dette eksemplet antyder at lokale foreninger og intervensjon fra lokale tillitsvalgte kunne spille en viktig rolle for ansettelse av svarte i tidligere helhvite avdelinger. Hvor representativt det var, er vanskelig å si, men mitt kildemateriale antyder at det ikke var det eneste eksemplet. I Ford-kampanjen ble antidiskrimineringsklausuler i kontrakter inngått av Local 155 brukt som eksempel på UAWs arbeid: “Promotions to higher paying jobs regardless of race, creed or color.”⁴⁷¹

⁴⁶⁷ “To Stamp Out Discrimination”, s. 3; ALUA, UAW Fair Practices and Anti-Discrimination Dep. Coll., Box 2, Folder 2-17.

⁴⁶⁸ “To Stamp Out Discrimination”, ss. 8, 9, 10, 12 (utheving i originaltekst); ALUA, UAW Fair Practices and Anti-Discrimination Dep. Coll., Box 2, Folder 2-17.

⁴⁶⁹ Min utheving.

⁴⁷⁰ “To Stamp Out Discrimination”, ss. 9-10; ALUA, UAW Fair Practices and Anti-Discrimination Dep. Coll., Box 2, Folder 2-17.

⁴⁷¹ “Suggested Policy”, ALUA, Walter Reuther Coll., Box 8, Folder 8-7.

Et eksempel fra Rouge-fabrikken viser at UAW i praksis forsvarte svartes rett til bedre jobber ved konflikter. Shelton Tappes forteller om hvordan Local 600 forholdt seg til motstand mot opprykk for svarte arbeidere. På et tidspunkt under krigen gikk hvite kvinnelige arbeidere til streik mot forfremmelser av svarte kvinner. Tappes forteller at representanter for Local 600 umiddelbart møtte de streikende

in the plant... (W)e told them... you don't have to work with [them], just go to the Employment Office and turn in your badge and tool checks and quit... (T)hese people have been put on those jobs and they're going to stay on them... (W)e just said the meeting's adjourned and walked out.⁴⁷²

Spørsmålet om integrering av kvinner i produksjonen kan brukes som eksempel på at UAW var mer enn en resolusjonskvern når det gjaldt å sikre ansettelser og opprykk for svarte.

Krigsproduksjonen skapte flere arbeidsplasser i Detroit-området, og åpnet flere plasser for dem som tidligere var utenfor bilindustrien – både blant svarte og kvinner. Roosevelts Executive Order 8802 fra 1941 erklærte en intensjon om at det ikke skulle finne sted diskriminering i det militære og i krigsproduksjonen. I oktober 1942 fikk imidlertid UAW et brev fra ei afroamerikansk dame som ønsket jobb. Candase Bonney Dunnigan hadde forsøkt å få jobb på en rekke av fabrikkene i Detroit. Dunnigan skrev at hun hadde gjennomført opplæringskurs som dreier, men at arbeidsgiverne ikke ansatte svarte kvinner:

Aint we suppose [*sic*] to be Americans too? Why don't they carry out the Presidents [*sic*] of no discrimination regardless of race, color or creed. Our men fight side by side with the whites why can't we work side by side with them?⁴⁷³

Brevet antyder en bevissthet hos afroamerikanere om at krav om likebehandling var rettferdig når hvite og svarte soldater slåss side om side i krigen. Og brevet antyder betydningen av president Roosevelts Executive Order 8802, som altså erklærte at det ikke skulle finne sted diskriminering ved ansettelser i krigsindustrien.⁴⁷⁴ Victor Reuther skrev i svaret til Dunigan at

⁴⁷² Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Talking Union Oral Histories, ss. 2-5.

⁴⁷³ "Letter from Candase Bonney Dunigan October 9, 1942", ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 3, Folder "Misc 'D' Nov 1941-Dec 1942."

⁴⁷⁴ Jeg kommer tilbake til dette under.

Our Union has long felt that a Nation fighting on foreign soil for democracy was obligated to practice some of that democracy here at home, and in addition to that, the war cannot be a successful one unless we use the skill and brains of all our citizens, negro and white alike.⁴⁷⁵

Roosevelts Executive Order 8802 førte nemlig ikke til at arbeidsgivernes politikk endret seg umiddelbart. I mars 1942 hadde Ford annonsert at de ville ansette et stort antall kvinner i krigsproduksjonen.⁴⁷⁶ Men det var ikke gitt at svarte kvinner kom til å få slike jobber. Et referat fra en rekke forhandlinger mellom UAW og Ford om ansettelse ved bombeflyfabrikken ved Willow Run illustrerer at UAW presset på for at svarte kvinner skulle ha en minst sju prosents andel av alle kvinner som ble ansatt.⁴⁷⁷ Selskapet skal først ha godtatt kravet, men deretter gått tilbake på det:

At subsequent conferences, the company proposed (1) that they employ Negro women in a separate department where only Negro women would be employed, (2) that they employ less than the percentage of the Negro women proposed by the Union. The Union rejected these proposals and insisted that the company employ at least 7% Negro women without discrimination, or without segregation.⁴⁷⁸

Her synes det altså som om UAW presset på og selskapet ønsket færrest mulig svarte kvinner ansatt, fortrinnsvis segregert i en egen avdeling. Argumentet selskapet brukte mot ansettelse av svarte kvinner var at det ville kunne skape avbrytelser i produksjonen fordi de hvite kvinnene ikke ville jobbe sammen med dem. Men uka etter denne innvendingen fra ledelsen avholdt fagforeningen og ledelsen møte med arbeiderne, både på dagskiftet og kveldsskiftet:

There was no serious opposition to the union's announcement that Negro women were to be employed, and that there was to be no discrimination. At both meetings resolutions expressing confidence in this particular policy of the... Union were passed by those present.⁴⁷⁹

⁴⁷⁵ "Letter to Candase Bonney Dunigan, October 16, 1942", ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 3, Folder "Misc 'D' Nov 1941-Dec 1942".

⁴⁷⁶ *Ford Facts*, 15. desember 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-1.

⁴⁷⁷ Sju prosent tilsvarte andelen "non-white" ansatte i produksjonen i bilsektoren på det tidspunktet; se War Manpower Commission U.S. Employment Service for Michigan, *Utilization of Negroes in War Production in the Wayne County Area*, 22. januar 1943, s. 2. ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder "Negro & Defense Industry 1943".

⁴⁷⁸ "Untitled document", 17. mai 1942, ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder "Negro & Defense Industry 1941-1942".

⁴⁷⁹ "Untitled document", 17. mai 1942, ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder "Negro & Defense Industry 1941-1942".

Likevel unnlot selskapet å ansette svarte kvinner. UAW startet derfor en større kampanje for å få ansatt svarte kvinner i krigsindustrien. I august 1942 hadde Ford ansatt 3000 kvinner ved Willow Run-fabrikken, ingen av dem svarte.⁴⁸⁰ UAWs Research Department fant at i juli 1942 var bare 0,5 prosent av alle kvinner på UAW-organiserte fabrikker svarte.⁴⁸¹ I desember vant UAW, og *Ford Facts* kunne konstatere at Ford hadde begynt å ansette svarte kvinner ved Rouge-fabrikken. Men det ble påpekt at UAWs holdning var at symbolske ansettelsler ikke var tilstrekkelig, og at bare fullstendig integrering og fravær av diskriminering var akseptabelt.⁴⁸²

Som både Whiteness-skolen og Black Agency-skolen påpekte, hadde altså ansiennitetssystemene motsetningsfylte trekk. Det virker imidlertid som om UAW jobbet mer bevisst mot diskriminering enn Whiteness-skolen anerkjenner for CIO.

Men dette er bare en del av bildet. I neste seksjon vil jeg se på de hvite arbeidernes motstand mot svartes rettigheter.

Raseopptøyer og hatstreiker

Whiteness-skolens tese om raseopptøyer og hatstreiker er at de var en del av prosessen som styrket hvit identitet. Black Agency-skolen påpeker hvordan arbeidsgiverne nørte opp under rasemotsetninger.

Akademikere som Robert Weaver og Lloyd Bailer påpekte begge i artikler skrevet på begynnelsen av 1940-tallet at det mange steder oppsto problemer knyttet til forfremmelser av svarte arbeidere.⁴⁸³ Bailer viser for eksempel til flere hatstreiker i Detroit-området knyttet til dette: to ved Packard (november 1941 og juni 1943), fire ved Chrysler (februar og juni 1942), to ved Timken-Detroit Axle (juli 1942) og en ved Hudson Naval Ordinance (juni 1942).⁴⁸⁴

Det kan ha vært flere årsaker til denne utviklingen. Konsentrasjoner av hvite arbeidere med rasistiske holdninger kan ha bidratt i enkelte tilfeller. Bailer siterer en Packard-arbeider: “The rumor got out not long ago that Negroes were going to start working in the trim department... Most of the men there are southern whites.”⁴⁸⁵ Konkurransen om gode jobber og arven fra tidligere fagforeningspraksis spilte inn. Et

⁴⁸⁰ “Letter to Walter Reuther, 20. august 1942”; ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1941-1942”.

⁴⁸¹ “Employment of Negro Women in War Industries in U.S.”; ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1941-1942”.

⁴⁸² *Ford Facts*, 15. desember 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-1.

⁴⁸³ Se Weaver 1943; Bailer 1943.

⁴⁸⁴ Bailer 1943, s. 425.

⁴⁸⁵ Bailer 1943, s. 421.

notat fra UAWs Inter-Racial Committee fra november 1941 tyder på at enkelte faglærte, hvite arbeidere ved Packard hadde nektet å jobbe sammen med faglærte, svarte arbeidere som hadde blitt forfremmet på bakgrunn av ansiennitet og overføring til krigsproduksjon. De faglærte arbeiderne som hadde protestert, var tidligere AFL-medlemmer som nylig hadde blitt med i UAW, og aksjonen ble av et medlemsmøte for Packard-ansatte fordømt som “bringing the policies of the AFL into the structure of industrial unionism”.⁴⁸⁶ Provokasjon fra arbeidsgiverne kan ikke utelukkes. Shelton Tappes forteller om hvordan de oppdaget at en formann på et kveldskift på støperiet hadde “written a note to someone stating in so many words, see if there are enough of this particular item to generate a strike”.⁴⁸⁷ Nelson Lichtenstein påpekte overfor Meier og Rudwick at hatstreikene måtte ses i sammenheng med det store antallet “wildcat”-aksjoner generelt under andre verdenskrig.⁴⁸⁸ Metoden ble også brukt til reaksjonære formål.

Det er verdt å stille spørsmålet om hvor stor andel av de hvite arbeiderne som var skeptiske til eller rasistiske mot svarte arbeidere, selv om dette kan være vanskelig å tallfeste eksakt. Robert Weaver mente at lokalforeninger av UAW ikke var i stand til å kontrollere medlemmene og gjennomføre antidiskrimineringspolitikken sin, og at hvite UAW-medlemmer truet med streik dersom svarte arbeidere ble forfremmet til enkelte typer arbeid. Han mener imidlertid at dette var et mindretall av de hvite arbeiderne.⁴⁸⁹ Lloyd Bailer påpeker også at holdningene kan ha vært like mye preget av motsetningsfylt bevissthet som rein rasisme: “(w)hite Packard strikers repeatedly disclaimed any opposition to Negro upgrading but urged the segregation of Negroes in separate departments”.⁴⁹⁰ Shelton Tappes, som altså var svart, husket i ettertid hvordan han ble godt mottatt hjemme hos første- og andregenerasjons polske arbeidere som representant for fagforeningen.⁴⁹¹ Venstresideavisa *PM* intervjuet etter raseopptøyer i juni 1943 seks hvite detroitere som hadde hjulpet svarte ofre under opptøyene.⁴⁹² Flertallet av disse var middelklassefolk, blant andre en advokat, en

⁴⁸⁶ Notat, 13. november, 1941; ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1941-1942”.

⁴⁸⁷ Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Talking Union Oral Histories, s. 2:11.

⁴⁸⁸ Meier et. al. 1979, s. 125n.

⁴⁸⁹ Weaver 1943, s. 136.

⁴⁹⁰ Bailer 1943, s. 428.

⁴⁹¹ Intervju med Shelton Tappes, ALUA, Talking Union Oral Histories, s. 1:15.

⁴⁹² Dette var en av de verste opptøyene i USA i det 20. århundret: Det begynte “when nearly one hundred thousand Detroiters gathered on Belle Isle... on a hot summer Sunday. Brawls between young blacks and whites broke out throughout the afternoon... Rumors of race war galvanized whites and

college-lærer og en prest, men en lastebilsjåfør var også inkludert. Journalisten sa han hadde hørt om flere eksempler på det samme.⁴⁹³ En kilde beskriver hvordan mange hvite og svarte arbeidere ikke var i konflikt med hverandre under opptøyene:

During the rioting, white and Negro workers worked together in plants throughout the city with no conflict of any kind... Where whites and Negroes live close to each other, there was no rioting among neighbors... In some plants, white workers offered to escort Negro workers through the dangerous area and in some cases took them in their cars.⁴⁹⁴

Hatstreiker og raseopptøyer var altså et komplekst fenomen, og det virker galt å si at alle hvite arbeidere var motstandere av svartes rettigheter. Kanskje hadde flertallet et motsetningsfylt forhold til spørsmålet. Basert på mitt materiale er det vanskelig å konkludere bastant om Whiteness-skolens tese kan bekreftes, men betydningen av antallet hvite mennesker som deltok i opptøyene oppheves noe av dem som ikke deltok, eventuelt bisto de svarte. Det er lite å si om Black Agency-skolens tese om arbeidsgivernes påvirkning eller konkurranseaspektet basert på mitt materiale.

Nabolagene folk bodde i, spilte nok en rolle for hva som skjedde på arbeidsplassene og i opptøyene. Klassedimensjonen kom nok tydeligere til uttrykk på arbeidsplassen enn i nabolaget. Rasedimensjonen var nok tydeligere i nabolagene. Jeg vil nå se nærmere på nabolagsspørsmålet.

Nabolag og UAW

Jeg har i kapitlene om Whiteness- og Black Agency-skolen påpekt hvordan de forholder seg til aspekter også utenfor arbeidsplassene i CIO-perioden. Konkurranse om boliger og segregerte nabolag påpekes av begge skoler.

Boligmangelen i Detroit under krigen var prekær. Ifølge *United Automobile Worker* anslo Detroit City Plan Commission at 96 000 mennesker ville flytte til Detroit mellom juni 1942 og juli 1943. Avisen brukte dette anslaget i en artikkel som

blacks alike, who took to the streets near Belle Isle and... downtown ... The following day ten thousand... whites swept through [the black neighborhood of] Paradise Valley... Many Detroit police openly sympathized with white rioters... 17 blacks were shot to death by the police..." På tre dager ble 34 drept, 25 av dem svarte. 675 ble alvorlig skadd og nesten 1900 arrestert. Sugrue 1996a, s. 29.

⁴⁹³ "Six Detroit whites give own stories of acts that made them heroes during race riots", ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 9, Folder "Race Riots – Detroit".

⁴⁹⁴ Brev fra James Fleming til Father Francis Haas, 2. juli 1943; CUA, Francis Haas Coll., Box 124, Folder "Francis Haas, Government Service, FEPC, Race Riots, June- July 1943".

var ledsaget av en bildeserie om hvordan arbeidere i krigsproduksjonen i Detroit levde. Bilder av hvite og svarte arbeiderfamilier fikk følgende billedtekst:

The white families pictured here live in corners of Fisher Lodge, space provided by the Detroit Welfare Dept. The colored families are making their homes in a church ... They aren't welfare clients. They have jobs. They make enough money to provide their families with decent housing. But there's no housing available – at any price.⁴⁹⁵

Artikkelen anslo at underskuddet på boliger da den ble skrevet var 24 000. Mange arbeidere i krigsproduksjonen måtte bo i brakker, eller til og med telt.⁴⁹⁶ Dette antyder at UAW fokuserte på situasjonen for medlemmene også utenfor arbeidsplassen. I tillegg tyder det på at UAW på dette tidspunktet fokuserte både på svarte og hvite arbeideres problemer. Dette er ikke overraskende, med tanke på fokuset på å inkludere svarte arbeidere i Ford-kampanjen tidligere, men interessant likevel.

En artikkel fra dagsavisa *Detroit Free Press* i april 1943 antyder imidlertid en motsetning mellom Local 600s krav og enkelte hvite grunnplansarbeideres holdning. Local 600 og NAACP ønsket å etablere “a policy of mixed occupancy for war housing in Detroit”.⁴⁹⁷ Artikkelen viser til en uttalelse fra UAW-medlemmet Virgil Chandler, som hadde vært motstander av boliger for svarte i Sojourner Truth-prosjektet året før. Han sa at grunnplanet var motstandere av “biracial housing”. Artikkelen viser imidlertid også til det offentliges rolle i denne prosessen. Detroit's ordfører Edward Jeffries uttalte at han ikke ønsket svarte og hvite arbeidere i samme boligprosjekter. Samtidig vedtok Detroit Housing Commission at de “will in no way change the racial characteristics of any housing projects under their jurisdiction”.⁴⁹⁸

En løpeseddel fra Jeffries viser hvordan han argumenterte i boligspørsmålet. Den viser også at CIO var motstandere av hans segregerende boligpolitikk. Under tittelen “Mayor Jeffries Is AGAINST Mixed Housing”, skriver han at standpunktet hans angående “mixed housing” hadde ført til at “(c)ertain CIO officials – not the rank and file of the CIO workers – but certain CIO officials also demanded mixed

⁴⁹⁵ “Housing for Detroit War Workers”, *United Automobile Worker*, 1. september 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-2.

⁴⁹⁶ “Housing for Detroit War Workers”, *United Automobile Worker*, 1. september 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-2.

⁴⁹⁷ “Housing Body Bars Biracial Occupancy”, *Detroit Free Press*, 30. april 1943; ALUA, UAW War Policy Division, Box 4, Folder “Housing 1943”.

⁴⁹⁸ “Housing Body Bars Biracial Occupancy”, *Detroit Free Press*, 30. april 1943; ALUA, UAW War Policy Division, Box 4, Folder “Housing 1943”.

housing and these officials are against me”.⁴⁹⁹ Ordføreren baserte altså en del av valgkampen på segregering av boligområder, mens CIO sto opp mot det. Hvorvidt ordføreren hadde rett i påstanden om at CIO-medlemmene støttet hans politikk er umulig å si ut fra kilden.

Det kan diskuteres i hvilken grad politikere og offentlige institusjoner i denne situasjonen bare reagerte på en situasjon eller bidro til at den oppsto. Det virker imidlertid riktig å vise til det offentliges boligpraksis under New Deal-staten generelt, slik jeg viste i kapitlene om Whiteness- og Black Agency-skolen.⁵⁰⁰ “Redlining”-praksisen, som jeg viste til i kapittel 3 og 4, bidro nok til å skape forventningene om hvordan “war housing” skulle være. Segregering av nabolag var en etablert praksis. UAW var en motvirkende faktor mot dette.

En kilde tyder også på at ikke alle grunnplansarbeidere var mot “mixed housing”. En løpeseddel skrevet av NAACP argumenterte for at “war housing” ved det nye Willow Lodge-prosjektet logisk burde følge det lokale ansettelsesmønsteret, og derfor burde være åpent for både svarte og hvite, siden begge grupper jobbet ved fabrikken like i nærheten. Det skrives at de involverte partene, inkludert “the workers... favored occupancy without regard to race, creed or color”.⁵⁰¹ Det er en mulighet for at ikke alle hvite arbeidere var motstandere av å ha svarte naboer. Men motstanden var reell, og en faktor som må ha bidratt sterkt til dette, var som nevnt den ekstreme bolig mangelen.

Materialet mitt bekrefter tesen om at konkurransen om boliger var stor og at staten bidro til å skape segregerte nabolag. Neste punkt er kommunistenes rolle.

Kommunistenes rolle for UAW

I den grad Whiteness-skolen fokuserte på kommunistenes rolle, var det på hvordan de diskursivt bidro til å styrke skillet mellom svarte og hvite. Hos Black Agency-skolen mente flertallet at kommunistene spilte en betydelig rolle i CIO. Unntaket var Meier og Rudwick, som mente de ikke var viktige for UAW.

Enkelte av mine kilder antyder at kommunistene hadde stor oppslutning blant svarte arbeidere. Den svarte UAW-organisatoren Horace Sheffield mente at kommunistpartiets fokus på å bekjempe rasediskriminering ga dem popularitet: “[The

⁴⁹⁹ “Mayor Jeffries is AGAINST Mixed Housing”, ALUA, Walter Reuther Coll., Box 8, Folder 8-12.

⁵⁰⁰ Se kap 3 og 4.

⁵⁰¹ Det er selvfølgelig mulig at NAACP overdrev dette poenget i polemikken; se “Brotherhood and Willow Run”, ALUA, UAW War policy Division, Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1943”.

CP] were right out in front, in the organization of Ford's they certainly championed black liberation, you know".⁵⁰² En artikkel i det lokale kommunistbladet *Ford-Dearborn Worker* fra 1937 antyder en måte de gjorde det på. Den peker på hvordan bare enhet mellom svarte og hvite ville føre til seier for Ford-arbeiderne. Artikkelen tar utgangspunkt i en arbeidsulykke hvor en svart arbeider hadde falt over ti meter fra en usikret plattform. Dette, skriver forfatteren, kunne like godt ha vært en hvit arbeider,

for both Negro and white workers are the victims of the same unhealthy, unsafe, speed-up conditions... (T)he vast majority of Negro workers at Ford... work at the filthiest, hardest and most unhealthy jobs! The [UAW] is fighting for equal opportunities for Negro workers... (U)nless ALL workers, Negro and white, organize into ONE SOLID UNION, we'll ALL get gyped.⁵⁰³

Politikken fokuserte altså både på de særegne forholdene som gjaldt for svarte arbeidere, og enheten kommunistene mente var nødvendig for å bedre forholdene.

Joe Brown, arbeiderjournalisten jeg viste til tidligere, antydte at kommunistenes politikk når det gjaldt svartes rettigheter var mer militant enn hva han foretrakk: "Their party line toward negroes causes them to act in such a peculiar manner that their protestations seem mighty suspicious."⁵⁰⁴

Shelton Tappes sa seg i et intervju enig i Herbert Hills beskrivelse av kommunistpartiet som "the most vigorous voice in giving expression to the sufferings of Negroes, raising immediate demands for Negro jobs, Negro relief, Negro homes... as a major voice of protest... during the depression". Et titalls svarte kommunister og kommunist sympatisører ble ifølge Tappes "very active and gave leadership on a community level", blant annet i "Negro Ford Organizing Committee".⁵⁰⁵

En annen kilde antyder at kommunistene kunne ha ganske stor kontroll over enkelte lokale fagforeninger. Local 51 vedtok to resolusjoner med fullstendig motsatt politikk angående krigen i juni 1941 – med to dagers mellomrom. Dette reflekterte linjeskiftet i kommunistpartiet angående forholdet mellom Hitler og Stalin. Kilden

⁵⁰² Intervju med Horace Sheffield, ss. 24-25; ALUA, Talking Union Oral Histories.

⁵⁰³ "Only Negro-White Unity Can Win for Ford Men", *Ford-Dearborn Worker*, Desember 1937 (originalens utheving); ALUA, Henry Kraus Coll., Box 16, Folder 16-4.

⁵⁰⁴ Håndskreven kommentar til "Baseball Season Opens May 13"; ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder "UAW – Recreational Activities".

⁵⁰⁵ Intervju med Shelton Tappes, s. 27. ALUA, Blacks In the Labor Movement Coll., Interviews of Shelton Tappes by Herbert Hill on Oct. 27, 1967 in Detroit, Michigan, used by permission of Herbert Hill.

sier ingenting om hvor mange kommunister som var i Local 51, men kontroll over styret virker det altså som de hadde på dette tidspunktet.⁵⁰⁶

Mitt materiale antyder at kommunistpartiet kan ha vært viktigere enn hva Meier og Rudwick mente, men jeg har ikke nok stoff til å konkludere bastant på dette punktet. Whiteness-skolens tese lar seg ikke bekrefte eller avkrefte basert på materialet jeg har hatt tilgang til, men det er korrekt at de snakket om svart og hvit.

Statens rolle for UAW

Jeg har i tidligere kapitler sett på hvordan Whiteness- og Black Agency-skolen ser på statens rolle. Whiteness-skolen fokuserer mest på hvordan staten bidro til å styrke hvit identitet gjennom nabolagssegregering, men deler av den ser på hvordan staten skapte en åpning for fagbevegelsen. Åpningen av et rom som fagbevegelsen kunne fylle er også Black Agency-skolens tese.

Wagner Act ga et rom for UAW å organisere seg i. En kilde fra første UAW-forsøk på å organisere Ford i 1937 er en løpeseddel som skulle deles ut til Ford-arbeidere. Overskriften var “Now is the time to organize!”, og i tekstens åpning slås det fast at “The Wagner Labor relations Act. [*sic*] guarantees your right to organize and gives you protection. Henry Ford openly stated that you have the right to join the union in his plant”.⁵⁰⁷ Resten av løpeseddelen består av en gjennomgang av hvilke formelle rettigheter Wagner Act ga fagbevegelsen. På en annen løpeseddel sto det med store typer: “Ford Workers, UNIONISM NOT FORDISM. Now is the time to Organize! The Wagner Bill is behind you! Now get behind yourselves!”⁵⁰⁸

Inntrykket man sitter igjen med, er at Wagner-loven ga muligheten for å argumentere for fagorganisering. Samme inntrykk gir et brev som presumptivt ble sendt til alle UAW-medlemmer med forespørsel om medlemmene kunne sende inn navn på venner og naboer de trodde kunne være interessert i medlemskap. Det skrives at “the UAW and the United States Government are fighting to end the Ford Motor Co [*sic*] illegal resistance to the right of democratic collective bargaining” og at Ford måtte “obey the democratically decided will of the people of the United States as expressed in the National Labor relations Act [*sic*]”.⁵⁰⁹ Men om Wagner-loven skapte et rom, måtte rommet fylles. UAW brukte mye krefter på å fylle dette rommet, noe

⁵⁰⁶ “The Line Has Changed Again”, ALUA, Joe Brown Coll., Box 33, Folder “Wayne County CIO”.

⁵⁰⁷ “Ford Workers Now Is The Time To Organize” (utheving i originaltekst), ALUA, Victor Reuther Coll., Box 5, Folder 5-22.

⁵⁰⁸ “Ford Workers – Unionism not Fordism”, ALUA, Victor Reuther Coll., Box 5, Folder 5-28.

⁵⁰⁹ Udatert brev, ALUA, Victor Reuther Coll., Box 5, Folder 5-34.

eksemplene over tyder på. Et eksempel viser hvordan de argumenterte: En løpeseddel i A4-format fra desember 1936, kanskje ment for en oppslagstavle eller liknende, argumenterer under tittelen “AUTOMOBILE WORKERS. Now Vote for a NEW DEAL IN THE SHOP”. Det argumenteres for at Roosevelts gjenvalg ikke automatisk ga verken høyere lønn eller andre faglige rettigheter, men at

YOU – YOURSELF will have to fill little Johnny’s stocking on Christmas Eve... Things don’t change in the shop unless you do something in the shop to change those conditions... YOU VOTED FOR A NEW DEAL AT THE POLLS, AND DEFEATED THE AUTO BARONS – NOW GET A NEW DEAL IN THE SHOP! BUT REMEMBER, THERE AIN’T NO SANTA CLAUS.⁵¹⁰

Roosevelts Executive Order 8802 synes å ha hatt en svært viktig effekt for å skape et rom for fagbevegelsens arbeid for å skape mer integrerte arbeidsplasser. R.J. Thomas uttalte på et folkemøte at “that Executive Order 8802, forbidding any kind of discrimination on war work, if properly implemented could be the Magna Charta of Negro America”.⁵¹¹ Dette antyder at Roosevelts proklamasjon skapte forventninger blant svarte i Detroit. Som jeg viste over, spurte Candace Dunigan i brevet jeg siterte hvorfor ikke presidentens erklæring ble fulgt opp i praksis: “Why don’t they carry out the Presidents [*sic*] of no discrimination regardless of race color or creed.”⁵¹²

Svarte aktivister lanserte “Double V”-kampanjen, et symbol som sto for seier mot nazistene i krigen og rasismen hjemme som et resultat av Roosevelts Executive Order 8802: “The first V for Victory over our enemies from without, the second V for victory over our enemies from within”.⁵¹³ UAW gjorde dette symbolet til sitt. Victor Reuther skrev om problemene knyttet til svartes deltakelse i krigsproduksjonen at det ikke måtte antas at svarte automatisk ble ansatt når det ble flere jobber. Arbeidsgiverne foretrakk å ansette enhver hvit arbeider fra hvor som helst framfor en svart arbeider fra nærområdet:

[We] must include the demand that hiring be so organized, that all qualified workers from the are be hired before the new arrivals be placed... (T)he UAW-CIO has adopted the DOUBLE V symbol as ours for the duration... We

⁵¹⁰ “Automobile Workers. Now Vote for a New Deal in the Shop” (utheving i originaltekst), ALUA, Joe Brown Coll., Box 31, Folder “UAW – Organizing Activities”.

⁵¹¹ “Thomas Hits Race Prejudice”, *United Automobile Worker*, 15. november 1942; ALUA, UAW Unbound Newspaper Coll., Box 137, Folder 137-1.

⁵¹² “Letter from Candase Bonney Dunigan October 9, 1942”, ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 3, Folder “Misc ‘D’ Nov 1941-Dec 1942”.

⁵¹³ Se Takaki 2000.

are proud by adopting this symbol, to associate ourselves so closely to the negro people, from whose ranks came the DOUBLE V.⁵¹⁴

Arbeidsgivernes rolle – mangler

Utover det jeg har flettet inn i punktene over, har jeg ikke hatt materiale som gjør det nødvendig å ha et spesifikt avsnitt for arbeidsgiverne i dette kapitlet.

I dette kapitlet har jeg vist ulike aspekter ved UAWs arbeid det første tiåret. Hovedtesene som skulle vurderes, var for Whiteness-skolen i hvilken grad CIO bidro til å styrke whiteness, og for Black Agency-skolen i hvilken grad CIO bidro i de svarte arbeidernes kamp for sine rettigheter. Hvis det finnes en motsetning mellom whiteness og svarte arbeideres rettigheter, er ikke nødvendigvis denne gjensidig eksekkluderende. Det synes riktig å konkludere at UAWs arbeid var en motvirkende faktor mot rasisme og jobbdiskriminering. Det virker som om Whiteness-skolens tese svekkes av eksemplet UAW. I den grad ansiennitetssystemene sementerte segregering, var dette en dynamikk som skjedde på tvers av UAWs ønsker og handlinger. UAW var en viktig alliert for de svarte arbeiderne, og de svarte arbeiderne en viktig drivkraft innenfor UAW. Det er interessant å se hvordan UAW hadde et fokus på arbeid både på og utenfor arbeidsplassene. Organisasjonens målsetting var å spille en integrerende rolle i arbeidstida og på fritida – her virker det som de lyktes. Situasjonen i USA skapte en rekke hindringer for enhet, og raseopptøyer og hatstreiker viser hvor vanskelig situasjonen kunne være. Men selv om situasjonen var motsetningsfylt, vil jeg si at UAW lyktes i å forene arbeidere på tvers av fagkunnskaper eller etnisitet/rase.

⁵¹⁴ “Article written by V.G. Reuther for the publication ‘Postal Alliance’”, ALUA, UAW War Policy Division Coll., Box 6, Folder “Negro & Defense Industry 1941-1942”.

Konklusjon

Jeg har i denne studien presentert og drøftet flere historiske skolars forståelse av raseforholdene i USAs arbeiderklasse og fagbevegelsens rolle i CIO-æraens første tiår. I tillegg har jeg sett på arkivmateriale om UAWs praksis i den samme perioden.

Commons/Perlman-skolen fokuserte på arbeideren som “economic man” og de institusjonelle rammene for fagbevegelsen. Gutman-skolens reaksjon mot dette utvidet fokuset til å inkludere også mer sosiale og kulturelle forhold i arbeiderklassen. Whiteness- og Black Agency-skolen jobber altså begge innenfor dette paradigmet.

De to skolenes resultater utelukker ikke hverandre. Fokuset hos den ene skolen er dels hvordan hvite arbeidere skapte seg en felles identitet og dels hvordan de forsøkte å holde svarte arbeidere utenfor hva de oppfattet som sine enemerker. Den andre skolen fokuserer på hvordan svarte arbeidere kjempet for å få tilgang til disse områdene. Denne motsetningen var reell, og UAW var en motvirkende faktor mot motsetningene. Organisasjonen hadde altså sterke integrerende trekk.

I kapittel 3 viste jeg at David Roediger kaller CIOs rasepolitikk for “non-racial syndicalism”. Eksemplet UAW synes å stå i motsetning til dette. I hvert fall i UAWs vellykkete kampanje for å organisere Ford, og i overgangen til krigsproduksjon, forsøkte forbundet å ta diskrimineringen av svarte arbeidere på alvor, og jobbe mot rasediskriminering. Det virker galt å si at UAW i denne situasjonen undervurderte splittelsene mellom svarte og hvite. Tvert imot synes det som om de her jobbet hardt for å bryte dem ned. De transcenderte nok ikke fullstendig “existing arrangements of the labor market,” slik jeg siterte Roediger i kapittel 3, men man må kunne stille spørsmålet om det er en rettferdig målestokk å vurdere UAW opp mot. Som Robert Zieger skriver i sin CIO-historie:

In the end the management held the cards. The very language of the emerging contract unionism exhibited the power imbalance between even a strong union and management. No early CIO contracts even hinted at a union role in production decisions, the layout of work, or other central elements of management prerogative.⁵¹⁵

CIO og UAW hadde altså trekk som stammet fra det som i Hymans skjema var en syndikalistisk tradisjon for “social unionism” i industriforbundsstrategien, men også trekk fra “business unionism” som betraktet avtaleverket som viktig.

⁵¹⁵ Zieger 1995, s. 119.

Det synes å være en enighet mellom skolene om at fokuset på svarte arbeidere i CIO vokste fram som et resultat av organiseringsnødvendigheter snarere enn abstrakte idealer. Arkivmaterialet jeg har presentert, bryter ikke med dette, og det er kanskje også et sekundært spørsmål. Jeg tror det må betraktes som svært viktig at organisasjonen for mange svarte arbeidere representerte et klart brudd med fortidas praksis, og at rasemotsetningene var i ferd med å bli “lived down in the true spirit of democracy,” som det ble sagt på “Negro Progress Exhibition”.⁵¹⁶ Det framsto også slik for svarte akademikere som Horace Cayton, som på samme tidspunkt skrev:

What has been for generations a racial stratification in occupations is, under present-day conditions, in process of transformation. Class interests and class solidarity have measurably relaxed racial tensions and, by so doing, have mitigated the divisive effects of racial antagonism.⁵¹⁷

Selv om CIO ikke var i stand til å bryte ned alle motsetninger innenfor arbeidslivet, tror jeg altså, som Lizabeth Cohen, at det viktigste ikke er at hendelser i tida etter CIOs formingsperiode kan vise at hvite arbeidere ikke ga slipp på rasismen, men at “it looked as if they had to workers... at that moment in time”.⁵¹⁸ For den svarte organisatoren på “Negro Progress Exhibition” syntes det som den historiske situasjonen pekte i den retningen. Men UAW var nok blant de mest progressive CIO-forbundene, og Detroit et ytterpunkt på en skala for hvor man skulle kunne forvente enhet. Studier av andre forbund eller byer kunne gi andre resultater.

En kompliserende faktor for CIO var virkeligheten på arbeidsmarkedet. En del av analysen min har gått ut på å finne ut hvordan de ulike skolene har oppfattet ansiennitetsspørsmålet. Det er liten tvil om at dette var et svært viktig spørsmål for CIO. Det var et nøkkelspørsmål i mange kontraktsforhandlinger, og i UAWs kontrakt med General Motors fra 1937 opptok definisjoner og tolkninger av ansiennitetsspørsmål hele 35 prosent av avtaleteksten. GM ønsket imidlertid mer “fleksibilitet” enn kontrakten ga, og i kontrakten fra 1940 var det slik at “GM insisted that ‘in transferring or promoting employees, seniority will be secondary to other qualifications but will be given reasonable consideration’”.⁵¹⁹ Ansvarlig for forhandlingene med GM var Walter Reuther, seinere leder av UAW. Det er interessant at en “no-discrimination clause” var et tema i den store GM-streiken etter

⁵¹⁶ Se kap. 6, under avsnittet “Kampanjen for å organisere Ford”.

⁵¹⁷ Cayton et. al. 1970, s. vi.

⁵¹⁸ Cohen 1990, s. 367.

⁵¹⁹ Lichtenstein 1995, s. 150.

andre verdenskrig. Ifølge George Crockett, afroamerikansk “consultant to the UAW on race relations”, hadde UAW på dette tidspunktet en slik klausul i Ford- og Chrysler-kontraktene. Reuther skal ha sagt til Crockett at “This strike will not end until we get a no-discrimination clause in the contract”. Likevel endte streiken uten en slik avtale. “I never forgave him for that,” sa Crockett.⁵²⁰

Strukturelle faktorer hindret altså CIO fra å fullbyrde intensjonene fra prinsippprogrammene. Dette må anses som svært viktig. I dagens historiske skolers fokus på hvite og svarte arbeideres aktørskap er det en fare for at de strukturelle hindringene kommer i andre rekke. Dette illustreres til en viss grad i Bruce Nelsons verk, som altså har blitt kritisert for å reprodusere Commons/Perlman-skolens snevre fokus på “economic man” i et speilbilde, som “racial man”.⁵²¹ Ut fra verkene jeg har analysert, virker det som om strukturelle faktorer inkluderes både av Whiteness- og Black Agency-skolen. Imidlertid tenderer nok Whiteness-skolen til å ha en iboende svakhet ved å vende tilbake til å gi fagbevegelsen store deler av ansvaret for hvordan utviklingen skjedde. Jeg tror arbeidsgivernes og statens rolle la så tunge føringer på hva som var mulig å gjennomføre, at fagbevegelsens ansvar må nedtones.

Det er interessant at det fins en motsetning innenfor Black Agency-skolen om kommunistenes betydning for CIO. I tiårene etter at Meier og Rudwick skrev *Black Detroit and the Rise of the UAW*, har det, som jeg viste i kapittel 3 og 4, vokst fram en konsensus blant historikere om kommunistpartiet som en viktig aktør for CIO på 1930-tallet. Motsetningen mellom Meiers og Rudwicks tese om kommunistene i Detroit og de seinere verkene konsensus bør utredes ytterligere. Arkivmaterialet mitt var ikke omfattende nok på dette punktet til å kunne konkludere at Meier og Rudwick undervurderer kommunistenes rolle. Videre forskning kan studere dette nærmere.

Helt til slutt: “Justice arrives slowly, for oppressed people,” skriver den store afroamerikanske historikeren Manning Marable, “(b)ut inevitably, a day of reckoning occurs.”⁵²² CIO og UAW bidro til å forbedre svarte arbeideres situasjon i USA. Fagbevegelsen kan forhåpentligvis fortsatt spille en slik rolle. Men for at fagbevegelsen i framtida skal kunne spille en like viktig rolle for undertrykte grupper som den gjorde i det 20. århundret, er det nødvendig å lære av erfaringene til CIO på 1930-tallet. Den må i sannhet fungere i “the true spirit of democracy”.

⁵²⁰ Mast (red.) 1994, s. 167.

⁵²¹ McCartin 2003, s. 295.

⁵²² Marable 2007, s. 256.

Kilder og litteratur

Kilder til den historiografiske delen

- Brattain, Michelle 2001. *The Politics of Whiteness: Race, Workers, and Culture in the Modern South*, Princeton.
- Cohen, Elizabeth 1990., *Making A New Deal: Industrial Workers in Chicago 1919-1939*, Cambridge.
- Guglielmo, Thomas 2003. *White On Arrival: Italians, Race, Color, and Power in Chicago, 1890-1945*, Oxford.
- Gutman, Herbert 1973. "Work, Culture, and Society in Industrializing America", *American Historical Review* 78:3, ss. 531-588.
- Gutman, Herbert 1977a. "The Negro and the United Mine Workers of America: The Career and Letters of Richard L. Davis and Something of Their Meaning 1890-1900", i Gutman 1977b.
- Gutman, Herbert 1977b, *Work, Culture and Society in Industrializing America: Essays in Working-Class History*, New York.
- Halpern, Rick 1997. *Down on the Killing Floor: Black and White Workers in Chicago's Packinghouses, 1904-1954*, Urbana.
- Hill, Herbert 1988. "Myth-Making as Labor History: Herbert Gutman and the United Mine Workers of America", *International Journal of Politics, Culture and Society* 2: 2, ss. 132-200.
- Korstad, Robert 2003. *Civil Rights Unionism: Tobacco Workers and the Struggle for Democracy in the Mid-Twentieth-Century South*, Chapel Hill.
- Meier, August et. al. 1979. *Black Detroit and the Rise of the UAW*, Oxford.
- Nelson, Bruce 2001. *Divided We Stand: American Workers and the Struggle for Black Equality*, Princeton.
- Roediger, David 1991. *The Wages of Whiteness: Race and the Making of the American Working Class*, New York.
- Roediger, David 2005. *Working Toward Whiteness: How America's Immigrants Became White*, New York.

Kilder til den empiriske delen

Utrykte kilder

Samlinger ved Walter Reuther Archives of Labor and Urban Affairs (ALUA)

Chris & Marti Alston Collection

Box 6, Folder 6-19.

Association of Catholic Trade Unionists Collection

Box 19, Folder "Ford – Clippings".

Joe Brown Collection

Box 21, Folder "Strikes & Lockouts (By Company) Ford Motor Co – 1941".

Box 31, Folder "UAW Ford Dep.".

Box 31, Folder "UAW Minority Groups".

Box 31, Folder "UAW – Organizing Activities".

Box 32, Folder "UAW – Organizing Activities, Ford Motor Co (1940)".

Box 32, Folder "UAW – Organizing Activities, Ford Motor Company".

Box 33, Folder "UAW – Recreational Activities".

Box 33, Folder "Wayne County CIO".

Henry Kraus Collection

Box 16, Folder 16-4.

Olga Madar Collection

Box 4, Folder 4-24.

Victor Reuther Collection

Box 5, Folder 5-22.

Box 5, Folder 5-28.

Box 5, Folder 5-34.

Walter Reuther Collection

Box 2, Folder 2-23.

Box 8, Folder 8-7.

Box 8, Folder 8-12.

Maurice Sugar Collection

Box 53, Folder 53-34.

Box 54, Folder 54-7.

UAW Fair Practices Department Collection

Box 2, Folder 2-17.

Box 2, Folder 2-32.

Box 2, Folder 2-48.

Box 2, Folder 2-56.

UAW Local 3 Collection

Box 37, Folder 37-26.

Box 38, Folder 38-1.

Box 38, Folder 38-4.

UAW Local 600 Collection

Box 4, Folder "The Umpire October 1945".

UAW Recreation Department Collection

Box 2, Folder "Olga Madar – Correspondence".

Box 2, Folder "Recreation Reports 1945-1948".

UAW Unbound Newspaper Collection

Box 137, Folder 137-1.

Box 137, Folder 137-2.

UAW War Policy Division Collection

Box 3, Folder "Misc 'D' Nov 1941-Dec 1942".

Box 4, Folder "Housing 1943".

Box 6, Folder "Negro & Defense Industry 1941-1942".

Box 6, Folder "Negro & Defense Industry 1943".

Box 9, Folder "Race Riots – Detroit".

Samlinger ved American Catholic University History Research Center and University Archives (CUA)

John Brophy Collection

Box 51, Folder "John Brophy, Publications, CIO, Pamphlets, 1939.

CIO Collection

Box 11, Folder "CIO National & International Unions, UAW UFA, Ford Motor Corp. April 1941".

Box 106, Folder "CIO Central Office Correspondence, National Negro Congress, April 26-28, 1940".

Francis Haas Collection

Box 124, Folder "Francis Haas, Government Service, FEPC, Race Riots, June- July 1943".

Trykte kilder, artikler og bøger

Bailer, Lloyd 1943. "The Negro Automobile Worker", *Journal of Political Economy* 51: 5, ss. 415-428.

Bailer, Lloyd 1944. "Automobile Unions and Negro Labor", *Political Science Quarterly* 59, ss. 548-77.

Lynd, Alice et.al. (red.) 1973. *Rank and File: Personal Histories by Working-Class Organizers*, New York.

Reuther, Walter 1945. "The Negro Worker's Future", *Opportunity: Journal of Negro Labor* XXIII: 4, ss. 203-207.

Weaver, Robert 1943. "Detroit and Negro Skill", *Phylon* 4:2, ss. 131-143.

Muntlige kilder i trykt form

Samlinger ved ALUA

Blacks In the Labor Movement Collection

Interviews of Shelton Tappes by Herbert Hill on Oct. 27, 1967 in Detroit, Michigan, used by permission of Herbert Hill.

Talking Union Oral Histories Collection

Intervju med Horace Sheffield.

Intervju med Shelton Tappes.

Litteratur

Appleby, Joyce et.al. 1994. *Telling the Truth about History*, New York

Arnesen, Eric 1993. "Following the Color Line of Labor: Black Workers and the Labor Movement Before 1930", *Radical History Review* 55, ss. 53-87.

Arnesen, Eric 1998. "Up from Exclusion: Black and White Workers, Race, and the State of Labor History". *Reviews in American History* 26:2, ss. 146-174.

Arnesen, Eric 2001a. "Whiteness and the Historians' Imagination", *International Labor and Working Class History* 60, ss. 3-32.

Arnesen, Eric 2001b. "Assessing Whiteness Scholarship. A Response to James Barrett, David Brody, Barbara Fields, Eric Foner, Victoria Hattam, and Adolph Reed", *International Labor and Working Class History* 60, ss. 81-92.

- Arnesen, Eric 2003. "Specter of the Black Strikebreaker: Race, Employment, and Labor Activism in the Industrial Era", *Labor History* 44:3, ss. 319-336
- Arnesen, Eric 2006. "Passion and Politics: Race and the Writing of Working-Class History", *Journal of the Historical Society* 6:3, ss. 323-356.
- Babson, Steve 1984. *Working Detroit: The Making of a Union Town*, Detroit.
- Barrett, James 1992. "Americanization from the Bottom Up: Immigration and the Remaking of the Working Class in the United States, 1880-1930", *Journal of American History* 79:3, ss. 996-1020.
- Barrett, James et. al. 1997. "In Between Peoples: Race, Nationality and the 'New Immigrant' Working Class," *Journal of American Ethnic History*, 16, ss. 3-33.
- Barrett, James 2001. "Whiteness Studies: Anything Here for Historians of the Working Class?", *International Labor and Working Class History* 60, ss. 33-42.
- Boris, Eileen et.al. (red.) 2003. *Major Problems in the History of American Workers*, Boston.
- Braverman, Harry 1974. *Labor and Monopoly Capital: The Degradation of Work in the Twentieth Century*, New York.
- Brecher, Jeremy 1997. *Strike!*, Cambridge.
- Brody, David 1979. "The Old Labor History and the New: In Search of an American Working Class". *Labor History* 20, ss. 11-26.
- Brody, David 1993. *In Labor's Cause: Main Themes on the History of the American Worker*, New York.
- Calhoun, Craig 1994a. "Social Theory and the Politics of Identity", i C. Calhoun (red.) 1994b, ss. 9-36.
- Calhoun, Craig (red.) 1994b. *Social Theory and the Politics of Identity*, Oxford
- Callinicos, Alex 1983., *The Revolutionary Ideas of Karl Marx*, London.
- Callinicos, Alex 1995. *Socialists in the Trade Unions*, London.
- Callinicos, Alex 1998. "Marxism and the Crisis in Social History", i J. Reed (red.) 1998.
- Cayton, Horace et. al. 1970. *Black Workers and the New Unions*, Chapel Hill.
- Chandler jr., Alfred 1990. , *Scale and Scope: The Dynamics of Industrial Capitalism*, Cambridge.
- Cherny, Robert et.al. (red) 2004. *American Labor and the Cold War: Grassroots Politics and Postwar Political Culture*, New Brunswick.
- Cliff, Tony et. al. 1986. *Marxism and Trade Union Struggle: The General Strike of 1926*, London.
- Cliff, Tony 2002. *In the Thick of Workers' Struggle: Selected Writings Volume 2*,
- Cox, Oliver 1970. *Caste, Class and Race*, New York.
- Davis, Mike 1986. *Prisoners of the American Dream: Politics and Economy in the History of the U.S. Working Class*, New York.
- Dubofsky, Melvin 2003. "Not So Radical Years: Another Look at the 1930s", i Boris et. al. 2003, ss. 304-313.
- Du Bois, W.E.B. 1989. *The Souls of Black Folk*, New York.
- Du Bois, W.E.B. 1995. *Black Reconstruction in America, 1860-1880*, New York.
- Dworkin, Dennis 2007. *Class Struggles*, Harlow.
- Edwards, Richard et. al. 1975. *Labor Market Segmentation*, Lexington.
- Faue, Elizabeth 1996. "'Anti-Heroes of the Working Class': A Response to Bruce Nelson". *International Review of Social History* 41, ss. 375-388.
- Feldman, G. 1998. "Research needs and Opportunities: Race, Class and New Directions in Southern Labor History", *Alabama Review* 51:2, ss. 96-106.

- Foner, Eric 2001. "Response to Eric Arnesen", *International Labor and Working Class History* 60, ss. 57-60.
- Forgacs, David (red.) 1988. *The Antonio Gramsci Reader: Selected Writings 1916-1935*, London.
- Green, James et. al 1971. "Black Workers in the New South", i *Key Issues in the Afro-American Experience*. New York, ss. 47-69.
- Halpern, Rick et. al. (red.) 1994a, *Race and Class in the American South since 1890*, Oxford.
- Halpern, Rick 1994b. "Organized Labor, Black Workers and the Twentieth-Century South: The Emerging Revision", i Halpern et. al. (red.) 1994a, ss. 43-76.
- Higham, John 1998. *Strangers in the Land: Patterns of American Nativism 1860-1925*, London.
- Hill, Herbert 1996. "The Problem of Race in American Labor History", *Reviews in American History* 24:2, ss. 189-208.
- Hill, Herbert 1999, "Lichtenstein's Fictions Revisited Race and the New Labor History", *New Politics* 7: 2.
- Holt, Thomas et. al. (red.) 2000. *Major Problems in African-American History: Volume II: From Freedom to "Freedom Now"*, Boston.
- Hyman, Richard 2001. *Understanding European Trade Unionism: Between Market, Class and Society*, London.
- Irons, Janet 1996. "The Challenge of National Coordination: Southern Textile Workers and the General Textile Strike of 1934", i Lynd (red.) 1996, ss. 72-101.
- Kelley, Robin 1990. *Hammer and Hoe: Alabama Communists During the Great Depression*, Chapel Hill.
- Kelly, Brian 2001. *Race, Class and Power in the Alabama Coalfields, 1908-21*, Urbana.
- Kjeldstadli, Knut 1989. *Jerntid: Fabrikksystem og arbeidere ved Christiania Spigerverk og Kværner Brug fra om lag 1890 til 1940*, Oslo.
- Kjeldstadli, Knut 1992. *Fortida er ikke hva den engang var: En innføring i historiefaget*, Oslo.
- Kjeldstadli, Knut 2002. "Fra Pariskommunen til Porto Allegre", *KonturTidsskrift* 3.
- Kjeldstadli, Knut 2004. "Etnisk likestilling og – eller – klassekamp?", Foredrag på Globaliseringskonferansen.
- Koistinen, Paul 2004. *Arsenal of World War II: The Political Economy of American Warfare 1940-1945*, Lawrence.
- Kolchin, Peter 2002. "Whiteness Studies: The New History of Race in America", *Journal of American History* 89: 1, ss. 154-173.
- Lichtenstein, Nelson 1980. "Auto Worker Militancy and the Structure of Factory Life, 1937-1955", *Journal of American History* 67: 2, ss. 335-353.
- Lichtenstein, Nelson 1995. *Walter Reuther: The Most Dangerous Man in Detroit*, Urbana.
- Lichtenstein, Nelson 2002, *State of the Union: A Century of American Labor*, Princeton.
- Lichtenstein, Nelson 2003. *Labor's War at Home: The CIO in World War II*, Philadelphia.
- Loewen, James 2005. *Sundown Towns: A Hidden History of American Racism*, New York.
- Lynd, Staughton. (red.) 1973., *American Labor Radicalism: Testimonies and Interpretations*, New York.

- Lynd, Staughton (red.) 1996a. *“We Are All Leaders”*: The Alternative Unionism of the 1930s, Chicago.
- Lynd, Staughton 1996b. “Introduction”, i Lynd (red.) 1996a, ss. 1-26.
- Marable, Manning 2007. *Race, Reform and Rebellion: The Second Reconstruction and Beyond in Black America, 1945-2006*, Jackson.
- Marx, Karl 1970. *Verker i Utvalg 2: Skrifter om den materialistiske historieoppfatning*, Oslo.
- Marx, Karl 1984. *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*, London.
- Mast, Robert (red.) 1994, *Detroit Lives*, Philadelphia.
- Maurseth, Per 1991. *Arbeiderbevegelsens historie i Norge 3: Gjennom kriser til makt (1920-1935)*, Oslo.
- McCartin, Joseph 2003. “Book review”, *International Review of Social History* 48, ss. 293-295
- Meyerson, Gregory 1997. “Marxism, Psychoanalysis and Competition”, *Cultural Logic* 1:1.
- Montgomery, David 2001. “Racism, Immigrants, and Political Reform”, *Journal of American History* 87:4, ss. 1253-1274.
- Myhre, Jan Eivind 1996. “I historiens hus er det mange rom. Noen hovedtrekk i norsk historieforskning”, *Historisk Tidsskrift* 75.
- Nelson, Bruce 1988. *Workers on the Waterfront: Seamen, Longshoremen, and Unionism in the 1930s*, Urbana.
- Nelson, Bruce 1996a. “Class, Race and Democracy in the CIO: The ‘New’ Labor History Meets the ‘Wages of Whiteness’”, *International Review of Social History* 41, ss. 351-374.
- Nelson, Bruce 1996b. “Working-Class Agency and Racial Inequality”. *International Review of Social History* 41, ss. 407-420.
- Norwood, Stephen 1997. “Bogalusa Burning: The War against Biracial Unionism in the Deep South, 1919”. *Journal of Southern History* 63:3, ss. 591-628.
- Perry, Matthew 2002. *Marxism and History*, Basingstoke.
- Preis, Art 1972. *Labor’s Giant Step: Twenty Years of the CIO*, New York.
- Rees, John (red.) 1998. *Essays on Historical Materialism*, London.
- Roediger, David 1997. “What if Labor Were Not White and Male? Recentring Working-Class History and Reconstructing Debate on the Unions and Race”. *International Labor and Working Class History* 51:2, ss. 72-95.
- Rosswurm, Steven (red.) 1992. *The CIO’s Left-Led Unions*, New Brunswick.
- Schatz, Ronald 1979. “Union Pioneers: The Founders of Local Unions at General Electric and Westinghouse, 1933-1937”, *Journal of American History* 66: 3, ss. 586-602.
- Smith, Sharon 1994. “Mistaken Identity: Or Can Identity Politics Liberate the Oppressed?”, *International Socialism Journal* 62.
- Sugrue, Thomas 1996a. *The Origins of the Urban Crisis: Race and Inequality in Postwar Detroit*, Princeton.
- Sugrue, Thomas 1996b. “Segmented Work, Race-Conscious Workers: Structure, Agency and Division in the CIO Era”, *International Review of Social History* 41, ss. 389-406.
- Sundstrom, William 1992. “Last Hired, First Fired? Unemployment and Urban Black Workers During the Great Depression”, *Journal of Economic History* 52: 2, ss. 415-429.
- Sørensen, Øystein 2004. *Historien om det som ikke skjedde: Kontrafaktisk historie*, Oslo.

- Takaki, Ronald 2000. *Double Victory: A Multicultural History of America in World War II*, New York.
- Taylor, Frederick 2003. "Frederick Winslow Taylor Explains the Principles of Scientific Management, 1916", i Boris et.al. (red.) 2003, ss. 205-209.
- Thompson, E.P. 1980. *The Making of the English Working Class*, London.
- Tomlins, Christopher 1979. "AFL Unions in the 1930s: Their Performance in Historical Perspective", *Journal of American History* 65: 4, ss. 1021-1042.
- Trotter, Joe 1995. "African-American Workers: New Directions in U.S. Historiography", *Labor History* 36, ss. 495-523.
- Zieger, Robert 1995, *The CIO 1935-1955*, Chapel Hill.
- Zieger, Robert 2004. "The Historiography of Race and Labor", paper presented at OAH Regional Meeting, July 9, 2004. Tilgjengelig på <http://www.clas.ufl.edu/users/rzieger/paper7.htm>.
- Zinn, Howard 1996. *A People's History of the United States*, New York.